О Б Щ И Н А Б О Ж У Р И Щ Е - С О Ф И Й С К А О Б Л А С Т

гр. Божурище, бул. „Европа” №85, тел. 02/9932913, факс 02/9933104, e-mail: bojurob@mail.bg

На основание чл. 79, ал. 1 от Закона за опасване на околната среда в 30-дневен срок от настоящото публикуване на ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА БОЖУРИЩЕ ЗА ПЕРИОДА 2021–2025г. на Интернет страницата на Община Божурище, на всички заинтересовани страни се предоставя възможност да изразят своите становища и да дават предложения по изготвения проект, в срок до 17,30 часа на 14.01.2022г. включително, в деловодството на общинската администрация или на e-mail: bojurob@mail.bg**.**

МОТИВИ

ПРОЕКТЪТ **ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА БОЖУРИЩЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2025г.** е мотивиран от следното:

1. Причини, които налагат приемането

Към настоящия момент Община Божурище няма действаща Програма за опазване на околната среда. Предходната такава е била приета през 2015г. и е приключила през 2020г.

Проектът на Програма за опазване на околната среда на територията на община Божурище е изготвен на основание чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда и е в съответствие с изискванията на действащите законови и подзаконови нормативни актове. Разработена е при спазване на указанията на Министерство на околната среда и водите и е с период на действие 2021-2025 година.

2. Целите, които се поставят

Проектът на Програма за опазване на околната среда на община Божурище за периода 2021-2025г., цели постигане на съответствие с актуалните законови изисквания в областта на околната среда. Основната цел на програмата е да спомогне за подобряване на екологичната обстановка и опазване на околната среда в общината, както и да се фокусират управленските процеси и да се даде рамката за използването на наличните ресурси по такъв начин, че община Божурище да успее да запази и надгради постигнатото до момента и в същото време да създаде и развива конкурентни предимства от потенциала си.

С оглед определянето на конкретните мерки за опазване и възстановяване на околната среда на базата на съществуващото състояние и очакваното развитие на икономиката и инфраструктурата в общината и с оглед на определената визия, стратегическата цел за периода 2021 - 2025 година може да бъде определена по следния начин:

„Устойчиво управление на околната среда в община Божурище за осигуряване на благоприятни условия за живот и работа, чрез продължаващо обновяване на инфраструктурата, благоустрояване на населените места и запазване на природните ресурси.“

3. Финансови и други средства, необходими за прилагането на проекта на Наредбата

Финансовите средства за прилагане на Програмата ще бъдат осигурени от общинския бюджет, държавния бюджет, възстановени отчисления, европейски, национални и други програми.

4. Очаквани резултати от прилагането

С приемането на настоящия проект на Програмата се цели създаване на стабилна система за опазване на околната среда. Съобразно заложените цели се очаква подобряване на условията на живот и работа и поддържане на стабилни екологичните условия на територията на община Божурище.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

Настоящият проект на Програмата за опазване на околната среда за периода 2021-2025 г. е подзаконов нормативен акт и съответствието му с правото на Европейския съюз е предопределено от синхронизирането на действащото българско законодателство с регламентите и директивите, относими към тази материя. Предлаганата програма е в съответствие с нормативните актове от по-висока степен, както и с тези на европейското законодателство.

ПРОЕКТ!

ПРОГРАМА

ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА БОЖУРИЩЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2025 г.

Божурище 2021 г.

ОБЩИНА БОЖУРИЩЕ

2227, гр. Божурище, бул. „Европа“ № 85 Телефон: 02/993 29 13; факс 02/ 993 31 04
e-mail: bojurob@mail.bg

Програмата за опазване на околната среда в община Божурище е приета с Решение № …..…..... по Протокол №…….. от заседание на Общински съвет - Божурище, проведено на ……. г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ
II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА
1. Природо-географски и териториално-административни данни за община Божурище.
1.1 Географска характеристика на общината, местоположение, териториални граници.
1.1.1 Местонахождение, съседни общини.
1.1.2 Релеф.
1.1.3 Климат.
1.1.4 Полезни изкопаеми.
1.1.5 Население и населени места в община Божурище.
III. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
1. Въздух.
1.1. Качеството на атмосферния въздух в община Божурище.
2. Води.
2.1 Хидрогеоложки и хидроложки условия и фактори, влияещи върху количеството и качеството на повърхностните и подземни води.
2.1.1 Количествена и качествена характеристика на водните ресурси на територията на община Божурище.
2.1.2 Язовири.
2.1.3 Минерални води.
2.2 Канализационна система - Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние в населените места.
2.3 Предприятия основни замърсители.
2.4 Водоснабдяване на населените места - количествени и качествени характеристики.
2.5 Превенция от наводнения.
3. Отпадъци.
3.1 Генерирани отпадъци по видове и източници – битови, строителни, други.
3.2 Организирано сметосъбиране и сметоизвозване.
3.3 Разделно събиране на отпадъци.
3.4 Управление на специфични отпадъчни потоци - излезли от употреба моторни превозни средства ИУМПС, излязло от употреба електронно и електрическо оборудване ИУЕЕО, негодни за употреба батерии и акумулатори НУБА, едрогабаритни отпадъци и опасни отпадъци.
3.5 Начини на третиране, съоръжения, местонахождение на последните, обхванато население от организираното сметосъбиране и сметоизвозване.
3.6 Рекултивация на Общински депа за битови отпадъци.
3.7 Чистота на територията на населените места и местата за отдих извън тях.
4. Почви и нарушени терени.
4.1 Видове почви в община Божурище, разпределение, категории, собственост, начин на трайно ползване.
4.2 Замърсяване на почви.

5. Защитени територии и биоразнообразие.
5.1 Гори – състояние, видово разнообразие, собственост и други.
5.2 Билки с търговско значение, находища , използване.
5.2.1 Описание.
5.3 Защитени територии.
5.4 Защитени видове растения и животни.
6. Зелени площи в населените места.
7. Шум, радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения.
8. Управленски капацитет.
8.1 Структура на управлението на дейности, свързани с околната среда.
8.2 Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства от компетенциите, на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват, на които попада общината.
8.3 Информиране на обществеността – използвани подходи и механизми. Информация за състоянието на околната среда.
9. Икономически фактори.
10. Финансови фактори.
10.1 Приходи.
10.2 Разходи.
10.3. Структура на разходите по функции.
10.4. Ниво на такси за услуги в областта на управлението на отпадъците и водите сравнени със средното за страната, доколко приходите от такси покриват разходите за дейността.
11. Демографски фактори.
12. Социално – икономически статус.
IV. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите /SWOT/
V. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА
VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА
1. Генерална стратегическа цел на програмата.
VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ
VIII. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

СПИСЪК НА ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БАН – Българска академия на науките

БДЗП - Българско дружество за защита на птиците

ВЕИ – Възобновяеми енергийни източници

ВТ – Водни тела

ГС – Горско стопанство

ДБТ - Дирекция бюро по труда

ДГС - Държавни горски стопанства

ДГФ – Държавен горски фонд

ЕО – Европейска общност

ЕС – Европейски съюз

ЕК – Европейска комисия

ЕМП - електрически и магнитни полета

ЗБР - Закон за биологичното разнообразие

ЗЗТ - Закон за защита на териториите

ЗЗШООС - Закон за защита от шума в околната среда

ЗЛР – Закон за лечебните растения

ЗООС – Закон за опазване на околната среда

ЗУО - Закон за управление на отпадъците

ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда

ИУЕЕО - Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

ИУМПС - Излезли от употреба моторни превозни средства

КАВ – Качество на атмосферния въздух

ЛПСОВ – Локална пречиствателна станция за отпадъчни води

МЗ – Министерство на здравеопазването

МОСВ - Министерство на околната среда и водите

МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството

МС – Министерски съвет

МФ – Министерство на финансите

НАСЕМ – Национална автоматизирана система за екологичен мониторинг

НПО – Неправителствена организация

НПРД - Националната приоритетна рамка за действие по Натура 2000

НПУО – Национален план за управление на отпадъците

НСМОС - Националната система за мониторинг на околната среда

НСИ – Национален статистически институт

НУБА - Негодни за употреба батерии и акумулатори

ОПР – Общински план за развитие

ОПОС – Оперативна програма „Околна среда“

ООН – Организация на обединените нации

ПООС - Програма за опазване на околната среда

ПСОВ – Пречиствателна станция за отпадъчни води

ПУДООС – Предприятие по управление на дейностите по околна среда

РДО – Регионално депо за отпадъци

ПУП – Подробен устройствен план

РЗИ – Регионална здравна инспекция

РИОСВ – Районна инспекция по околна среда и води

ТБО – Твърди битови отпадъци

ФПЧ10 – Фини прахови частици до 10 микрона

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Божурище за периода 2021 – 2025 г. е изложение на основните цели и задачи на Общината в областта на опазване на околната среда. ПООС е ключов инструмент за подобряване състоянието на околната среда, чрез който целенасочено са планирани и подробно разписани конкретните дейности, които Общината ще предприеме за посочения времеви диапазон.

При разработването на ПООС са взети под внимание основните стратегически документи на Европейския съюз (ЕС) и Организацията на обединените нации (ООН), имащи отношение към устойчивата околна среда, най-новите политики на Европейската комисия (ЕК) в областта на околната среда и устойчивото развитие, както и рамковите директиви и национални и регионални стратегически документи в областта на управление на отпадъците. ПООС е съобразена с европейското и националното законодателство в областта на опазване на околната среда, Общинския план за развитие (ОПР) на община Божурище, Областната стратегия за развитие на Софийска област, Националните доклади на Изпълнителна агенция за околната среда (ИАОС), Регионалните доклади за състоянието на околната среда на Регионална инспекция по околната среда и водите - София (РИОСВ-София) и др.

ПООС на община Божурище е изготвена на основание и в съответствие с изискванията на чл. 79, т. 1 от Закона за опазване на околната среда (Обн. ДВ. бр. 91 от 25 септември 2002 г., посл. изм. ДВ. бр.102 от 01.12.2020 г.) (ЗООС)) и е в съответствие с:

- указанията на Министерство на околната среда и водите относно структура и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда;
- изискванията на чл. 75 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС);
- чл. 17, ал. 1 и чл. 46, ал. 1, т. 5 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), според които „Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на: опазването на околната среда, рационалното използване на природните ресурси и организиране охраната на полските имоти“;

Следвайки водещите принципи в политиките за устойчиво развитие, ПООС поставя рамки за дейностите в областта на опазване на околната среда като отчита влиянието и на икономическите и социалните фактори. ПООС се основава на концепцията, че предотвратяването на отрицателните

изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции в следствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на устойчиво развитие и чрез това – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието на настоящото и бъдещите поколения и постигане на просперитет.

Обхват на ПООС

Програмата за опазване на околната среда на община Божурище обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общината в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

Програмата се разработва за 5-годишен период – от 2021 г. до 2025 г. - и подлежи на актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона или общината.

Принципи и цел на ПООС

Програмата за опазване на околната среда на община Божурище е подчинена на основните принципи за опазване на околната среда, дефинирани в Закона за опазване на околната среда, а именно:

1. Устойчиво развитие;
2. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. Предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
5. Информираност на гражданите за състоянието на околната среда;
6. Замърсителят плаща за причинените вреди;
7. Съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
8. Възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;
9. Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други

неблагоприятни въздействия върху тях;

10. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;

11. Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

Основната цел на Програмата за опазване на околната среда е: „С*ъздаване на стабилна система за управление на околната среда и подобряване на екологичните условия в община Божурище, чрез минимизиране на вредните антропогенни въздействия и развиване на екологичния потенциал на икономиката и социума“.*

Програмата си поставя следните взаимно свързани цели:

- Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината и да предложи мерки за тяхното решаване;
- Да начертае приоритетите на общината в областта на опазване на екологичната среда;
- Да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и бизнеса на територията на общината за решаване на съществуващите проблеми.

Методология

В съответствие с утвърдените стандарти при създаване на стратегически документи е избран основният методологически апарат за изготвяне на ПООС - стратегическо планиране. Този избор определи и основните технологични етапи, които са осъществени, а именно:

1. Анализ на средата.
2. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT).
3. Формулиране на Визия.
4. Целеполагане.
5. Изготвяне на план за действие и организация за изпълнение на програмата.
6. Изготвяне на система за мониторинг и контрол.

II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географски и териториално-административни данни за община Божурище

1.1 Географска характеристика на общината, местоположение, териториални граници

1.1.1 Местонахождение, съседни общини

Символичното начало на Божурище поставя Указ № 2 от 02.01.1897 година на княз Фердинанд, който постановява учредяването на Конно-военно-ремонтното депо – село Гурмазово, прераснало през 1908 година в Конезавод. Почти едновременно с него се появяват и домовете на първите работници, занаятчии и търговци, основатели на селището.

Развитието на съвременната община Божурище и общинския център град Божурище е свързано с трите символа: Конят – символизиращ коневъдството и конния спорт, самолетът – люлката на българската авиация и омайното цвете божур – обагрящо всяка пролет околностите на града, откъдето носи името си.

Община Божурище се състои от 10 населени места, от които 9 са села. Общината се намира в Западна България и е една от съставните общини на Софийска област. Разположена е на площ от 143 кв. км. в западната част на Софийското поле.

Образованието и възпитанието на най-малките граждани в общината са неразделна част от нейното настояще и бъдеще. Първото училище в Божурище се открива през 1913 г., в Конезавода, а през 1937 г., с безценната помощ на военнослужещите и доброволната помощ на населението, се завършва сградата на училището. Най-малките посещават детските градини – „Буратино“ и „Детелина“. Свободният и артистичен дух на жителите на община Божурище, намира своя дом в НЧ „Христо Ботев – 1934“, което е средище на културния живот. То се отличава с красивия си Бароков стил и широкия спектър от дейности на активно работещите състави и групи към него. Останалите читалища в общината и до днес възраждат и продължават традициите на шопския фолклор и библиотечното дело, като най-развито е читалището в Божурище.

Очаквани и желани от всички са празниците на населените места. Най-забележителният сред тях, с най-голяма помпозност, мащаб и организация е Празникът на Божура, който от 1981 година се празнува ежегодно. По традиция, празникът се провежда в последната събота на месец май.

Историята на общината е свързана и с живота на цяла плеяда художници, работили и творили там. Един от тях е известният в цял свят художник Димитър Казаков – НЕРОН и скулпторът Аспарух Славков.

Развитието на града с име на цвете е неразделна част от историята на българската авиация и самолетостроене. Равнината, на която се намира градът привлича командването на българската авиация още при нейното създаване. С времето се превръща в първата авиационна база, като изграждането ѝ дължим на първия дипломиран български пилот – майор Симеон Петров. В нея се конструират и построяват първите самолети, дали началото на българското самолетостроене – ДОГАН (СОКОЛ) и ДАР. Творческият път на първия български летец, теоретик и конструктор Асен Йорданов, тръгва от Божурище. Написвайки множество трудове за обучение на пилоти, той достига върховете на световната слава. За него известният астронавт Нийл Армстронг казва: *„Както аз, така и всички американски астронавти сме се учили от Йорданов на авиация!“*

По - горди от това в тази сфера, не можем и да бъдем!

В историята на града и в това как ще се запомни Божурище, несъмнено стои конният спорт. На известната в цял свят конно - спортна база „Генерал Крум Лекарски“, ежегодно се провеждат национални първенства и международни турнири. От 1990 г., насам, среща си дават участниците в кръговете за световната купа по прескачане на препятствия (FEI).

Община Божурище е включена към Софийска област съгласно административно-териториалното устройство на Република България (Указ № 1 на Президента на републиката от 05.01.1999 г., ДВ, бр.2/08.01.1999 г.).

В настоящия си обхват, общината е създадена през 1978 г. (Указ № 2295 на ДС от 22.12.1978 г. за определяне седалищата и състава на общините в НРБ, ДВ, бр.101/26.12.1978 г.). Град Божурище е обявен от село за град през 1997 г. (Решение на МС №786/11/08.1997г.)

Община Божурище е разположена западно от София, в непосредствена близост до столицата. На североизток граничи с община Връбница, на югоизток – с община Банкя и Люлин, на юг – с общините Перник и Брезник, на север – с община Костинброд, на запад – с община Сливница.

Община Божурище попада в т.нар. Локална културна система (ЛоКуС) „Велика София”, която предполага възможност за развитие на интегрирани проекти и събития в рамките на целия ЛоКуС.

В геоморфоложко отношение територията на общината заема западната част на Софийското поле. Теренът има преобладаващ хълмисто-равнинен характер, като средната надморска височина на района е 770 метра.

На територията на общината съществуват 3 броя микроязовира с обща площ 156 дка.

Общата площ на общината (143 хил. дка) е под средната за общините в страната (420,5 хил. дка), и в Софийска област (321 хил. дка). Общината заема 0,128 % от общата територия на Република България.

В обхвата на общината са включени 10 населени места - гр. Божурище и 9 села.

След 2011 г. на територията на общината функционират три кметства:

– Пролеша;

– Хераково;

– Храбърско;

С избрани пряко от населението кметове.

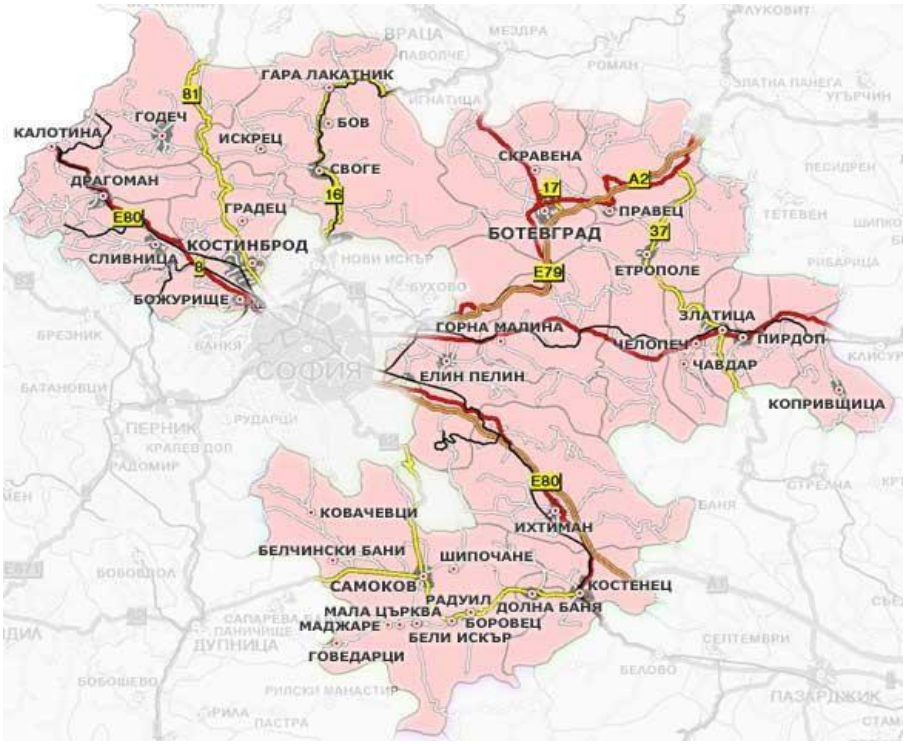
След избор от Общинския съвет са назначени трима кметски наместници:

– Пожарево;

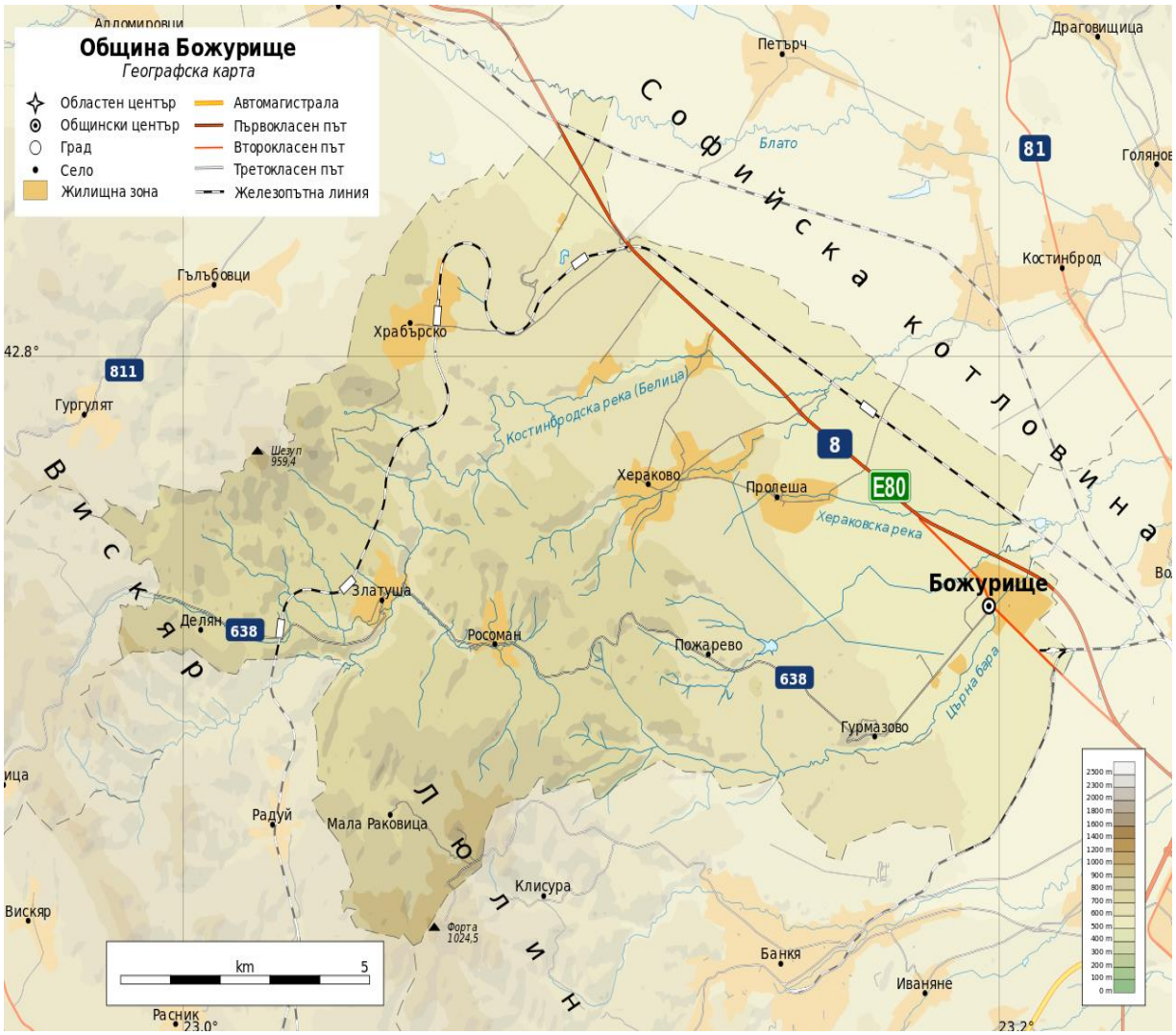
– Гурмазово;

– Златуша, Росоман, Делян, Мала Раковица.

Фиг. № 1 Териториално разположение на община Божурище

Фиг. № 2 разположение на населените места в община Божурище

Към 31.12.2020 г. според данни от НСИ, населението на община Божурище е 9 781 души.

1.1.2 Релеф

Община Божурище се характеризира с разнообразен релеф – равнинен, хълмист и нископланински. В геоморфоложко отношение по-голямата част от територията на общината попада в западната част на Софийската котловина. Тук е разположена най-ниската точка на общината с надморска височина 548 метра. На югозапад надморската височина се увеличава, а релефът преминава в хълмист и нископланински. Именно в югозападната част на общината попадат

части от планините Люлин и Вискяр. Най-високата точка за община Божурище е връх Форта /1 024,5 м./ в Люлин планина, а средната надморска височина на района е 625-645 м.

Софийската котловина е най-голямата от Задбалканските котловини. Има хълмиста подножна част и широка равна част – Софийско поле, в което се издигат ниски хълмове. Морфоложкото оформяне на котловината е свързано с развитието на Софийската грабенова структура, която е резултат от резките разместванията на земните пластове. Дъното ѝ е развито върху сенонски пирокластити и плиоценски песъчливо-глинести седименти, покрити с делувиални и наносни конуси. През плиоцена и кватернера са характерни диференцирани негативни движения, които превръщат Софийската котловина в голямо езеро. В резултат се натрупали дебели седименти с мощност от 200 до 800 м.

Планините Люлин и Вискяр, части от които попадат на територията на община Божурище, са част от Завалско-Планската планинска редица на Средногорието. Планина Люлин е изградена от варовици, туфи, туфити и андезити, а Вискяр - предимно от горнокредни андезити, пясъчници, туфи и туфити.

Фиг. № 3 Снимки на разнообразния релеф на община Божурище

1.1.3 Климат

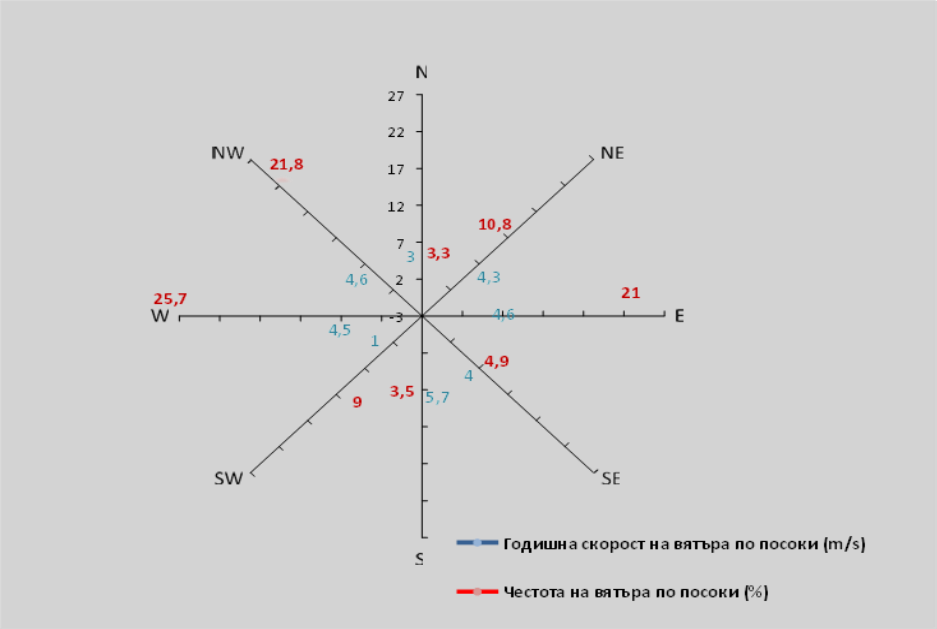
Територията на община Божурище принадлежи към умерено-континенталната климатична област. За анализ на климатичните фактори се използват данните от МС Божурище, разположена на 554 м. н. в.

Температурният режим в района на общината е в тясна зависимост от местоположението, надморската височина и характера на релефа, които се явяват основните азонални фактори при формиране на климата. Съгласно данните от МС Божурище, средногодишната температура е 9.7°С. Средните юлски температури са 20.4°С, януарските – -2.6°С, тези през април – 9.9°С и октомврийските – 10.6°С. Средната годишна абсолютна максимална температура е 39.6°С, а средната годишна минимална – 4.8°С. Средногодишната температурна амплитуда е 10.7°С, като с най-високи стойности е тя през м. август – 14.3°С. Периодът с трайно задържане на температурите над 5°С е с начало 17.03 и край – 22.11. Началото на трайно задържане на температурите над 10°С е 10.04, а краят – на 22.10. Най- ранната дата на първия мраз 20.09, а най-късната – 22.11. Средната продължителност на свободното от мраз време е 176 дни.

Средногодишното количество на валежите в района е около 600 мм. Най-малко валежи падат през зимата (19% от всички валежи), а най-много през пролетта (26.3%), като с най- много валежи са месеците май и юни – по около 80 мм. средно месечно. През лятото и есента пада 54.7% от годишното валежно количество. Средната дата на образуване на устойчива снежна покривка е 26.11, а най-късната дата на разрушаването ѝ – 29.04. Устойчива снежна покривка се образува в периода 1.12-06.04. Средната продължителност на дни със снежна покривка е 110 дни, а относителния дял на зимите с устойчива снежна покривка е 40%. През зимата, при обилни снеговалежи, съпроводени със силен вятър се образуват снежни преспи и може да възникне усложнена обстановка в участъци от общинската и републиканска пътна мрежа.

С най-голяма честота са ветровете от запад, които се проявяват през 25.7% от случаите с вятър, следвани от тези от северозапад – 21.7%, а тези от изток – 21.0%. С най-слабо проявление са ветровете от север и юг, които заемат 3.3-3.5% от случаите с вятър. Случаите с тихо време са значителни и възлизат на около 33.7% от годината. Случаите “тихо време” са разпределени сравнително равномерно през различните месеци. С най-голямо проявление е тихото време през м. септември, а с най-ниско – през м. март. Като цяло, ветровете в обхвата на община Божурище са с високи скорости. С най-голяма скорост са ветровете от югозапад (5.8 м/сек) и от юг – 5.7 м/сек, следвани от тези от запад и северозапад и североизток, чиито средни скорости са 4.0-4.6 м/сек. Ветровете от останалите сектори са със средна скорост около 3 м/сек.

Фиг. № 4 Роза на ветровете

Средногодишната влажност на въздуха е около 72%, като най-висока е тя през месеците ноември, декември и януари (по 81% средно), а най-ниска – през юли и август (63 и 60%).

Средногодишния брой на дни с мъгли е сравнително висок – около 40, като в периода ноември-март се случват се случват 91.4% от тях.

Средногодишната относителната продължителност на слънчево греене е 50-60%, като най-висока е тя през август – 70% и юли (68%). Измерена в часове, средногодишната продължителност на слънчево греене за района е около 2180 часа.

1.1.4 Полезни изкопаеми

На територията на община Божурище се намира част от Софийския въглищен басейн. По-конкретно това е находището на лигнитни въглища в землището на село Храбърско, което не се експлоатира.

Като цяло общината не е богата на полезни изкопаеми. Открити са залежи на манган и кварцов пясък. Експлоатацията на манганова мина в с. Пожарево е прекратена през 1977 г.

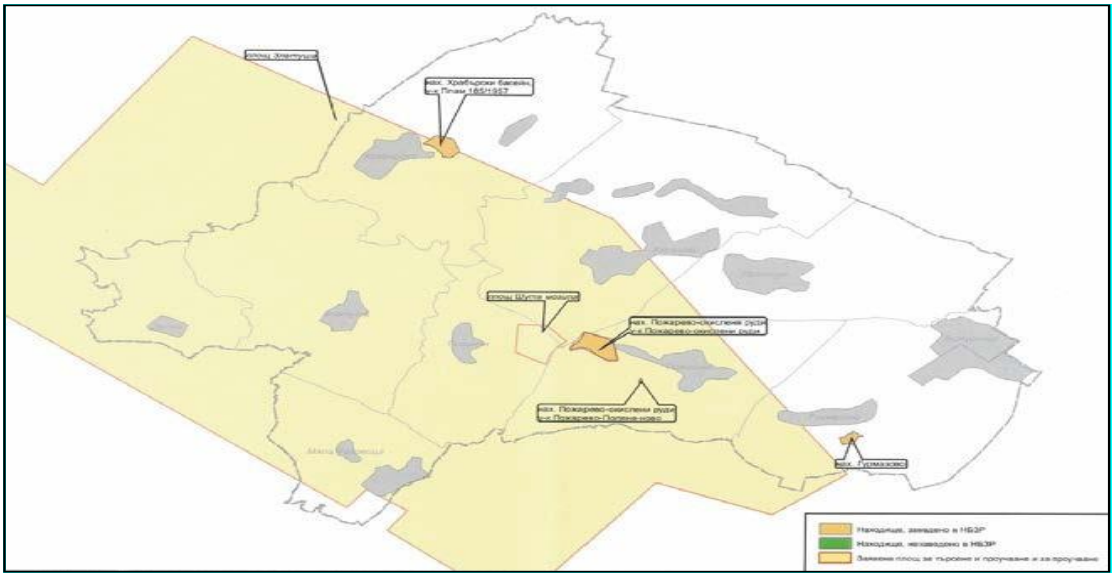
В община Божурище съществуват находища на подземни богатства, Националния баланс на запасите и ресурсите /НБЗР/ като съгласно регистъра и специализираната карта на находищата на подземни богатства са налични четири броя:

- Находище „Гурмазово“, площ в хор. проекция: 84,2 дка - кварцови пясъци за стъкларска промишленост, заведено в НБЗР;
- Находище „Храбърски басейн“, участък „Плам 185/1957“, площ в хор. проекция: 247,

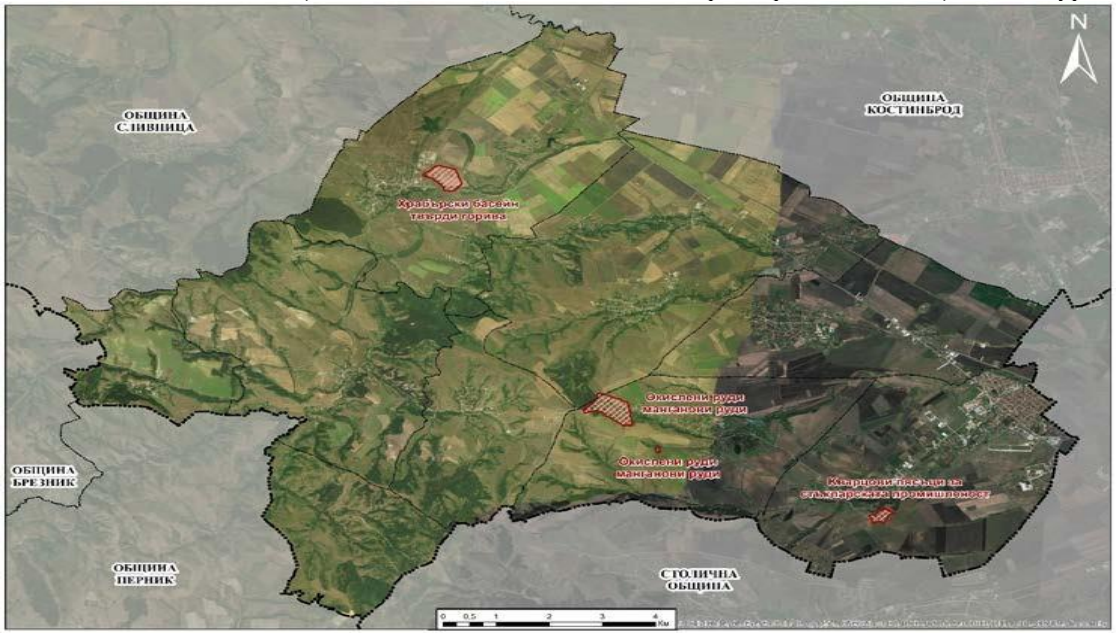
5 дка – твърди горива, заведено в НБЗР;

- Находище „Пожарево-окислени руди“, участък „Пожарево-окислени руди“, площ в хор. проекция: 359,2 дка – манганови руди, заведено в НБЗР;
- Находище „Пожарево-окислени руди“, участък „Пожарево-Поляне-Ново“, площ в хор. проекция: 7,3 дка – манганови руди, незаведено в НБЗР.

Фиг. № 5 Схематична карта с обекти на подземни богатства, разположени на територията на община Божурище.

Фиг. № 6 Находища на подземни богатства на територията на община Божурище.

1.1.5 Население и населени места в община Божурище.

Върху демографското развитие на община Божурище влияние оказват различни по характер фактори и условия. Част от тях се проявяват и в останалите административно-териториални единици на страната, а други имат специфичен характер, отразяващ нейното историческо, социално-икономическо, демографско и социо-културно развитие. Определящо влияние в тази насока имат динамиката на демографските процеси и явления, свързани с естественото възпроизводство, миграциите и структурните характеристики на населението. Съвременното състояние и тенденциите на изменения в посочените процеси и явления обуславят сегашното и бъдещото развитие на човешките ресурси в общината, както в количествено, така и в качествено отношение.

- ***Брой и динамика на населението***

Данните от последните преброявания показват съществуването на трайна тенденция към намаляване броя на населението на страната.

Населението на община Божурище съставя 4,10 % от населението на Софийска област и 0,14 % от населението на Република България.

В центъра на общината – гр. Божурище, живеят 5967 д. което е 60,66 % от населението на общината.

Населението по настоящ адрес в община Божурище, според данни от национална база ЕСГРАОН към 15.09.2021 г. е:

Населено място	Жители
гр. Божурище	5967
с. Гурмазово	607
с. Делян	65
с. Златуша	118
с. Мала Раковица	2
с. Пожарево	389
с. Пролеша	888
с. Росоман	52
с. Хераково	963
с. Храбърско	785

Коефициентът на раждаемост (живородени деца на 1000 д. от населението) се движи в рамките на 6,34 ‰.

Възрастова структура

Възрастовата структура на населението дава представа за разпределението на населението по възрастови групи. Важността на възрастовата структура на населението, произтича от факта, че хората в отделните възрастови групи притежават различни жизнени и трудови възможности и по различен начин участват в материалното производство и духовния живот в обществото. От друга страна населението се поделя на възрастови групи и в зависимост от техните репродуктивни възможности, определящи ролята им в процеса на естественото възпроизводство.

Община Божурище	***Общо***		Население под трудоспособна възраст		Население в трудосп. възраст		Население над трудосп. възраст	
	бр.	%	бр.	%	бр.	%	бр.	%
Декември 2020	9 781	100	1 398	14,30	5 959	60,92	2 424	24,78
Декември 2010	8 132	100	1 069	13,15	4 867	59,85	2 196	27,00

По данни от Националния статистически институт за периода 2010 г. – 2020 г. се наблюдава увеличаване на населението, като най-голямо е увеличението при населението в трудоспособна възраст.

Това се дължи както на естествения прираст, така и на механичния прираст.

Друга важна особеност е зависимостта между полово-възрастовия състав на населението и

естествения му прираст.

Изменението във възрастовия състав на населението е от решаващо значение за формиранетона трудоспособен контингент. В резултат на ниската раждаемост, населението в под трудоспособна възраст заема най-малък дял от населението в изследваната територия.

Делът на населението в над трудоспособна възраст в общината е близък до средния за страната.

III. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Географските и икономическите условия в община Божурище са благоприятни за запазванена околната среда. На територията няма големи замърсяващи предприятия.

Общината е с едни от най-ниските показатели в Софийска област по замърсители на водата, въздуха и почвата.

Община Божурище попада в района на действие на Регионалната инспекция по околната среда и водите - гр. София, която работи за изпълнение на регионално равнище на националните и европейски приоритети в опазването и осигуряването на благоприятна и здравословна среда в съответствие с установените стандарти и нормативи.

1. Въздух

1.1 Качеството на атмосферния въздух в община Божурище

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) е резултат от взаимодействието на климатичните фактори в съответния регион и емисиите на вредни вещества от човешката дейност. То отразява състоянието на приземния слой на атмосферата, определено от състава и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените замърсители. Атмосферните замърсители са вещества от естествен или антропогенен произход, които не са постоянна съставка на въздуха. В достатъчни количества те предизвикват забележим ефект не само върху човека, но и върху животинския свят, растителността и материалните ценности. Освен прякото им въздействие върху здравето на човека, те влошават значително и санитарно – битовите условия на живот.

Основните вредни за човешкото здраве замърсители в атмосферния въздух, дефинирани от Министерство на околната среда и водите (МОСВ) са: азотен диоксид, серен диоксид, общ прах и фини прахови частици (ФПЧ10), бензен, олово, кадмий, арсен, полиароматни въглеводороди (ПАВ), толуол, стирол, амоняк, фенол и серовъглерод. Приоритетите на Закона за опазване на околната

среда са развити в Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), която осигурява своевременна и достоверна информация за състоянието на елементите на околната среда и факторите, въздействащи върху нея, въз основа на която се правят анализи, оценки и прогнози за обосноваване на дейностите по опазване и защита на околната среда от вредни въздействия. Качеството на атмосферния въздух се оценява чрез норми за концентрациите на основните замърсители в атмосферния въздух, регистрирани за определен период от време (1 час, 8 часа, 24 часа, 1 година), установени с цел избягване, предотвратяване или ограничаване на вредни въздействия върху здравето на населението и /или околната среда, като тези нива следва да бъдат постигнати в определен за целта срок, след което да не бъдат превишавани.

Екологичният статус на качеството на атмосферния въздух се определя въз основа на основните контролирани показатели, регламентирани в Закона за чистотата на атмосферния въздух. В населените места КАВ се регулира с Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон ватмосферния въздух, издадена от Министерството на околната среда и водите и Министерството на здравеопазването, в сила от 30.07.2010 г., Наредба №14/23.09.1997 г. за норми на пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух и Наредба №11/04.05.2007 г. за норми за арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух.

Съгласно утвърдения списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух от МОСВ, община Божурище не спада към зони/териториални единици в рамките на Югозападен Район за оценка на КАВ (РОУКАВ), в които са превишени нормите на КАВ или горните оценъчни прагове и община Божурище не изготвя индивидуални програми за намаляване нивата на замърсителите на атмосферния въздух.

Контролът на състоянието на въздуха по реда на Закона за въздуха и свързаните с него подзаконови нормативни актове се осъществява от РИОСВ – София.

- **Основни източници на замърсяване с емисии на вредни вещества /местни и от други общини/**

Въпреки, че на територията на община Божурище липсват големи източници и условия за създаване на трайна зона на замърсен атмосферен въздух, трябва да се отчетат потенциални заплахи и съществуващи източници на замърсяване.

На първо място, автотранспортът, който изхвърля в атмосферата главно въглеводороди, азотни и серни окиси и оловни аерозоли. Разрастването на автомобилните потоци, остаряването и износването на голяма част от моторните превозни средства, представляват неблагоприятна

перспектива за влошаване на екологическите характеристики на въздуха в прилежащите на пътните артерии райони.

Друг източник на замърсяване на атмосферния въздух е битовия сектор в населените места, който през отоплителния период отделя в атмосферата прах, серен двуокис, сажди.

Замърсяването в района на община Божурище се дължи също и на развиващата се в района селскостопанска дейност и промишленост.

В община Божурище с добри темпове се осъществява битовата газификация. Това ще намали нивата на емисиите на прах и серни оксиди.

В съседните общини / в радиус от 20 км / няма производствени дейности, които емитират значимо ниво на вредни вещества в атмосферния въздух.

Емисии от неподвижни източници - производствени фирми

На територията на община Божурище няма регистрирани големи горивни инсталации по смисъла на Директива 2001/80/ЕС и Наредба № 10/2003 г. към ЗЧАВ;

На територията на общината дейност осъществяват следните предприятия:

1. „Предприятие за производство на почистващи и миещи препарати за бита и промишлеността“ към „Пасат – МН“ ООД, гр. Божурище – на площадката няма източници на организирани емисии.
2. „Производствена база за изработка на бойлери“ към „Светльо Шишков“ ЕООД, с. Хераково, махала бобен, община Божурище – на площадката няма източници на организирани емисии.
3. „Производство на твърди дозирани форми“ към „Кенди“ ООД, гр. Божурище – организирани емисии от котел на природен газ с номинална топлинна мощност 390 kW, като същия е с номинална топлинна мощност под 500 kW и не се нормира съгласно Наредба № 1 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (ДВ, бр. 64/2005 г.).
4. „Цех за машиностроене“ към „Техноръбър“ ООД, гр. Божурище – на площадката няма източници на организирани емисии.
5. Производствена площадка към „Бер – Хелла Термоконтрол“ ЕООД, Индустриална зона, гр. Божурище – организирани емисии от 3 броя линии за запояване и термично фиксиране на

електронни елементи върху управляваща електронна платка на панел за климатроника на автомобила, лакираща машина за нанасяне на лаково покритие върху електронна платка, спойка на платките, нова спойваща машина и два броя водогрейни котела. До момента не са установени превишения по измервателните показатели.

6. „Мебелна фабрика“ към „Станков“ ЕООД, гр. Божурище – организирани емисии от два броя водогрейни котли (с номинална топлинна мощност, съответно 500 kW и 300 kW) на твърдо гориво – дърва.

7. „Цех за смесване и пакетиране на строителни смеси“ към „Ангро“ ООД, с. Гурмазово, община Божурище – организирани емисии от обща аспирация към цех за смесване и пакетиране, три броя инсталации за смесване и пакетиране, един брой инсталация за сушене на пясък и три броя инсталации за трошене на камък. До момента не са установени превишения по измервателните показатели.

8. „Производство на сухи строителни смеси и бои на водна основа“ към „Стром 21“ ООД, гр. Божурище – организирани емисии от водогреен котел с номинална мощност 488 kW, като същия е с номинална топлинна мощност под 500 kW и не се нормира съгласно Наредба № 1 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (ДВ, бр. 64/2005 г.).

9. „Производствено-складова база“ към Клаймат“ ООД, гр. Божурище – организирани емисии от 1 брой водогреен котел, с номинална топлинна мощност 465 kW на твърдо гориво, като същия е с номинална топлинна мощност под 500 kW и не се нормира съгласно Наредба № 1 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (ДВ, бр. 64/2005 г.).

10. „Технологичен и производствен център“ към „ Би Ем Ес Продъкшън“ ООД, с. Гурмазомо, община Божурище – на площадката няма източници на организирани емисии.

11. „Производствена база“ към „ЛИМ Техникс“ ООД, гр. Божурище – организирани емисии от пещ за темперoване. До момента не са установени превишения по измерваните показатели.

12. „Фабрика за кафе“ към „Балкам груп“ ЕООД, гр. Божурище – организирани емисии от пещ за изпичане на кафе, един брой аспирация за сурово кафе, един брой аспирация за печено кафе и два броя потока към процес на охлаждане на кафе. До момента не са установени превишения на измерваните показатели.

За последните 5 години на територията на община Божурище няма предприятия, на които са налагани и/или действащи санкции по компонент „Въздух“.

За последните 5 години не са констатирани нарушения и не са съставяни актове за установяване на административни нарушения (АУАН) на обекти от отношение на прилагането на Наредба № 16 за ограничаване емисиите от летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини и Наредба № 7 за норми за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в околната среда, главно в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации.

Емисии от подвижни източници

Трафикът от леки и товарни автомобили, автобуси, автотракторна и строителна техника допринася в голяма степен за влошаване на качеството на атмосферния въздух. Отделяните от двигателите вредни вещества в състава на изгорелите газове (азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди, сажди, леки органични съединения) както и фини прахови частици са в основата на замърсяването на приземния атмосферен слой в градската част на територията. Характерно за транспортния трафик е, че той е линеен тип източник, при които замърсяването е сравнително ограничено – 50-100 м. от пътната мрежа.

Показателите, които се контролират са: димност, въглероден окис, азотни окиси и въглеводороди.

Община Божурище полага усилия за поддържане в добро състояние на уличната и пътна мрежа (изкърпване и почистване на пътища и улици в общината).

Независимо от това в подобряването на качеството на тези дейности се крият големи резервиза подобряване на качеството на въздуха в населените места.

Неприятни миризми

При проверки на експерти на РИОСВ - София в производствените фирми на територията на община Божурище, не са констатирани източници на неприятни миризми.

Законодателна рамка за КАВ

Нивото на приземните концентрации на вредните вещества, които определят качеството на въздуха зависят основно от следните фактори :

- Специфичните климатични условия – те подпомагат или възпрепятстват естественото разсейване на евентуалните замърсители, привнесени във въздуха вследствие работата на различните групи източници;
- Морфографските характеристики на района и нивото на урбанизация, които влияят на условията за задържане или разсейване на замърсителите в атмосферата.
- Източниците на емисии - вредните вещества, постъпващи във въздуха от различни антропогенни източници по вид и количество са функция на тяхната мощност, режим на работа, локализация и т.н.

Източниците на вредни вещества във въздуха са естествени и антропогенни, чиито емисии формират качеството на атмосферния въздух.

Съгласно класификацията по Закона за чистотата на атмосферния въздух в населените места има три главни типа източници на замърсяване на въздуха:

- **неподвижни източници – стационарни**

✓ ***точкови*** - големи стационарни източници, изпускащи емисии от производствени дейности и горивни процеси в индустрията през един или няколко високи комини – (група „промишленост").

✓ ***линейни*** - които генерират емисии вследствие движението по градската улична мрежа - т.е. главно от улици, булеварди, пътища, по които се осъществява автомобилният трафик – група „транспорт".

✓ ***площни*** - малки стационарни източници, разпределени върху дадена територия - обхващат горивните процеси при битово отопление в къщи и жилищни кооперации, отопление в обществени сгради за образование, здравеопазване и култура, административни сгради, малки офиси и търговски обекти.

Вредните вещества, които се емитират от тези източници могат да бъдат "първични", т.е. емитирани директно (от автомобилния трафик, индивидуалното битово отопление, от индустриални или други природни или антропогенни процеси) и "вторични", т. е. резултат от химични реакции (например фотохимични) в атмосферата. Такъв вторичен замърсител с много важно значение е озона.

Нормите за нивата на серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици (ФПЧ) и оловов атмосферния въздух, алармените прагове за серен и азотен диоксиди, оценката на нивата на серен

диоксид, азотен диоксид, ФПЧ и олово са уредени в **Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух.**

Пределно допустимите концентрации на вредни вещества се уреждат в **Наредба №14/23.09.1997г. за норми на пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места.**

Таблица - Норми за допустими концентрации на вредни вещества във въздуха

Вредно в-во	SO_2		NO_2		$ФПЧ_{10}$		ОБЩ ПРАХ		CO 8 часова норма	O_3
Мярка	µg/m^3		µg/m^3		µg/m^3		(mg/m3		mg/m^3	µg/m^3
Норма	СЧН 350.0	СДН 125.0	СЧН 200.0	СГН 40	СДН 50.0	СГН 40.0	ПДК с.д. 0.25	ПДК с.г. 0.15	10.0	ПИН 180.0

Легенда:

ПДК с.д. – Пределно допустима среднодеионощна концентрация
ПДК с.г. – Пределно допустима средногодишна концентрация
СЧН - Средночасова норма за опазване на човешкото здраве
СДН - Средноденощна норма за опазване на човешкото здраве
СГН - Средногодишна норма за опазване на човешкото здраве
ПИН - праг за информиране на населението

Пътна инфраструктура

Община Божурище има благоприятно транспортно-географско положение. През територията на общината преминава Европейският транспортен коридор №10, а в непосредствена близост преминават ОЕТК №4 и ОЕТК №8. Важно значение за достъпността на общината има автомобилният транспорт, основно благодарение на международен път Е80, републикански път I-8.

Местоположението на общината и преди всичко близостта до столицата създават предпоставки за по-доброто обслужване на местното население, повишаване на качеството на живот и развитието на местната икономика.

Пътната мрежа на територията на общината включва както републикански, така и местни /общински и частни/ пътища.

Като главни транспортни оси от републиканската пътна мрежа, могат да се определят:

Трасето на I-8 /Е-80/ /Калотина – София/ преминаващо през източната част на общината и осигуряващо достъп до столицата и връзка с Република Сърбия през ГКПП Калотина.

Калотина – София от км. 30+995 до км 43+560. Габарит 14.00 м., състоянието на настилката е добро. Пътят преминава през населеното място Хераково.

III-638 /Гурмазово – Златуша/, преминаващ по направлението изток-запад през територията на общината и достигащо общинския център Брезник. От км. 8+860 до км. 28+889. Пътят преминава през селата Златуша, Росоман, Гурмазово и град Божурище.

Състоянието на настилката е:

от км 8^{+860} до км 12^{+000} - добро

от км 12^{+000} до км 14^{+100} - лошо

от км 14^{+200} до км 20^{+000} - добро

от км 20^{+000} до км 22^{+900} – лошо

от км 22^{+900} до км 28^{+900} - добро

Габаритът на пътя е:

от км 8^{+860} до км 12^{+000} - Г5,60

от км 12^{+000} до км 13^{+000} - Г6,00

от км 13^{+000} до км 14^{+000} - Г4,00

от км 14^{+000} до км 15^{+000} - Г4,30

от км 15^{+000} до км 16^{+000} - Г4,40

от км 16^{+000} до км 17^{+000} - Г4,70

от км 17^{+000} до км 21^{+178} - Г4,20

от км 21^{+178} до км 22^{+000} - Г5,50

от км 22^{+000} до км 23^{+000} - Г6,00

от км 23^{+000} до км 26^{+352} - Г5,00

от км 26^{+252} до км 28^{+900} - Г6,50

Проводимостта на пътищата от републиканската и общинската пътна мрежа на територията на община Божурище е достатъчна за поемане на съществуващото транспортно натоварване.

Списък на републиканските пътища на територията на община Божурище

Номер на път	От (км)	До (км)	Дължина (км)
I-80	30,995	43,560	12,565
III-638	7,744	28,899	21,155
ОБЩО:			33,720

Предстои изграждане на трасе на път I-8 „Калотина – Софийски околовръстен път СОП/“ участък от км. 32+447.20 до км. 48+611.93, които ще облекчи значително трафика по старото трасе и ще изведе транзитно преминаващия автомобилен поток.

Списък на местните пътища на територията на община Божурище

Номер на път	Наименование	От (км)	До (км)	Дължина (км)
SFO 1400	/II – 81/Костинброд – граници на общ. /Костинброд - Божурище/ -Пролеша - Хераково /SFO3024/	6.000	10.600	4.600
SFO 2020	/I-8/ Божурище – граница общ. /Божурище – София град/ - /I-8/	0.000	3.250	3.250
SFO 2021	/I-8/ - Храбърско	0.000	4.500	4.500
SFO 2023	/I-8/ - Белица	0.000	2.000	2.000

SFO 3024	**/I-8/ - Бобен – Хераково /SFO1400/**	**0.000**	**2.800**	**2.800**
SFO 3027	**/I-8/, Сливница – Божурище / - мах. Черна бара**	**0.000**	**0.400**	**0.400**
SFO 3214	**I-8/ жп. гара Драгоил - Драгоман – граница общ. /Драгоман - Сливница/ - Сливница – граница общ. /Сливница - Божурище/ - /SFO2021**	**25.000**	**27.700**	**2.700**

Като цяло, състоянието на уличната мрежа в селата на територията на община Божурище се определя като незадоволително. Съществува необходимост от ремонт и/или полагане на изцяло нова настилка на повечето улици в селата.

Община Божурище разполага с утвърдена общинска транспортна схема, чрез която да се покриват нуждите от обществен транспорт на населението. Към момента на територията на община Божурище функционира и вътрешна общинска схема за обществен транспорт. Обслужващите автобусните линии са част от транспортната схема на Софийска област. Тези линии са достатъчни да осигурят транспортните нужди в общината. Предимствата на обществените транспортни системи допринася за географската и социална интеграция между населените места и осигурява равен достъп до пазара на труда и социалните услуги в общината.

Емисии от битово отопление

Съществен източник на замърсяване на атмосферния въздух е и населението и по-точно вредните емисии, отделяни от отоплението през зимния период - прах, серен диоксид, сажди. В общия случай нискокачествените горива, използвани в домакинствата и някои предприятия, са точкови източници на замърсяване на атмосферния въздух със серен диоксид, най-вече през зимния сезон.

Конкретни данни за използваните горива в домакинствата в общината не са налични, но е известно, че по-голямата част от жителите използват твърди и течни горива за отопление.

Към настоящият момент няма изградена единна система за инвентаризация на емисиите от битово отопление. Емисиите от множеството комини на къщи и сгради в битовото отопление са сумирани и разглеждани като площни източници.

Експертна оценка за потреблението на твърди горива за отопление на жилищата от

домакинствата води до извода, че броя на домакинствата, използващи различни видове енергоносители за отопление е динамичен.

Въздействието на природните източници е незначително, те са малки и въздействието е локално в много тясна зона около тях. Но при определени атмосферни условия могат да създадат кумулативен ефект с емисиите от промишлеността и това засилва дискомфорта.

2. Води

2.1 Хидрогеоложки и хидроложки условия и фактори, влияещи върху количеството и качеството на повърхностните и подземни води

Рамковата Директива за водите въвежда нов подход в управлението на водите, като въвежда екологични норми и цели за качеството, обезпечаващи структурата и функционирането на водните екосистеми.

Водите са важен елемент на географската среда, който оказва влияние върху останалите елементи, а също върху живота и стопанската дейност на хората. Те имат значение за формиране на релефа, оказват влияние на водоснабдеността на селищата, изкуственото напояване, за производство на електроенергия. Водните ресурси са важно условие за икономическото развитие на всеки един район.

По отношение управлението на водите територията на община Божурище попада в територията на Басейнова Дирекция „Дунавски район“ с център гр. Плевен.

Повърхностни водни обекти

Цялата територия на община Божурище попада във водосборната област на река Искър и по-конкретно на нейния ляв приток река Блато. През общината от запад на изток протичат две по-големи реки, десни притоци на река Блато. Първата от тях е Костинбродска река /Беличка/, която с изключение на най-горното и на най-долното си течение протича през община Божурище. Нейни притоци са р. Делянска, Росоманска и Хераковска. В югоизточната част на общината протичат Пожаревска река, Пролешка река и река Гурмазовска, притоци на р. Църна бара, която е вторият по-голям десен приток на река Блато.

Река Блато (код по ВТ: BG11S400R012), в горното течение Петърчка река, води началото си от карстов извор „Бистрец“ на 1,2 км западно от селата Опицвет и Безден, на 554 метра нм. в.

Ориентирана е на северозапад-югоизток и преминава през западната част на Софийската котловина. Влива се в река Искър при гр. Нови Искър. Река Блато е ляв приток на река Искър и представлява 9,0% от водосборния ѝ басейн. Дължината ѝ е 30 км., а площта на водосборния ѝ басейн - 774 км^2 . Приема няколко притока:

- река Крива, която започва от землището на с. Церецел, Мала планина. Тече на запад-северозапад, но след остър завой променя посоката си в почти противоположна – на югозапад и югоизток. Влива се в р. Блато отляво след гр. Костинброд. Приема водите на р. Чибаовска, р. Дръмшевска и др.;

- река Сливнишка извира североизточно от в. Мечи връх /1077 м/, Вискяр планина. Тече на изток през най – западната част на Софийската котловина. Десен приток на р. Блато. Нейни притоци са реките Братушковска, Гълъбовска и Криворащица;

- река Беличка /Костинбродска/ е с начало западно от в. Форта /1024.5 м/. Първоначално е ориентирана на северозапад. Постепенно измества течението си на североизток, а след с. Белица – на изток. Протича след гр. Костинброд и се влива отдясно на р. Блато. Включва в приточната си система реките: Радуйска, Делянска, Росоманска и Хераковска;

- река Черна бара /Барата/ – десен приток на р. Блато, се образува от сливането на няколко малки потока, южно от в. Патерица /856.4 м/. Тече на североизток. Влива се в р. Блато под с. Требич. Приема водите на р. Гурмазовска, р. Пролешка, р. Пожаревска и др. Река Гурмазовска минава през центъра на гр. Божурище. Тя извира от планина Люлин.

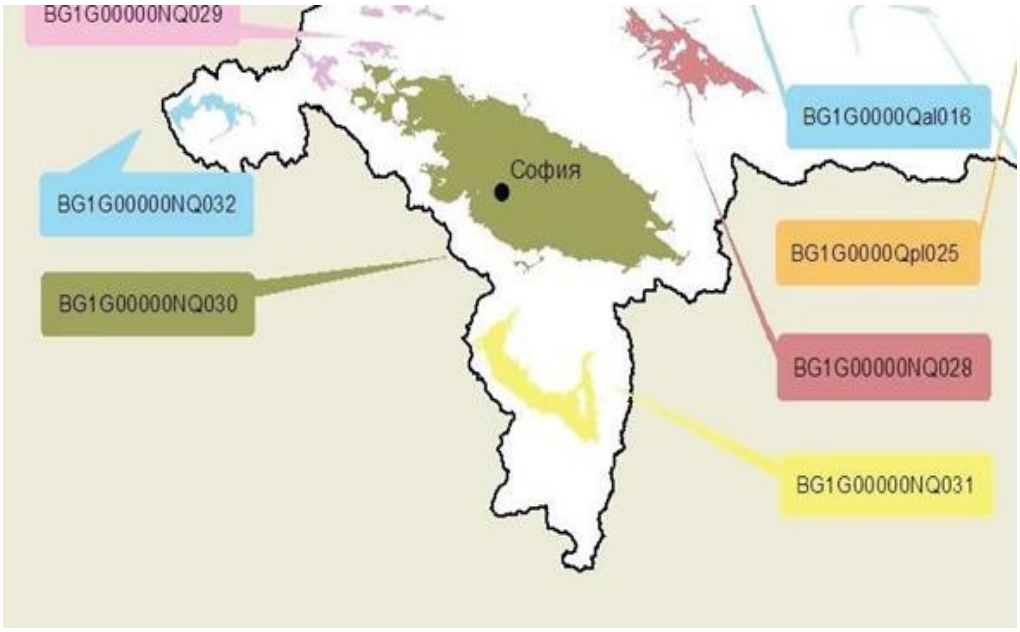
Река Банкенска (код по ВТ: BG11S500R011), извира от Люлин планина под Райловското градище и се влива в река Искър след с. Кубратово. Дължината и е 16 км. и по-големите притоци са река Шевовица и река Голяма река.

На територията на община Божурище не съществуват естествени езера. Изградени са 3 микроязовира публична общинска собственост - яз. Хераково, яз. Храбърско и яз. Пожарево. Общата им площ е 156 дка. и служат основно за напояване на селскостопанските земи, както и за спортен риболов.

- ***Подземни водни тела - територията на община Божурище попада върху следните подземни водни тела:***

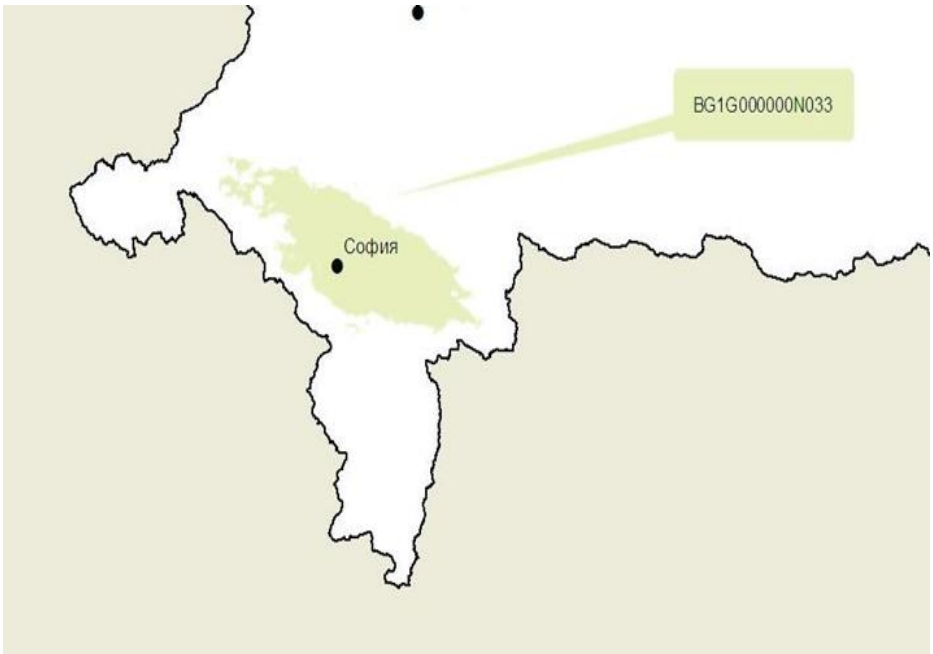
- ***Порови води в Неоген - Кватернера - Софийска долина в първи слой на ГИС***, със следните характеристики: **код BG1G00000NQ030** и площ 1089,886 км^2;

Фиг. № 7 Порови води в Неоген-Кватернера - Софийска долина с код BG1G00000NQ030

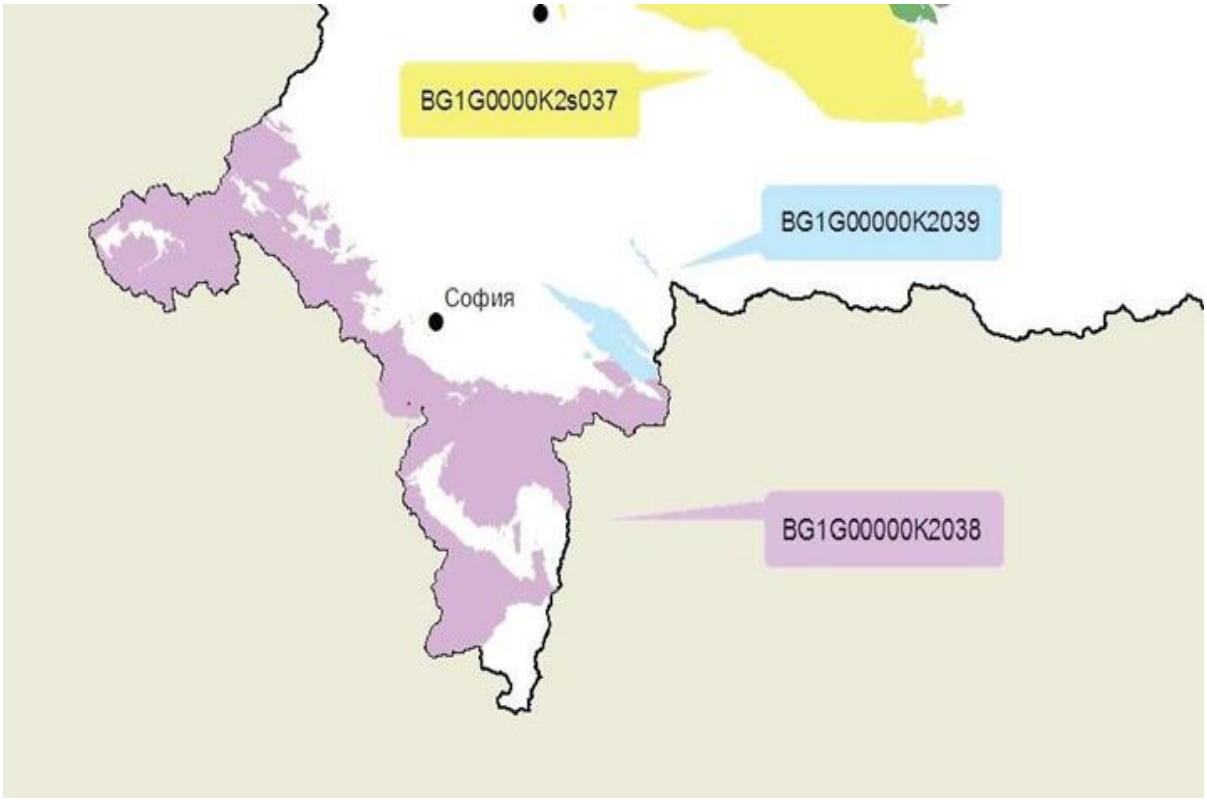
- ***Порови води в Неогена - Софийска котловина във втори слой на ГИС***, със следнитехарактеристики: **код BG1G000000N033** и площ 1089,24 км^2;

Фиг. № 8 Порови води в Неогена - Софийска котловина с код BG1G000000N033

- ***Пукнатинни води в района на р. Ерма и р. Искър***, със следните характеристики: **код BG1G00000K2038**.

Фиг. № 9 Водно тяло Пукнатинни води в района на р.Ерма и р.Искър с код BG1G00000K2038

Подземните води в Софийската котловина се разделят на води в подложката, води в плиоцена и води в кватернера.

Водите в подложката са напорни пукнатини и карстови води. Относителният дебит на сондажите е малък – от 0,002 до 0,06 $dm^3/s/m$, което показва че филтрационните свойства на напуканите долнотриаски пясъчници са доста ниски. По химичен състав водата е от хидро-карбонатно-натриев състав с обща минерализация от 0,48 до 1,04 g/dm^3.

Плиоценът в Софийската котловина има повсеместно разпространение и е представен от три литоложки хоризонта. Долният и горния литоложки хоризонти се явяват и хидрогеоложки хоризонти, а средния е практически неводоносен.

Горният плиоценски водоносен хоризонт има разпределение в цялата котловина. Водата бива както ненапорна /в горната част на разреза/, така и напорна, но с различен напор. Водоносният комплекс има обща дебелина от 80 до 150 м. В него се срещат от 3 до 10 водоносни пласта с дебелина

от 0,5 до 23 м. От различни водоносни пластове са провеждани водочерпения. По данни от тях се определя проводимостта на пластовете – от 45 до 520 $м^2$/д. Водата на водоносният комплекс е прясна с обща минерализация от 0,3 до 1 g/dm^3. Тя е добър воден ресурс за локално питейно – битово водоснабдяване. С тази вода се водоснабдяват редица населени места и промишлени предприятия, използва се и за напояване, като дебитът на кладенците варира от 5 до 20 g/dm^3. Температурата на ненапорната и плитко напорната вода е от 11 до 15^0C, а на по-дълбоко напорната – 20^0C.

Водоносният комплекс се подхранва от валежите в областта, а също така и от грунтовите води на алувия в обсега на хидрогеоложките прозорци.

Кватернерни води – по-голяма част от Софийското поле се покрива от кватернерни алувиални и пра алувиални отложения. Те са представени от чакъли и пясъци с добри филтрационни свойства. Западната част на котловината алувиалните чакълесто-пясъчни отложения имат ограничено разпределение – изграждат тесни тераси на реките, които са ги образували: Блато, Сливнишка, Банкянска, Беличка, Гурмазовска и Владайска. Терасите се явяват наложени върху горния хоризонт на плиоцена и на редица места с пясъчните му пластове образуват общ водоносен хоризонт. В терасните алувиални отложения на Западното Софийско поле са се образували грунтови потоци, които са в хидравлична връзка с реките. Водните ресурси са ограничени, като дебитът на кладенците варира от 5 до 15 g/dm^3. По състав водата е сходна с тази на грунтовия басейн.

- **Зони за защита на водите, съгласно 119а от ЗВ**

Всички води и водни тела се опазват от изтощаване, замърсяване и увреждане с цел поддържане на необходимото количество и качество и здравословна околна среда, съхраняване на екосистемите, запазване на ландшафта, включително и чрез създаване на зони за защита на водите.

Зона за защита на водите	Вид на зоната	Община Божурище не попада/ попада в зона за защита
чл. 119а, ал. 1, т. 1 от ЗВ	Зона за защита на питейните води от повърхностни водни тела	Не попада
	Зони за защита на питейните води от подземни водни тела	Попада: Всички подземни водни тела са определени като зони за защита на питейните води

чл. 119а, ал. 1, т. 2 от ЗВ	Зона за отдих и водни спортове	Не попада
чл. 119а, ал. 1, т. 3 от ЗВ	Чувствителна зона	попада: BGCSARI04
	Нитратно уязвима зона	Не попада
чл. 119а, ал. 1, т. 4 от ЗВ	Зона за стопански ценни видове риби	Не попада
чл. 119а, ал. 1, т. 5 от ЗВ	Защитени територии	Не попада
	Зони за местообитания	Не попада
	Зона за птици	Попада: защитена зона за опазване на дивите птици „Мещица” (BG0002101)

В рамките на община Божурище не попадат зони за защита на питейни води от повърхностни водни тела.

Зони за защита на питейните води - водни тела и санитарно- охранителни зони - от подземни водни тела:

- зона с код BG1DGW00000NQ030, която обхваща подземно водно тяло BG1G00000NQ030. Използвани водни количества от зоната за обществено и за самостоятелно питейно-битово водоснабдяване са както следва - 52 550,552 м^3/ден и 1 959,735 м^3/ден;

- **зона с код BG1DGW000000N033, която обхваща подземно водно тяло BG1G000000N033.** Използвани водни количества от зоната за обществено и за самостоятелно питейно-битово водоснабдяване са както следва - 1 515,737 м^3/ден и 1 301,848 м^3/ден;

- **зона с код BG1DGW00000K2038, която обхваща подземно водно тяло BG1G00000K2038.** Използвани водни количества от зоната за обществено и за самостоятелно питейно-битово водоснабдяване са както следва – 10 455,637 м3/ден и 1 357,516 м3/ден.

Зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително: уязвими зони и чувствителни зони.

С цел намаляване и предотвратяване замърсяването на водите, предизвикано или породено от нитрати от селскостопански източници са определени така наречените "уязвими зони" - водите във водни обекти и в части от тях, които са замърсени със нитрати или са застрашени от замърсяване и уязвимите зони (райони, в които чрез просмукване или оттичане водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници).

Извод: Територията на община Божурище не попада в нитратно уязвима зона.

Защитени територии и зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване:

- защитена зона за опазване на дивите птици „Мещица” (BG0002101).

2.1.1 Количествена и качествена характеристика на водните ресурси на територията на община Божурище

Съгласно Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) извършената оценка на състоянието на повърхностните и подземните водни тела, както следва:

- **Повърхностни водни тела**

Състоянието на водните тела се оценява като съвкупност от екологичното и химичното им състояние.

По данни на Басейнова дирекция „Дунавски район“ (БДДР), съгласно действащия към момента ПУРБ 2016-2021 г. на територията на община Божурище попадат следните повърхностни водни тела:

Код по ВТ	Воден обект	Географски обхват	Естествено/СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химично състояние

BG11S 400R0 12	Блато	р. Блато от извор до вливане в р. Искър при Нови Искър вкл. Притоците – Сливнишка и Костинбродска	СМВТ	Не добър (поради отклонение от стандартите за качество на околната среда (СКОС) по следните показатели: БПК5, N-total, З-съединения, МЗБ, ФБ, МФ, Риби, Mn)	добро
Малка част от BG11S 500R0 11	Банкенска	Р. Банкенска от извор до вливане в р. Искър при Нови Искър	Естествено	Много лошо	добро

***Забележка: СМВТ** – силномодифицирано ВТ; **ИВТ** – изкуствено ВТ. За СМВТ и ИВТ се определя екологичен потенциал.

На територията на община Божурище не попадат пунктове за мониторинг на води, в частта повърхностни води, съгл. Заповед №167/31.03.2016г. на министъра на ОСВ.

- **Подземни водни тела**

Състоянието на водните тела в плана за управление на речните басейни се оценява, като съвкупност от химичното и количественото им състояние.

Подземни водни тела на територията на община Божурище, съгласно ПУРБ 2016 - 2021 г.

Код ПВТ	Наименование на ПВТ	Обща оценка на химичното състояние на ПВТ	Количествено състояние на ПВТ
BG1G00000NQ030	Порови води в Неоген-Кватернера - Софийска долина	лошо	добро
BG1G000000N033	Порови води в Неогена - Софийска котловина	лошо	добро
BG1G00000K2038	Пукнатинни води в района на р. Ерма и р. Искър	добро	добро

- **Зони за защита на водите**

Съгласно чл.119а от Закона за водите състоянието на зоните *за защита на питейните води - водни тела и санитарно- охранителни зони - от подземни водни тела е:*

- Състоянието на зона BG1DGW00000NQ030 е лошо;
- Състоянието на зона BG1DGW000000N033 е лошо;
- Състоянието на зона BG1DGW00000K2038 е добро.

2.1.2 Язовири

На територията на община Божурище функционират три микроязовира:

Язовир „Хераково“

Язовир „Хераково“, разположен в землището на с. Хераково, над Кантон махала, дере – приток на р. Белица. Р. Беличка извира от югоизточната част на планината Вискяр на 1024 м н.в., на 1,7 км. югоизточно от село Бабица. Тече на североизток, на 1 км. преди село Златуша, приема отдясно Радуйска река, а в селото отляво в нея се влива. След село Златуша тече в дълбока залесена долина,

като заобикаля от запад и север височината „Орлов камък“. Влива се отдясно в река Блато (от басейна на Искър) на 530 м. н.в.

Язовир „ Храбърско“

Язовир „Храбърско“, в махала „Старо село” е разположен в землището на с. Храбърско.

Язовир „Пожарево“

Язовир „Пожарево“, намиращ се в землището на с. Пожарево - дере в Пожаревска река, приток на р. Гурмазовска.

Общата площ на микроязовирите е 156 дка. Съществуващите микроязовири нямат национално значение. Използват се основно за напояване на близко разположените селскостопански земи, любителски и спортен риболов.

2.1.3 Минерални води

На територията на общината в землището на гр. Божурище е открит 1 минерален извор. Дебитът на извора е около 1 л/сек. Не се използва за лечебни, профилактични и питейно - битови нужди, което не обуславя геотермален потенциал за производство на енергия. Съгласно „Баланс на ресурсите на минерални води – изключителна държавна собственост по находища и водоземни съоръжения” публикувано от МОСВ към момента общината не разполага с геотермални ресурси.

2.2 Канализационна система - Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние в населените места

Община Божурище попада в групата агломерации между 2 000 и 10 000 е.ж., за които няма осигурено пречистване на отпадъчните води каквото е изискването на Директива 91/271/ЕЕС за пречистването на градски отпадъчни води и Закона за водите. Съгласно НАРЕДБА № 6 от 9.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, заустваны във водни обекти, за бъдещата ПСОВ Божурище ще се определят емисионните ограничения, които ще бъдат отразени в издаденото разрешително за заустване на отпадъчните води

в р. Гурмазовска от компетентния орган - Басейнова дирекция „Дунавски район“.

Към настоящия момент на територията на община Божурище има частично изградена канализационна мрежа в гр. Божурище, с. Гурмазово и с. Храбърско. Канализационната мрежа на гр. Божурище е от смесен тип и се експлоатира от „ВиК“ ЕООД - София. Липсва Пречиствателна станция. Всички отпадъчни води от общината се заустват директно към речни корита и дерета.

Домакинствата в района в по-голямата си част използват попивни кладенци или септични ями за заустване на битовите отпадъчни води от сградите. Формираните отпадъчни води най-често се отвеждат в земните пластове или заустват в прилежащи отводнителни канали, дерета и реки преминаващи през териториите на населените места.

В частично изградената канализационна мрежа на общинския център се заустват и производствени отпадъчни води от предприятията с изградени локални пречиствателни съоръжения. Пречистването на водите от промишлените предприятия, заустени в канализационната мрежа, се извършва с различни видове локални пречиствателни съоръжения съобразно типа дейност.

2.3 Предприятия основни замърсители

Производствените отпадъчни води са също източник на замърсяване на повърхностните и подземни води, особено ако се заустват във водните обекти без пречистване или с пречистване, но без удовлетворяване на нормативните изисквания.

Контролът от страна на компетентните органи се осъществява от – РИОСВ София и Басейнова дирекция – Плевен.

В община Божурище са регистрирани фирми, представляващи главно средния и дребния бизнес. В тях са заети преобладаващо лица живеещи в общината. По-голяма част от тях се занимават с производство, а друга част са търговски и транспортни фирми.

Основната локализация на промишлените фирми в общината е град Божурище.

Достъпът до подходящи суровини, както и пазарът на продукцията (близостта до столицата) са едни от важните фактори за успех на промишленото производство.

Основни производствени обекти по видове производство:

1. Хранително - вкусова промишленост – фабрика за кафе „Спетема“, гр. Божурище, мелница с. Гурмазово, производство на захарни, сладкарски и хлебни изделия - „Милмекс“ ООД,

„Маркрит“, „Маркос“, „Кю ен Бренд къмпани“;

2. Производство на мебели, паркети, дограма – „Станков“ ЕООД, „Сакс 2000“ ООД, „Метрон и Амо“, с. Пролеша, „Левском – с. Пролеша, „Фопрестрейд, Европанел;
3. Други производства:

- „Неофарм“ и „Кенди“ – твърди дозирани лекарствени форми;
- „Оскар Ел“ – производство на ел-табла;
- „Римпекс“ – производство на метални врати и огради;
- „Ангро“ – строителни материали, бои и лакове;
- „Стром 21“ – изолационни системи;
- „Бета макс Джи Ви Си“ – крепежни елементи за мебели;
- „Термоинженеринг“ – климатични и вентилационни системи;
- Печатница „Запад-Изток“;
- „Геран Био“ ООД – производство на опаковки от хартия и картон;
- „Унитрейд БГ“ ООД – предприятие за преработка и оползотворяване на отпадъци от хартия и пластмаси;
- Конна база и други.

2.4 Водоснабдяване на населените места - количествени и качествени характеристики

Състоянието на водопроводната мрежа в община Божурище не е добро, но водоснабдителната система е добре развита и в общината няма неводоснабдено селище. В преобладаващата си част водопроводната мрежа е изградена преди 1980 г. и не отговаря на техническите и нормативни изисквания. През летните месеци се наблюдава недостиг на водни количества за селата Гурмазово, Златуша, Пожарево, Пролеша, Росоман, Хераково и Храбърско. С изключение на гр. Божурище и с. Храбърско (водопроводната мрежа е изградена от метални тръби) в останалите населени места от общината водопроводните мрежи са изградени от азбестоциментови тръби, които са амортизирани, морално остарели и с изтекла експлоатационна годност. Амортизираната мрежа води до чести аварии и високи разходи за поддръжка и експлоатация, а от там и до некачествена услуга до крайните потребители.

Главните водопроводи, извън населените места на територията на община Божурище, обслужвани от „ВиК“ ЕООД - София. Част от тях са реконструирани /подменени/ с полиетиленови тръби и са в много добро техническо състояние. Останалата част са изпълнени с азбестоциментови и стоманени тръби, които са с изтекъл амортизационен период, съпроводен с чести аварии,

причиняващи много течове следствие корозия на материала и лоши връзки между тръбите.

Водоснабдяването на община Божурище е предимно помпажно и авариите по електропреносната мрежа оказват негативно влияние върху качеството на услугата.

При по-висок напор в системата, компрометираните участъци, недостатъчните диаметри и лошите връзки между различните видове тръби често аварират.

Измервателни устройства за общите водни количества постъпващи във ВС са монтирани при водоизточниците и НР. Домакинствата и другите потребители са снабдени с индивидуални водомери.

Анализът в ОУПО показва, че общият капацитет на наличните резервоари за водоснабдителна система Божурище е достатъчен.

Във Водоснабдителна система „Божурище“, водните количества за гр. Божурище, с. Гурмазово, с. Златуша, с. Пожарево, с. Пролеша, с. Хераково и с. Храбърско се доставят помпено до контра резервоари за регулиране на налягането или директно към селищната водоснабдителна мрежа. Селата Росоман, Делян и Мала Раковица се водоснабдяват гравитачно, посредством каптирани извори и НР за съхранение на необходимите водни количества.

Основна част от вътрешните водоразпределителни мрежи в населените места на територията на община Божурище, изпълнени от стоманени и азбесто – циментови тръби, са изградени преди повече от 50 години и са в лошо техническо състояние. Сградните водопроводни отклонения са изпълнени от поцинковани тръби и фитинги. Изключение прави водопроводната мрежа на общинския център – гр. Божурище, от която почти 90 % е реконструирана /подменена/ с полиетиленови тръби и е в много добро техническо състояние.

Мониторингът за качествата на питейната вода се изпълнява съгласно Наредба 9/2001г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели и е два вида:

1. **постоянен мониторинг включва** – цвят, мирис, вкус, мътност, pH, електропроводимост, амониеви йони, нитрити, нитрати, манган, остатъчен хлор, Ешерихия коли и колиформи.

2. **периодичен мониторинг включва -** показателите от постоянния мониторинг и следните показатели: перманганатна окисляемост, желязо, обща твърдост, калций, магнезий, хлориди, фосфати, сулфати, флуориди, бор, мед, хром, цианиди, цинк, алуминий, натрий, антимон, арсен, бромати, живак, кадмий, никел, олово, селен, летливи органични съединения, пестициди, полициклични ароматни въглеводороди и радиологични показатели. Лабораторно измервателен комплекс (ЛИК) при „ В и К” изпълнява мониторинга по НАРЕДБА № 9 от 16.03.2001 г. за

качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели от съвместния график, изготвен с РЗИ. Мътност, остатъчен хлор, Ешерихия коли, колиформи, ентерококи, клостридии, желязо и цинк са причина за нестандартните проби.

Повишената ефективност на водоснабдителната система на града ще допринесе за опазване на водните ресурси - главна цел на политиката в сектор „Води“.

На територията на общината няма изградена или проектирана Пречиствателна станция за питейни води /ПСПВ/. Дисперсното разположение на съществуващите водоизточници прави нерентабилно нейното изграждането. В случай на разработване на нов сондаж от по-дълбок хоризонт, като алтернативно водоснабдяване, ще се изгради и ПСПВ.

Загубите на водни количества от водопреносната мрежа за периода 2018-2020 г. са посочени в следните таблици:

- **2018 г.**

ВС/населено място	Дължина на водната мрежа (довеждащи и разпределителни води)	Загуби на вода								
		Неотчетени водни количества		Технологични загуби на вода		Търговски загуби на вода		Реални загуби на вода		Специфични загуби на вода
	км	м^3/год	%	м^3/год	%	м^3/год	%	м^3/год	%	м^3/h х км
Общо за район Божурище	109,60	464 987	50,26							
Божурище	26,20	284 734	49,99	21 100	3,70	56 600	9,94	207 034	36,35	0,90
Гурмазово	11,50	77 435	58,22	4 120	3,10	10 100	7,59	63 215	47,53	0,63
Златуша	13,70	6 550	58,38	590	5,26	1 230	10,96	4 730	42,16	0,04
Пожарево	7,50	11 556	36,92	900	2,88	4 000	12,78	6 656	21,27	0,10
Пролеша	9,40	26 766	44,61	2 580	4,30	6 190	10,32	17 996	29,99	0,22
Росоман	3,20	1 715	57,17	150	5,00	340	11,33	1 225	40,83	0,04
Хераково	14,60	21 679	38,71	2 450	4,38	5 500	9,82	13 729	24,52	0,11
Храбърско	15,60	33 719	58,14	2 500	4,31	5 210	8,98	26 009	44,84	0,19
Бобен	7,90	833	27,77	150	5,00	400	13,33	283	9,43	0,00

- 2019 г.

ВС/населено място	Дължина на водната мрежа (довеждащи и разпределителни води)	Загуби на вода								
		Неотчетени водни количества		Технологични загуби на вода		Търговски загуби на вода		Реални загуби на вода		Специфични загуби на вода
	км	$м^3$/год	%	$м^3$/год	%	$м^3$/год	%	$м^3$/год	%	$м^3$/h x км
Общо за район Божурище	109,60	698 390	58,08							
Божурище	26,20	493 902	60,59	26 100	3,20	75 000	9,20	392 802	48,19	1,71
Гурмазово	11,50	74 740	58,54	4 120	3,23	12 500	9,79	58 120	45,52	0,58
Златуша	13,70	9 159	61,06	590	3,93	1 800	12,00	6 769	45,13	0,06
Пожарево	7,50	33 908	57,72	2 500	4,26	6 200	10,55	25 208	42,91	0,38
Пролеша	9,40	24 987	41,65	2 580	4,30	5 400	9,00	17 007	28,35	0,21
Росоман	3,20	734	48,93	100	6,67	120	8,00	514	34,27	0,02
Хераково	22,50	25 195	41,10	2 450	4,00	5 700	9,30	17 045	27,80	0,09
Храбърско	15,60	35 765	56,71	2 500	3,96	5 650	8,96	27 615	43,78	0,20

- 2020 г.

ВС/населено място	Дължина на водната мрежа (довеждащи и разпределителни води)	Загуби на вода								
		Неотчетени водни количества		Технологични загуби на вода		Търговски загуби на вода		Реални загуби на вода		Специфични загуби на вода
	км	$м^3$/год	%	$м^3$/год	%	$м^3$/год	%	$м^3$/год	%	$м^3$/h x км

Общо за район Божурище	109,60	696 552	57,79							
Божурище	26,20	494 308	60,86	20	0,00	75 200	9,26	419 088	51,60	1,83
Гурмазово	11,50	70 424	55,83	10	0,01	11 550	9,16	58 864	46,67	0,59
Златуша	13,70	8 916	60,04	0	0,00	1 550	10,44	7 366	49,60	0,06
Пожарево	7,50	35 007	59,59	0	0,00	5 251	8,94	29 756	50,65	0,45
Пролеша	9,40	28 333	46,07	0	0,00	4 250	6,91	24 083	39,16	0,29
Росоман	3,20	628	41,87	0	0,00	94	6,28	534	35,59	0,02
Хераково	22,50	24 830	36,89	10	0,01	4 500	6,69	20 320	30,19	0,10
Храбърско	15,60	34 106	54,07	10	0,02	5 116	8,11	28 980	45,95	0,21

Процент на нестандартните проби за микробиологичен анализ и химичен анализ на питейната вода:

Зона на водоснабдяване	Отговарящи анализи за качество на питейните води в големи/малки зони на водоснабдяване				Общ брой направени анализи за качество на питейните води в големи/малки зони на водоснабдяване				Качество на питейната вода в големи/малки зони на водоснабдяване (%)			
	Анализи за показатели с индикаторно значение	Анализи по микробиологични показатели	Анализи по физико-химични показатели	Анализи по радиоактивни показатели	Анализи за показатели с индикаторно значение	Анализи по микробиологични показатели	Анализи по физико-химични показатели	Анализи по радиоактивни показатели	Анализи за показатели с индикаторно значение	Анализи по микробиологични показатели	Анализи по физико-химични показатели	Анализи по радиоактивни показатели
	отчет 2020 г.	отчет 2020 г.	отчет 2020 г.	отчет 2020 г.	отчет 2020 г.	отчет 2020 г.	отчет 2020 г.	отчет 2020 г.	отчет 2020 г.	отчет 2020 г.	отчет 2020 г.	отчет 2020 г.
Големи зони на водоснабдяване	144	8	28	0	144	8	28	0	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**0,00%**
Божурище	144	8	28		144	8	28		100,00%	100,00%	100,00%	0,00%
Малки зони на водоснабдяване	779	33	149	0	779	33	149	0	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**0,00%**
с. Гурмазово	131	5	25		131	5	25		100,00%	100,00%	100,00%	0,00%
с. Златуша	94	5	18		94	5	18		100,00%	100,00%	100,00%	0,00%
с. Пожарево	121	5	23		121	5	23		100,00%	100,00%	100,00%	0,00%
с. Пролеша	87	3	17		87	3	17		100,00%	100,00%	100,00%	0,00%
с. Росоман	121	5	23		121	5	23		100,00%	100,00%	100,00%	0,00%
с. Хераково	121	5	23		121	5	23		100,00%	100,00%	100,00%	0,00%
с. Храбърско	104	5	20		104	5	20		100,00%	100,00%	100,00%	0,00%

Полезно използваната вода за периода 2018-2020 г. е показана в следните таблици:

- **2018 г.**

ВС/населено място	Фактурирани доставени водни количества и брой потребители		Фактурирани количества отведени отпадъчни води и брой потребители			
	Фактурирани доставени водни количества	Брой потребители	Битови и приравнени към тях обществени, търговски и др. потребители	Промишлени и други стопански потребители	Общо	Брой потребители
	$м^3$/год.	Брой потребители	$м^3$/год.	$м^3$/год.	$м^3$/год.	брой
Общо за район Божурище	**460 103**	**5 090**	**101 207**	**7 981**	**109 188**	**880**
Божурище	284 836	2 375	101 207	7 981	109 188	880
Гурмазово	55 565	453				
Златуша	4 670	173				
Пожарево	19 744	454				
Пролеша	33 234	451				
Росоман	1 285	70				
Хераково	34 321	460				
Храбърско	24 281	473				
Бобен	2 167	181				

- **2019 г.**

ВС/населено място	Фактурирани доставени водни количества и брой потребители		Фактурирани количества отведени отпадъчни води и брой потребители			
	Фактурирани доставени водни количества	Брой потребители	Битови и приравнени към тях обществени, търговски и др. потребители	Промишлени и други стопански потребители	Общо	Брой потребители
	$м^3$/год.	Брой потребители	$м^3$/год.	$м^3$/год.	$м^3$/год.	брой
Общо за район Божурище	**504 052**	**5 477**	**122 864**	**8 076**	**130 940**	**979**
Божурище	321 234	2 518	122 864	8 076	130 940	979
Гурмазово	52 940	462				
Златуша	5 841	199				
Пожарево	24 842	467				
Пролеша	35 013	547				
Росоман	766	71				
Хераково	36 109	723				
Храбърско	27 307	490				

- **2020 г.**

ВС/населено място	Фактурирани доставени водни количества и брой потребители		Фактурирани количества отведени отпадъчни води и брой потребители			
	Фактурирани доставени водни количества	Брой потребители	Битови и приравнени към тях обществени, търговски и др. потребители	Промишлени и други стопански потребители	Общо	Брой потребители
	м^3/год.	Брой потребители	м^3/год.	м^3/год.	м^3/год.	брой
Общо за район Божурище	**508 704**	**5 687**	**91 653**	**39 938**	**131 591**	**1 213**
Божурище	317 842	2 635	91 653	39 938	131 591	1 213
Гурмазово	55 706	479				
Златуша	5 934	202				
Пожарево	23 743	476				
Пролеша	33 167	565				
Росоман	872	72				
Хераково	42 474	759				
Храбърско	28 966	499				

Във връзка с горното община Божурище предприе мерки за подобряване качеството на питейните води, ограничаване на загубите до минимум и спад на напрежението в гражданите от общината.

През 2020 г. – 2021 г. община Божурище стартира следните проекти:

- „Ремонтно-възстановителни работи за укрепване на водния откос на микроязовир „Храбърско“;
- „Инженеринг, включващ ремонт на участък от уличен водопровод на ул. Васил Левски в с. Хераково“;

- „Инженеринг, включващ ремонт на уличен водопровод, възстановяване на отводнително съоръжение и асфалтиране на участък от ул. „Латинка“ с. Пожарево“;
- „Изграждане на два броя водовземни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване в гр. Божурище“;
- „Изграждане на шест броя водовземни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване в селата Храбърско, Гурмазово, Пожарево, Хераково, Пролеша и Златуша“;
- „Инженеринг, включващ ремонт на уличен водопровод и асфалтиране на участък от ул. „Христо Стефанов“ в с. Пожарево - етап 1 и 2“;
- „Инженеринг, включващ ремонт на уличен водопровод и асфалтиране на участъци от улици: „Липа“, „Българче“, „Момина сълза“ и „Акация“ в с. Храбърско“;
- „Възстановяване на съществуващо водовземно съоръжение за питейно-битово водоснабдяване в местността „Радован“, с. Гурмазово“;
- „Инженеринг, включващ проектиране, изпълнение на СМР и авторски надзор на ремонт на уличен водопровод и асфалтиране на участъци от улици „Липа“, „Роза“, „Бреза“, „Христо Ботев“ с. Храбърско“;

2.5 Превенция от наводнения

Европейската директива за оценка и управление на риска от наводнения 2007/60/ЕС задава рамката за превенция от подобен тип бедствия за държавите, членки на ЕС.

Нейната цел е свързана със създаване на база и инструменти за подобряване ипредотвратяване рисковете от наводнения, както и за техническо и икономическо оптимизиране намерките за защита.

Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент е транспонирана в националното законодателство и по-конкретно в Закона за водите (ДВ, брой 61 от 2010г.).

Със Заповед № РД-370/16.04.2013 г. на Министъра на околната среда и водите, във връзка с чл. 187, ал. 2 от Закона за водите, е одобрена “Методика за оценка на заплахата и риска от наводнения”, съгласно изискванията на Директива 2007/60/ ЕС.

Методиката е разработена съгласно Договор № Д-30-62-18.04.2012 г. между Националния институт по метеорология и хидрология при БАН и МОСВ и с нея се цели да се подпомогнат експертите, извършващи оценка на риска от наводнения, при разработване на картите на заплахата.

Съгласно утвърдената методика е направена предварителна оценка на риска, включваща:

- Събиране и систематизиране на информация за минали наводнения и техните

неблагоприятни последици;

- Оценка на достоверността на информацията, цифровизирането ѝ, в т.ч. и в ГИС формат и структуриране на данните, позволяващи оценка;

- Идентифицирани на значими минали наводнения и оценка на значимостта на техните последици;

- Анализ на връзките между регистрираните наводнения въз основа на преценка на източника на наводнение, времето на настъпване продължителността и връзката между местата по водосборен принцип;

- Оценка на потенциални бъдещи наводнения;

Съгласно чл. 146г, ал. 1 от Закона за водите са определени райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН), а със Заповед № РДД-744 /01.10.2013 г Министъра на ОСВ са утвърдени РЗПРН .

Предварителните РЗПРН са класифицирани в три степени на риск по отношение на човешкото здраве, стопанската дейност, околната среда и културно-историческото наследство:

- нисък
- среден
- висок

Утвърдените РЗПРН съдържат само районите със степен на риск „висок” и „среден”.

Територията на община Божурище ***попада в район, определен със значителен потенциален риск от наводнения по чл. 143г от ЗВ*** с код BG_1_ASPFR_IS_041- р. Искър и притоци в Софийско поле и попада в границите на заливане при наводнения с висока, средна и ниска вероятност (с период на повторение съответно 20, 100 и 1 000 години).

Приложими за община Божурище са следните мерки за намаляване риска от наводнения:

Код по национален каталог	Наименование на мярка	Описание на мярката (по каталога)	Място на прилагане
PRE49-PRO34-REAC121	Изграждане на нови корекции	Отнася се преди всичко за населени места. Следва да се приема като мярка, налагаща активи с висока икономическа и социална стойност.	РЗПРН BG1_APSFR_IS_041

PRE23-PRO5-REAC24	Оценка за отвеждането и дренирането на дъждовните води и в частност на канализационните мрежи на населено място	Извършване на преразглеждане и анализ на канализационната мрежа и т.нар. охранителни канали; въвеждане на изисквания за събиране и използване на дъждовните води; преоценка и въвеждане на нови норми за проектиране с цел осигуряване на бързо и безпроблемно оттичане на падналите в градската среда валежи.	РЗПРН BG1_APSFR_IS_041
PRO17-REAC45	Преустройство или изграждане на дренажни съоръжения	Предимно канавки, резервоари, шахти и др.	РЗПРН BG1_APSFR_IS_041
PRE5-PRO2-REAC6	Създаване на управляеми полдери и малки буферни басейни в заливни тераси на реките	Намаляване на скоростта, задържане на наносите и водните количества при преминаване на висока вълна в пасищата и алувиалните гори край реките; създаване на обеми за контролирано разтоварване на водните количества чрез съществуващите на терена релефни форми.	РЗПРН BG1_APSFR_IS_041
PREP31-REAC78	Разработване и актуализиране на плановете за защита при бедствия (част наводнения)	Участие на компетентните органи за УРН от самото начало при разработването на планове за действия при природни бедствия, аварии.	РБУ
PRE59-PRO44-REAC132	Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване на риска от наводнения, вкл. от наводнения	Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване риска от бедствия вкл. от наводнения за общините и областите.	РБУ
PRE27-REAC28	Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия	Осъществяване на дейности по ликвидиране на натрупвания, създаващи препятствия за свободно преминаване на водите, чрез почистване на участъци от речните корита от дървета и храсти, падащи дървета, дънери, битови и строителни отпадъци и др.	РБУ

PRE24-REAC25	Премахване на незаконни постройки, подприщващи съоръжения, огради, складирани материали и други намиращи се в границите на речните легла или дерета	Отстраняване на всички подприщващи строежи и съоръжения, намиращи се в речните корита и нарушаващи тяхната проводимост; създаване на обстановка на нетърпимост към незаконно изградените такива обекти.	РБУ
PREP7-REAC54	Повишаване готовността на населението за реагиране при наводнения	Разработване и осъществяване на програми за превантивна дейност чрез средствата за масова комуникация; провеждане на обучения и тренировки за действия при наводнения (самоспасяване и спасяване на хора и имущество)	РБУ
PREP39-REAC86	Провеждане на обучителна и информационна кампания по проблемите свързани с наводненията	Специално организирани събития за получаване на знания, информация и развитие на умения в случай на наводнение	РБУ
PRE46-PRO30-REAC117	Реконструкция и ремонт на язовири	Реконструкция на самата язовирна стена, като повишаване височината на нейната корона, увеличаване проводимостта на съоръженията за отвеждане на високите води	РБУ

Изводи:

В количествено отношение наличните водоизточници задоволяват потребностите на населението от вода за питейно – битови нужди и производствени нужди.

като основни проблеми, които водят до чести аварии и нарушено водоподаване, могат да се посочат:

- при по-висок напор в системата, компрометираните участъци и недостатъчните диаметри, създават условия за възникване на аварии;
- характерна авария по мрежите е износено гумено уплътнение при връзките, което води до течове, спукани или счупени тръби;
- сградните водопроводни отклонения са изпълнени от поцинковани тръби. Причините за течащи водопроводни отклонения е корозията на тръбите.

Намалени са течовете и инфилтрацията на отпадъчни води, съответно намален е риска от замърсяване на подземните водни ресурси и почви.

Подобрена е екологичната обстановка на градската среда на град Божурище.

Препоръчва се като бъдеща мярка да се подготвят и реализират отделни проекти за изграждане и реконструкция на водоснабдителните и канализационните системи и изграждане на ПСОВ за по-големите населени места в община.

Препоръчва се контрол от страна на общината относно заустването на производствените отпадъчни води.

3. Отпадъци

Управлението на отпадъците на територията на община Божурище ще трябва да отговори на предизвикателствата и изискванията заложени в следните стратегически документи:

- ***Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци предназначени за депониране 2021 – 2028 г.*** – въвеждащ целите за изпълнение на поетапно намаляване депонирането на тези отпадъци и увеличаване на тяхното рециклиране и оползотворяване;
- ***Национален план за действие по изменение на климата за намаляване на емисиитена парникови газове от сектор „отпадъци”*** - задаващ национални цели и пътища за намаляване на емисиите от парникови газове, чрез оползотворяване на отпадъците като ресурси при въвежданена интегрирани децентрализирани нисковъглеродни практики за устойчиво адаптиране към климатичните промени;
- ***Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителствотои разрушаване на територията на Република България*** със стратегическа цел да се намали вредното въздействие на строителните отпадъци върху околната среда, чрез достигане на поне 70% ниво на рециклиране на строителните отпадъци; и др.
- ***Национален план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г.,*** е рамков документ на национално ниво за управление на дейностите по отпадъците в Република България. Основната цел на плана е да обезпечи устойчивото развитие на България, чрез прилагане на интегрирана рамка за управление на отпадъците, която да доведе до намаляване на вредните въздействия върху околната среда, като подобри йерархията на управлението на отпадъците, чрез разработване подпрограми и

мерки за предотвратяване на образуването на отпадъците, постави конкретни количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на конкретни потоци отпадъци.

Планът поставя и като приоритетна цел подобряване ефективността в използването на ресурсите.

Националният план за управление на отпадъците цели въвеждането на дългосрочна стратегия за устойчиво управление на отпадъците и рамката за вземането на решения в съответствие със законодателството и политиката на Европейския Съюз. Изхождайки от тази стратегическа законова рамка от европейски политики и законодателство в областта на управление на отпадъците,могат да направят следните основни изводи и препоръки:

- Европейските стратегически документи от последните години променят философията и подхода към отпадъците, и по-конкретно предлагат преход от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси.
- Действащият законодателен пакет съдържа конкретни изисквания и количествени цели за намаляване депонирането на отпадъци, за рециклиране и оползотворяване на специфични отпадъчни потоци и за предотвратяването на отпадъците като най-високо ниво от йерархията на управление на отпадъците.
- Като се имат предвид политиките на европейския съюз за ефективно използване на ресурсите и околната среда по пътя на устойчивото развитие, както и работната програма на ГД „Околна среда” за преглед на политиките в сектор „Отпадъци”, може да се очакват промени в европейското законодателство, целящи още по-висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве, както и преход от управление на отпадъците към устойчиво управление и по-ефективно използване на ресурсите, и вероятно:

- допълнителни ограничения относно депонирането на отпадъци за период до 2028 г. и с по-голяма вероятност депонирането да се ограничи само до отпадъци, които не могат да се рециклират и оползотворят, и по-конкретно ограничения за депонирането на пластмасови и/или хранителни отпадъци, а в по-далечен хоризонт – и повсеместна забрана за депониране на отпадъци;

- специални разпоредби за намаляване на употребата и предотвратяване на отпадъци от полиетиленовите торби за еднократна употреба;

- ограничения за изгаряне на отпадъци, които могат да бъдат рециклирани, като например пластмасови отпадъци, съответно въвеждане на по-високи цели за рециклиране на битовите

отпадъци, особено на пластмасовите отпадъци;

- въвеждане на количествени цели за предотвратяване на образуването на отпадъци, особеноза пластмасови, битови/хранителни и за опасни отпадъци;

- по-високи цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъци от опаковки, излезли от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба моторни превозни средства и най-вече на пластмасовите отпадъци от тях, както и за батерии;

Съществено изискване в новия програмен период в Оперативна програма Околна среда е дасе реализира стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж на икономическо, социално и териториално сближаване, базирано на европейското и национално законодателство и произтичащите ангажименти на България от членството и в Европейския съюз. Тя е насочена приоритетно към изпълнение на съществени елементи от последователни политики за опазване на околната среда и за изменението на климата.

Общата рамка на европейското законодателство в областта на управление на отпадъците е зададена в Рамковата директива за отпадъците, Директивата за опасните отпадъци и Регламента за наблюдение и контрол на преноса на отпадъци на, за и извън Европейската общност. Тук са формулирани изисквания към дейностите с всички видове отпадъци. С две групи Директиви се регулират конкретни отпадъчни потоци и методите за обезвреждане – едната установява изискванията за разрешаване и експлоатацията на съоръжения и инсталации за обезвреждане на отпадъци, другата разглежда специфични потоци отпадъци – отработени масла, излезли от употреба моторни превозни средства, отпадъци от опаковки, негодни за употреба батерии и акумулатори и др.

Кръговата икономика е един от основните инструменти за намаляване на емисиите на парниковите газове, който ще донесе едновременно както екологични, така и икономически и социални ползи. Важно въвеждането на максимално обективни индикатори и развитие на Мониторинговата рамка за кръгова икономика. Още със Заключенията на Съвета от юни 2018 г. в рамките на Българското председателство се маркира работата по разширяване на индикаторите, с които се отчита напредъкът към кръгова икономика.

„Необходимо е да се наблегне на засилен диалог и тясно сътрудничество с индустрията и с научните среди и да се поставя по-голям акцент върху по-технически актове, например стандарти за качество, съществени изисквания към продуктите и други, които да стимулират пазара и да създават предпоставки за изграждане на доверие на производителите в рециклируемите суровини.

Доверието в рециклирането трябва да бъде основна цел, тъй като когато чрез политиките на ЕС то бъде постигнато, индустрията ще генерира търсене, а оттам това ще развие пазара и в ценово отношение и ще допринесе за конкурентоспособността на икономиките на Съюза“.

Основна цел по отношение на отпадъците, съгласно раздела "Превръщане на отпадъците в ресурси", е отпадъците да се управляват като ресурс. Генерираното количество отпадъци на глава от населението да е в състояние на абсолютен спад и да се рециклират повече материали и суровини от изключително значение.

Оползотворяването на енергия ще е ограничено само до нерециклируеми материали, депонирането практически ще е премахнато”. Документът предвиди ЕК да предприеме редица действия, в т.ч.:

- Насърчаване на пазара за вторични материали и търсенето на рециклирани материали посредством икономически инструменти.
- Да преразгледа целите в приетото вече европейско законодателство за предотвратяване, повторно използване, рециклиране и отклоняване от депониране, за да се премине към икономика, основана на повторно използване и рециклиране с близко до нулата количество остатъчни отпадъци
- Да гарантира, че при публичното финансиране от бюджета на ЕС се отдава приоритет на дейностите, свързани с по-високите нива в йерархията на отпадъците.
- Да улесни обмена на най-добри практики за събиране и третиране на отпадъци сред страните-членки и да разработи мерки за по-ефективна борба с нарушенията на законите на ЕС в областта на отпадъците.
- Да постави акцент върху финансирането на научните изследвания в Съюза (инициатива „Хоризонт 2030“ за развитие на европейската общност) в областта на най-важните цели, свързани с ефективността на ресурсите, включително рециклиране, повторно използване, замяна на материали, оказващи въздействие върху околната среда, или на редки материали, по-интелигентно проектиране.

Страните-членки трябва да предприемат следните мерки:

- да гарантират цялостно прилагане на правото на ЕС, свързано с отпадъците, включително минималните цели.
- да насочват публичното финансиране за научноизследователски дейности към най-важните цели, свързани с ефективността на ресурсите (непрекъснато).

- да предприемат мерки по отношение на разхищението на храни в своите национални програми за предотвратяване на генерирането на отпадъци.

Неотложни мерки за подобряване на системата за събиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците:

- Въвеждане и изпълнение на адаптивна методика за последващо охарактеризиране на отпадъците. Осигуряване на достатъчно представителни и обективни данни и изменяеми индикатори за отпадъците.
- Адаптиране на Общинска програма за управление на битови отпадъците за периода с цел постигане на индикативните цели заложени в Национални планове, стратегии и програми запериода 2021 – 2028 г.
- Количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници.
- Кметовете на общините във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 ЗУО осигуряват съвместно постигането на следните регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци:

1. Съгласно Директива 1999/31/ЕС и разпоредбите на чл.31, ал.2 на ЗУО се изисква най- късно до 31.12.2020 г. общините да ограничат количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в България през 1995г. и прогресивното им намаляване в периода 2021 – 2028 г.
2. До 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

Мерките за предотвратяване на образуването, разделното събиране и оползотворяването на биоотпадъците на територията на общините включват най-малко:

- Поетапно въвеждане на разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците, събрани чрез общинските системи за разделно събиране.
- Разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от обществени зелени площи, парковеи градини.
- План за изграждане на съоръженията за оползотворяване на биоотпадъците, когато такива сапредвидени на територията на общината, съгласно чл. 26, ал. 1, т. 4 от ЗУО, в т.ч. определяне на местоположението, необходимия капацитет и технология на третиране.

- Насърчаване компостирането на място.
- Повишаване на информираността на населението за ползите и изискванията за разделното събиране и оползотворяване на отпадъците.

Във връзка с горното на официална церемония между Министерство на околната среда и водите и общините от Регионална система за управление на отпадъците /РСУО/ – регион Костинброд, бе пописан договор за безвъзмездна финансова помощ за проектиране и изграждане на четири инсталации за преработка на отпадъци, в т.ч.:

- Инсталация за предварително третиране на битови отпадъци с цел тяхното оползотворяване и предотвратяване на емисиите на парникови газове в РСУО, с годишен капацитетот 20 997 т., достатъчен за постигане на целите за подготовка за повторна употреба и на отпадъчниматериали и осигуряване депониране на максимум 50 % от входящия поток на отпадъците.
- Изграждане на три броя инсталации за компостиране на разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци, както следва:

** Компостираща инсталация за разделно събран зелен отпадък с капацитет 5 078 т. в поземлен имот № 274, с. Богьовци, общ. Костинброд, с размери 31 493 кв.м, за общините Костинброд, Божурище и Годеч.*

**Компостираща инсталация с капацитет 2 801 т. в поземлен имот с идентификатор 67372.92.304, област София, община Сливница, Землище гр. Сливница, м. ЛОЗИЩЕ, за общините Сливница и Драгоман.*

**Компостираща инсталация с капацитет 2 109 т. в имоти, намиращи се в землището на с.Церово, за община Своге (имот № 046014 и № 046015 са в местност "Цуцановото -Бабин дол"; имот № 046012 и № 046013 са в местност "Бабин дол" и имот № 046034 – местност "Долни Желен").*

Проектът е финансиран по процедура, чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG16M1OP002-2.002 с наименование "Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци" по приоритетна ос 2 "Отпадъци" на Оперативна програма "Околна среда 2014-2020 г.", на стойност 17 399 308,80 лева.

Изпълнението на проекта ще допринесе за изпълнението на задължението на България като държава – членка на ЕС, произтичащо от чл. 6 от Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци, за приемането на мерки да се депонират само отпадъци, които вече са били третирани.

Регионите, за които е идентифицирана необходимост от изграждане на инсталации за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци, са включени в индикативен списък на НПУО и РСУО Костинброд е един от регионите идентифицирани с такава необходимост от изграждането на допълнителна инфраструктура.

Реализацията на проекта ще допринесе за постигне специфичната цел на приоритетна ос 2 „Отпадъци“, а именно „Намаляване количеството на депонираните битови отпадъци“. В допълнение, с изпълнението на проекта ще се подпомогне постигането на националните цели, заложени в ЗУО и в Националния план за управление на отпадъците и на регионалните цели, свързани с управлението на отпадъците.

Насърчават се мерките за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, за което отговорност имат възложителите на строителни дейности, както публични органи, така и бизнес:

- Разработка на пред инвестиционна програма за въвеждане на децентрализирана система за оползотворяване на битови отпадъци. Оптимизиране на системата за разделно сбиране, логистика, временно съхранение и оползотворяване на отпадъците, чрез въвеждане на нисковъглеродни практики .
- Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци. Разработка и въвеждане на стратегии и програми за децентрализирано управление и ресурсно оползотворяване на отпадъците чрез нисковъглеродни практики. Управление и оползотворяване на специфични потоци от отпадъци: битови, селскостопански, отпадъци от промишленост, от селищни зелени системи, отпадъци генерирани вследствие на природни бедствия, горски пожари и др.
- Въвеждане на децентрализирани системи за нисковъглеродна енергетика, оползотворяваща отпадъчна биомаса, създаваща условия за устойчиво извличане и задържане на атмосферния въглерод в почвите с цел възстановяване и поддържане на почвеното плодородие.

3.1 Генерирани отпадъци по видове и източници – битови, строителни, други.

Основна предпоставка за адекватно определяне на състава на битовите отпадъци е правилното дефиниране и оценка на различните отпадъчни потоци на територията на общината, а също и определянето на тяхната тежест по отношение на общото количество образувани отпадъци. Показателят морфологичен състав характеризира количеството на отделните компоненти спрямо

общото количество на отпадъците (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали, опасни отпадъци и др.).

Данните за морфологичния състав са необходими при избор на системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива. Има важно значение при определяне на метода за предварително третиране и обезвреждане на отпадъците, включително вида и капацитета на съоръженията.

Жителите на дадена административна единица образуват различно количество отпадъци с различен състав. Тези показатели зависят от социалния статус, битовите особености на средата, изградената култура на потребление и други фактори.

Морфологичния анализ на отпадъците образувани на територията на община Божурище е направен през четирите сезона (пролет, лято, есен, зима).

Информация за количеството на общо образуваните смесени битови отпадъци (по фракции), образувани на територията на община Божурище, въз основа на направения морфологичния анализ е представена в следната таблица:

№	Фракция	Мер.ед.	Община Божурище
1	**Битови отпадъци общо**	**т/год**	**3534,96**
2	Хартия икартон	**%**	6,91
3	Пластмаса	**%**	7,21
4	Стъкло	**%**	8,24
5	Метал	**%**	3,57
6	Дърво	**%**	1,71
7	Гума	**%**	0,32
8	Текстил и кожа	**%**	4,25
9	Опасни домакински отпадъци	**%**	0,09
10	Инертни отпадъци	**%**	33,74
11	Хранителни отпадъци	**%**	13,26
12	Зелени отпадъци	**%**	20,69
13	Хартия и картон	**т/год**	244,29
14	Пластмаса	**т/год**	254,99
15	Стъкло	**т/год**	291,32
16	Метал	**т/год**	126,20
17	Дърво	**т/год**	60,45

18	Гума	**т/год**	11,40
19	Текстил и кожа	**т/год**	150,48
20	Опасни домакински отпадъци	**т/год**	3,02
21	Инертни отпадъци	**т/год**	1 192,68
22	Хранителни отпадъци	**т/год**	468,93
23	зелени отпадъци	**т/год**	731,39

Към 2021 г. на територията на община Божурище се очаква да бъдат генерирани неопасни отпадъци, с прогнозно количество 4800 тона както следва:

- Неопасни битови отпадъци с код от група 20 - битовите отпадъци, получени в резултат на жизнената дейност на хората по домовете, в административни, социални и обществени сгради, към които се приравняват и отпадъците от търговски обекти и съпътстващи производството дейности, обекти за отдих и забавления, когато нямат характер на опасни отпадъци и тяхното количество или състав няма да попречи на третирането им съвместно с битовите.

- Неопасни отпадъци с код от група 19 - отпадъците, получени в резултат от извършените възложени от общината дейности по третиране на неопасните отпадъци, включително механичното им сепариране, утайки от пречиствателни станции и отпадъци от други ползвани съоръжения за третиране.

- Неопасни отпадъци с код от група 17- отпадъците, получени в резултат на строителната дейност на строителни площадки, от разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения на територията на община Божурище, включително и възложените от общината строителни дейности.

Необходимо е да се работи в посока подобряване ефективността от развитата система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Препоръчва се да се развие система за разделно събиране на градински, дървесни отпадъци и хранителни отпадъци и тяхното компостиране.

3.2 Организирано сметосъбиране и сметоизвозване

Във всички населени места в община Божурище е въведено организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци, като същите се извозват до Регионално депо за неопасни и инертни отпадъци за общините Костинброд, Своге, Сливница, Божурище, Годеч и Драгоман, за

което е издадено Комплексно разрешително № 399Н1/2016 г.

Местоположението на депо Костинброд е в местността „Гоняреви падини“ от землището на с. Богьовци с ЕКАТТЕ 4813. Общата площ на площадката е 251.5 дка. Към настоящия момент единствения начин, по-който се третират битовите отпадъци на територията на общините от РСУО – Костинброд е посредством депониране.

Регионалната система за управление на отпадъците - Костинброд е създадена на 10.05.2011 г .

Оператор на регионалното депо е дружеството „Костинброд Еко“ АД с акционери: 67.5% „Енвайранментал Проджект Мениджмънт“ АД и 32.5% община Костинброд.

Организираното сметоизвозване на територията на община Божурище обхваща следните населени места:

- гр. Божурище
- с. Пролеша
- с. Хераково
- с. Храбърско
- с. Гурмазово
- с. Пожарево
- с. Росоман
- с. Златуша
- с. Делян

Община Божурище е сключила следните договори с фирми изпълнители по оползотворяване на отпадъци:

- Договор за „Поддържане на чистотата на територията на община Божурище чрез сметосъбиране и транспортиране на битови отпадъци до регионално депо за неопасни отпадъци - гр. Костинброд“ - изпълнител: **„КОНСОРЦИУМ ЧИСТО БОЖУРИЩЕ“ ДЗЗД**.

- Договор за сътрудничество между община Божурище и **„ЕКОБУЛПАК БЪЛГАРИЯ“ АД** за извършване на дейностите по разделно събиране на отпадъци от опаковки от територията на гр. Божурище.

- Предварителен Договор за сътрудничество между община Божурище и **„ТЕКСТИЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ“ АД** за извършване дейностите по събиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци от обувки и текстил.

- Договор между община Божурище и **„НУБА РЕЦИКЛИРАНЕ“ АД**, относно събиране и оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори.

За оползотворяване на излезли от употреба електроуреди и електронно оборудване, община Божурище периодично се ползва от услугите на **„МАКМЕТАЛ ХОЛДИНГ“ АД**.

За събиране на битови отпадъци, община Божурище използва следните съдове:

№	Вид съдове	Обем	Брой
1.	Контейнер тип „Бобър”	1 100 л.	242
2.	Кофа	110 л.	4 490

Наличните съдове за събиране на битови отпадъци са разпределени на територията на община Божурище по следния начин:

Населено място	**Вид съд**	
	кофа - 110 л.	**Съд „Бобър“ - 1 100 л.**
гр. Божурище	2 200	120
с. Гурмазово	350	15
с. Пожарево	350	15
с. Пролеша	600	15
с. Хераково	500	30
с. Храбърско	450	30
с. Златуша	40	17

Броят на съдовете за битови отпадъци може да се променя според нуждите на населението и фирмите на територията на община Божурище, а кратностите им може да се променят ежегодно със заповед на Кмета съгласно чл. 63, ал. 2 от Закона за местни данъци и такси.

За извозване на битовите отпадъците се използват специализирани автомобили.

3.3 Разделно събиране на отпадъци

Със сключения договор между община Божурище и „ЕКОБУЛПАК БЪЛГАРИЯ“ АД /организация по оползотворяване на отпадъците от опаковки/ продължи организирането на разделното събиране, транспортиране и сепариране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, образувани от домакинствата, обществените и административните учреждения, училища, търговски, промишлени и туристически обекти.

С това община Божурище изпълнява своите задълженията съгласно изискванията на чл. 19, ал. 3, т. 6 от Закона за управление на отпадъците.

Ефективната работа на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки ще намали количеството на депонираните отпадъци, което ще има положителен икономически и екологичен ефект. То ще осигури връщането обратно в производството на ценни суровини и материали. Системата за разделно събиране не изисква финансиране или инвестиции от страна на община Божурище и е безплатна за населението.

Отпадъците от контейнерите за разделно събиране на отпадъците се транспортират до сепариращата инсталация на „ЕКОБУЛПАК БЪЛГАРИЯ“ АД в гр. София, кв. Филиповци.

Количествата отпадъци получени след сепариране се предават за рециклиране, а оставащите количества се депонират на РДТБО Костинброд.

В допълнение към сключения договор с организацията по оползотворяване на отпадъците от опаковки „ЕКОБУЛПАК БЪЛГАРИЯ“ АД, в общинската програма се предвижда:

- редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с неконтролираното обезвреждане на отпадъците от опаковки, значението на символите, използвани за маркиране и възможностите за участие в системите за разделно събиране.
- въвеждане на изисквания и ред за предоставяне на информация на общината от лицата, експлоатиращи системите за разделно събиране;
- включване в системата за разделно събиране на всички видове опаковки, образувани в бита, които попадат в обхвата на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки;

3.4 Управление на специфични отпадъчни потоци - излезли от употреба моторни превозни средства ИУМПС, излязло от употреба електронно и електрическо оборудване ИУЕЕО, негодни за употреба батерии и акумулатори НУБА, едрогабаритни отпадъци и

опасни отпадъци.

Специфичните отпадъчни потоци се управляват, чрез сключване на договори между община Божурище и лицензирани за това дружества.

- ***Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми***

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

- Екологична – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;

- Икономическа – оползотворяване материалите, заложени в конструкцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

„Негодна за употреба батерия или акумулатор" е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана повторно и е предназначена за преработване или обезвреждане . За ефективно функциониране на системата за събиране на отпадъците от негодни батерии и акумулатори е необходимо предприемане на следните действия:

- редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с тяхното неконтролирано обезвреждане. Необходимо е хората да бъдат запознати със значението на символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.
- прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба.
- осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, като се спазва нормативните изисквания.
- предаване на отпадъците от батерии и акумулатори на фирма, притежаваща разрешително, издадено по реда на Закона за управление на отпадъците.

Отработени масла и отпадъчни нефтопродукти и излезли от употреба гуми

Задълженията на общината в това отношение се определят от „Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти", приета с ПМС №352/27.12.2012 г., ДВ бр.2/08.01.2013 г.

Съгласно чл. 39 ал. 1 от Наредбата, кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане на отработените масла.

Възможно е в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес, тъй като количеството масла за чието оползотворяване е отговорна нараства незначително и е твърде вероятно целите заложени в Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти да бъдат постигнати, чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението.

Независимо дали ще се сключи договор с организация по оползотворяване, следва да бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- въвеждане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи;

Отработените масла от моторни превозни средства и излезли от употреба гуми на територията на община Божурище се сменят само в лицензираните автосервизи, където същите се съхраняват до предаването им за вторична обработка.

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

Задълженията на Общината се определят от „Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване”, приета с ПМС №355/28.12.2012 г. с последни изм. и доп. ДВ. бр. 60/20.07.2018 г.

Съгласно чл. 27, ал. 1 от Наредбата, Кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата

за разделно събиране и предаване на ИУЕЕО.

Изпълнение на задълженията за участие в системите за разделно събиране се осъществява, като се сключат договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО, лица, които изпълняват задълженията си индивидуално или други лица, притежаващи документи по чл. 35 от ЗУО за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината.

Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за да се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват.

- **Предприятия за събиране на вторични суровини**

На територията на община Божурище има регистрирани фирми за събиране и третиране на вторични суровини на отредени площадки съгласно изискванията на действащите нормативи, които събират разделно отпадъчни материали от генерираните от населението и промишлените предприятия отпадъци. Това са дружествата „УНИТРЕЙД-БГ“ ООД/„ПОЛИСХАРТ“ и „ФЕНИКС ЕЛИТ“ ЕАД. Същите се предават за рециклиране на специализирани фирми съгласно договор.

Други отпадъчни потоци на територията на община Божурище

Освен битовите отпадъци, на територията на община Божурище се генерират също производствени отпадъци, строителни отпадъци и др.

Производствените отпадъци са количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), не съдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната

среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени и от които притежателят желае или е длъжен да се освободи. Те се формират в резултат на промишлената, занаятчийската и обслужващата дейност на физическите и юридически лица.

Количеството и съставът на производствените отпадъци са силно променливи и зависят от множество фактори и най-вече от вида и технологията на производството.

Основните генератори на производствен отпадък в община Божурище са действащите промишлени предприятия, сред които няма такива с висок рисков потенциал на образувания отпадък.

- **Утайки от пречиствателни съоръжения**

В съответствие с принципа „Замърсителят плаща", управлението на утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води е задължение на притежателя им.

- **Строителни и инертни отпадъци**

„Строителни отпадъци" са отпадъците, получени в резултат на строителната дейност на строителни площадки, както и отпадъци от разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения. Състоят се главно от бетон, тухли, камъни, земни маси и керамика, изолации, дървесни материали и пластмаси, хидроизолации, керемиди и др. Съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците, отговорността за управлението на строителните отпадъци (СО) е на притежателите им – лицата, при чиято дейност се образуват или лицата, в чието владение се намират тези отпадъци. Задължение на притежателите е да покрият разходите за управлението им и да организират извършването на дейностите с отпадъците в съответствие с нормативните изисквания.

Третирането на строителните отпадъци е един нов и голям ангажимент, както към Общините, като Възложители на строително-монтажни работи, така и за физическите и юридически лица, извършващи дейности с такива отпадъци.

Към момента на територията на цялата страна инфраструктурата за управление на отпадъците от строителство и събаряне е крайно недостатъчна.

Строителните и инертните отпадъци от територията на община Божурище се извозват и депонират в специални клетки на РДТБО.

Разпределението на инсталациите за третиране на СО и депа за инертни отпадъци на територията на страната е следното:

- **Опасни отпадъци**

Опасни отпадъци са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към момента на изготвяне на програмата на територията на община Божурище няма изградена инфраструктура за разделно събиране и третиране на опасни отпадъци. При констатирани такива се използват услугите на лицензирана фирма.

3.5 Начини на третиране, съоръжения, местонахождение на последните, обхванато население от организираното сметосъбиране и сметоизвозване

На 31.01.2012 г. бе въведено в експлоатация Регионалното депо за твърди битови отпадъци, което ще обслужва Общините Костинброд, Божурище, Сливница, Драгоман, Годеч и Своге.

Заема площ от 240 дка в м. „Гоняреви падини“ в землището на с. Богьовци , община Костинброд.

Депото не попада в границите на защитена зона НАТУРА 2000.

Изграденото регионално депо отговаря на изискванията на следните Директиви на Европейския съюз:

- Рамкова Директива за отпадъци 75/442 поправена с Директива на ЕС 91/556;
- Директива на ЕС за депа за отпадъци 1999/31.
- За РДТБО - Костинброд има издадено комплексно разрешително № КР 399-НО/2010 на „Костинброд Еко“ АД.

Прилаганият метод на третиране е “санитарно депониране”, което се извършва на РДТБО – Костинброд.

Депонирането на неопасни /производствени и битови/ отпадъци в РДТБО се извършва смесено.

Разделно се депонират строителни отпадъци в отделна клетка.

Депонираните отпадъци се прибутват ежедневно с булдозер и уплътняват с компактор. Обработените участъци се запръстяват ежеседмично.

При приемане на отпадъци в депото се извършват следните задължителни процедури и тези указани в условията на комплексното разрешително:

- проверка на отпадъците на входа на депото и определяне на тяхното тегло / според вида на превозното средство/;
- визуална проверка на вида на отпадъците на мястото на депонирането;
- удостоверяване на съответствието на отпадъка с описанието му в документацията представена от доставчика;
- отразяване получаването на отпадъците чрез описване в отчетни книги, заверени от съответната РИОСВ по местонахождение на площадките.

Утвърдената единна цена за обезвреждане на тон депониран отпадък на територията на Регионалното депо за твърди битови отпадъци, което ще обслужва Общините Костинброд, Божурище, Сливница, Драгоман, Годеч и Своге, както следва:

1. Цена за обезвреждане на 1 тон отпадъци, които нямат опасни свойства (битови и производствени) в клетки за неопасни отпадъци - 28 лв./т.;

2. Цена за приемане на 1 тон строителни отпадъци – 15 лв./тон;

Като допълнение към горе написаното, за всеки тон отпадък, постъпил на Регионално депо-Костинброд се дължат отчисления по Закона за управление на отпадъците, в размер както следва:

- по чл. 60 на ЗУО – 2.74 лв./тон; (за 2020 г.)
- по чл. 64 на ЗУО – 69 лв./тон (за 2020 г.)
- нормативно дължимото ДДС върху цената за депониране

Отпадъците се полагат в дадена клетка на сектори с площ, определена от Оператора с оглед постигане на дневен работен хоризонт от 2.0м – отпадъци 1.80м + запечатващ слой 0.20м.

В описания по-горе ред се оформят всички пластове на запълване на клетките до достигане на проектната им височина. Операторът на депото определя трасетата и вида на настилката на временните пътища за движение на транспорта върху отпадъците.

Третирането на инфилтриралите води (ИВ) включва улавянето им от дренажната система, гравитачно отвеждане извън клетките посредством събирателни шахти /СШ/ по две за всяка клетка и колекторите до ретензионен басейн с V=700 м^3.

Системата за мониторинг, контрол и информация включва следните наблюдавани елементи:

-входящ контрол

-състояние на тялото на депото /топографията му/

-емисионни данни

-инфилтрат от тялото на депото

-повърхностни води

-подземни води

-газови емисии

-метеорологични данни

За обработване на депото се използва следната техника:

- Челен товарач, тип КАТЕРПИЛАР 983G, година на производство 2007 – за зимно почистване, разриване на отпадъците и на пръстта за ежедневно запръстяване;
- Компактор, тип БОМАГ BC772 32, 35 тонен, година на производство 2006 – за уплътняване на отпадъците
- Багер КАТЕРПИЛАР 320 SN, година на производство 2006, за изкопаване на земни маси

за запръстяване и временна рекултивация.

3.6 Рекултивация на Общински депа за битови отпадъци

Целта е предотвратяване и намаляване във възможно най-висока степен на риска за околната среда и човешкото здраве, чрез осигуряване на безопасно извеждане от експлоатация на съществуващи депа и тяхното окончателно закриване.

Рекултивационните процеси са насочени не само към възвръщане функциите на нарушените и замърсени почви, но и към създаването на балансирани екологични системи представляващи социално-икономически и естетически ценности за човека.

Очаквания резултат от рекултивацията е подобряване на условията на околната среда свързани с интересите на обществото. Рекултивационните процеси са насочени не само към възвръщане функциите на нарушените и замърсени почви, но и към създаването на балансирани екологични системи представляващи социално-икономически и естетически ценности за човека.

Старото общинско депо е закрито и в процес на рекултивация.

3.7 Чистота на територията на населените места и местата за отдих извън тях

Поддържане на чистотата на територията на община Божурище се осъществява от „КОНСОРЦИУМ ЧИСТО БОЖУРИЩЕ“ ДЗЗД.

Всичко казано до тук говори еднозначно, че общинското ръководство ясно осъзнава, че чистотата и приветливостта на града и населените места от община Божурище са от изключителна важност за развитието им. Поради тази причина целите залегнали в програмата са:

- Преустановяване на практиката на незаконно изхвърляне на отпадъци на произволни, неорганизирани за целта места.
- Участие на обществеността - гражданите имат отношение към проблематиката като причинители на отпадъци и като субект на вредното им въздействие. Участието на населението в прилагането на програми за разделно събиране и рециклиране на отпадъците е важно условие за успешното прилагане на всяка програма за интегрирано управление на отпадъците.

ИЗВОДИ:

Необходимо е да се намери решение за програмния период на следните несъответствия със

нормативите и добрата практика:

- Постигане през новия програмен период на законовите цели за рециклиране и оползотворяване;
- Разрешаване на въпроса с постигането на цели за обезвреждане на строителните отпадъци.

4. Почви и нарушени терени

4.1 Видове почви в община Божурище, разпределение, категории, собственост, начин на трайно ползване

Почвата, като сложна природна система е изградена от минерални частици, органични вещества, вода, газове, макро и микроорганизми.

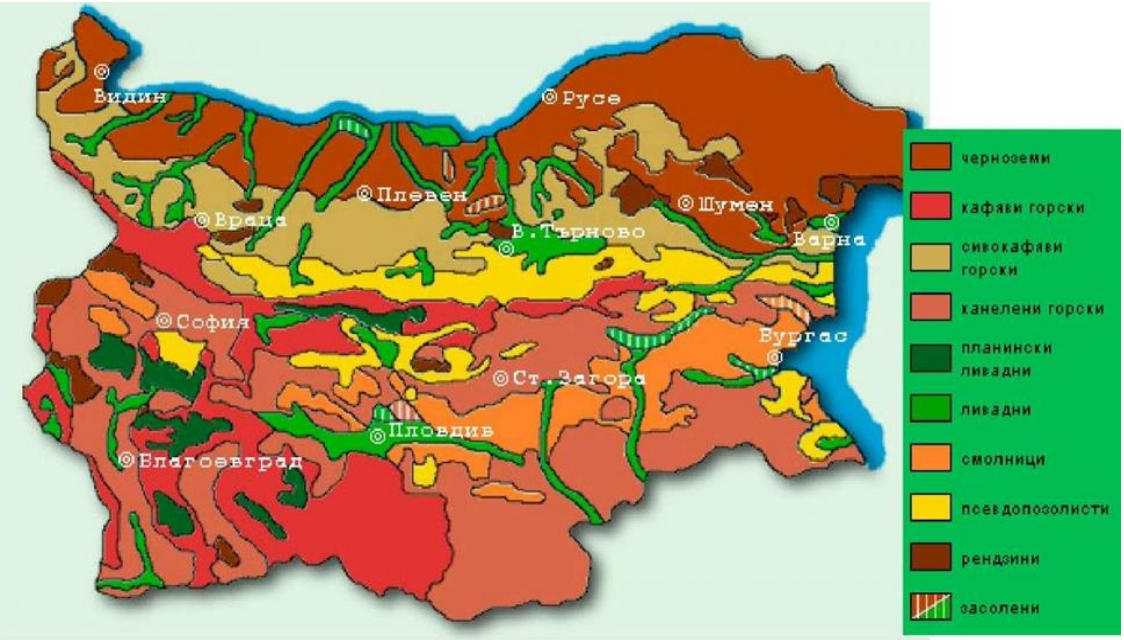
Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния и състав. Те са резултат от жизнената дейност на растителните и животински видове. В почвата са разпространени във вид на торф (растителни остатъци) и хумус (разложено органично вещество).

Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. В някои почви съдържанието на хумус може да достигне до 90% от общото съдържание на органичните вещества. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден диоксид, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфилтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността. Почвената покривка е особено важен компонент на природната среда. Почвената покривка е междинно и спояващо звено между геолого-геоморфоложката основа,

климатичните условия, динамиката на водата и вегетацията на растенията. Благодарение на своето плодородие почвената покривка се явява много важен природен ресурс, средство и предмет на труда в селското стопанство. В резултат на дейността на човека плодородието на почвата може да се променя (увеличава или намалява) или да се запазва.

Почвата, като компонент на околната среда е незаменим, ограничен и практически невъзстановим природен ресурс, което налага опазването му от вредни въздействия и унищожаване, както и неговото устойчиво ползване.

Фиг. № 10 Почвени типове в България

В почвено отношение общината се характеризира със слабо почвено разнообразие. На територията на община Божурище са формирани два основни типа зонални почви: смолници /чернозем-смолници/ и канелени горски почви. Първите заемат равнинните части на терена, а вторите са разположени в периферните по-високи части. От азоналните почви се срещат рендзини алувиално-ливадни почви и делувиално-ливадни почви.

Смолниците са образувани върху тежки глинести материали и тревисто-блатна растителност. Чернозем-смолниците заемат равнинните и котловинните места в Софийска област. Притежават интензивночерен смолист цвят, хумусно съдържание около 3,5 %, неутрална до слабокисела реакция и тежък механичен състав. Отличават се със силно набъбване/свиване, високи пластичност, твърдост и лепливост. Тези физико-механични свойства ограничават реализирането на високия им продуктивен потенциал. След навлажняване смолниците много бързо и силно набъбват, а при изсъхване силно се свиват, като повишават твърдостта си и се образуват големи пукнатини.

Излужените смолници заемат равнинните територии на община Божурище. Разпространени са в заравнените части на релефа в землищата на Божурище, Гурмазово, Пожарево, Пролеша, Хераково, Храбърско Росоман, Златуша и Делян. Излужените смолници в землищата на община Божурище са класифицирани като средно излужени. Дълбочината на излужване варира от 90 до 100 см - при средно мощните и от 110 до 120 см - при мощните. Излужените смолници са образувани върху тежки песъчливо-глинести, монтморилонитови глини и старокватернерни материали, богати

на карбонати в по-ниските акумулативни части на релефа. Почвеният им профил се състои от мощен хумусно-акумулативен хоризонт /А/ с мощност 70-80 см, преходен подповърхностен хоризонт /В/ 20-40 см и почвообразуваща скала – С-хоризонт, под 100-130 см. В целия си профил се отличават с много високо съдържание на физична глина, достигащо до 65-71 % , а на места – до 75%. Излужените смолници са високопластични и спадат към 4-та бонитетна група – добри земи съгласно методиката за категоризирането на земеделските земи в България. Слабо каменистите, слабо и средно ерозирани смолници мат по-ниска бонитетна категория – 5-та и 6-та /средно добри земи/, а средно каменистите, средно ерозирани – към 7-ма – лоши земи.

Излужените канелени горски почви заемат по-високите части на Софийското поле и сравнително ниските части на заобикалящите го възвишения. Разпространени са предимно в землищата на селата Делян, Златуша, Росоман и Храбърско. Характеризират се с добре оформен, средно мощен профил, състоящ се от два ясно оформени генетични хоризонта: хумусно-акумулативен /А/ и метаморфен В/t/. хоризонт е малко по-голяма – 50-60 см.

Излужените канелени горски почви имат сравнително неблагоприятни физико-механични свойства. Естествената им реакция в активния коренообитаем слой е неутрална до слабо кисела /pH = 6,0-6,5/, но в една част от профилите реакцията в орницата им е слабо до средно кисела - 5,3-6,0, а съдържанието на хумус е в умерени количества /2-3%/. Според методиката за категоризирането на земеделските земи в България средно излужените канелени горски почви, слабо ерозирани се отнасят към 6-та бонитетна категория /средно добри земи/, а при средна и силна ерозираност – съответно 7-ма, 8-ма, 9-та и 10-та бонитетни групи – лоши земи и непригодни за земеделие земи.

По склоновете на планинските възвишения са разпространени канелени горски почви с плитък профил, с мощност 30-40 см /Излужени канелени горски почви, плитки/. Отличават се със средна и силна степен на ерозираност и се отнасят към 8-ма, 9-та и 10-та бонитетни категории /лоши и негодни за земеделие земи/.

Канелени горски почви, лесивирани /силно излужени до слабо оподзолени/ се срещат върху наклонени релефни форми и се отнасят към към 5-та категория /средно добри земи/, а средно и силно ерозираните - към 7-ма, 8-ма /лоши земи/ и 9-та /непригодни за земеделие земи/.

Псевдоподзолистите почви /канелено-подзолисти горски почви/ се откриват в слабоотточни релефни форми. Съдържанието на хумус в повърхностния хоризонт е ниско - 1,5-1,9%, а реакцията е средно до силно кисела /pH=4,8-5,2/. Отнасят се към 6-та бонитетна категория.

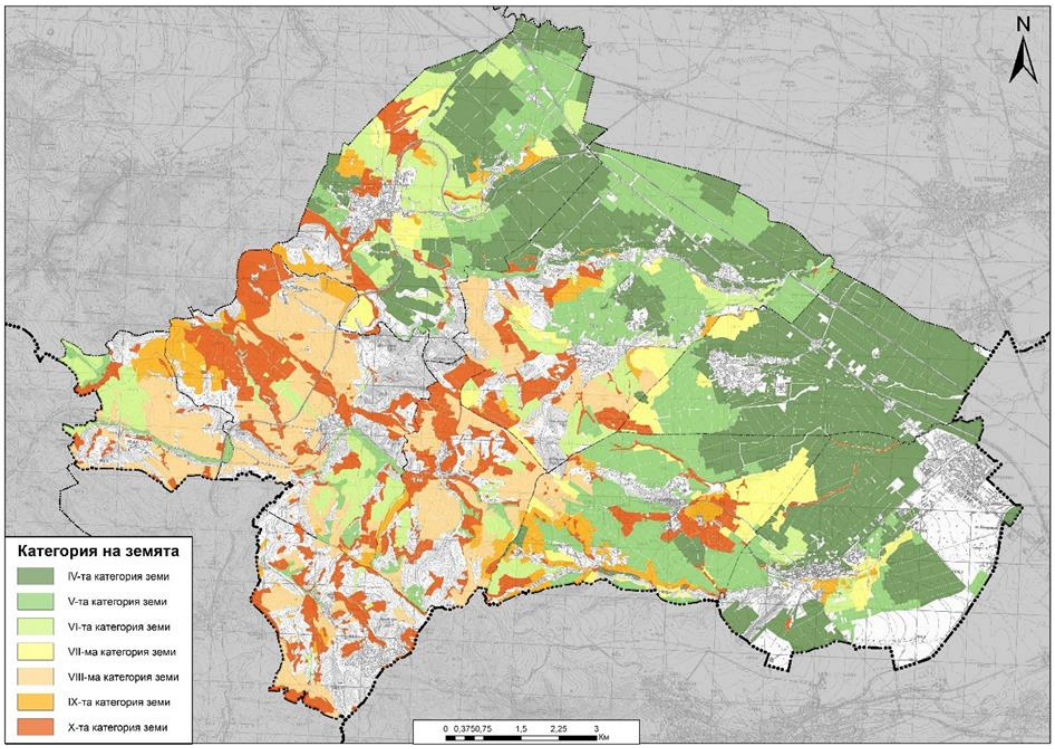
Към азоналните почвени типове спадат рендзините /хумусно-карбонатни почви/. Те се срещат в землищата на селата Пролеша, Хераково, Росоман и Мала Раковица. Образувани са върху

изветрителните продукти на твърди или напукани карбонатни скали под влияние на горска и на ксерофитна тревна растителност. Карбонатното съдържание нараства в дълбочина до 56-61% в почвообразуващата скала. Съдържанието на глина в хумусно-акумулативния хоризонт е 50-55%. Тези почви са средно каменисти, добре оструктурени, рохкави, силно дренирани и бързо затоплящи се. Характеризират се с умерено алкална реакция /pH=7,8-8,2/ и висока степен на устойчивост срещу химическо замърсяване. Бонитетната им категория е от 7-ма /лоши земи/ до 9-та /непригодни за земеделие земи/.

Други разпространени азонални почви на територията на община Божурище са алувиално-ливадните почви. Те са разпространени в надзаливните речни тераси. При естествени условия върху тях расте ливадна и дървесна влаголюбива растителност. Имат леко песъчливо-глинест, слабо каменист състав и са рохкави, проветриви, топли и овлажнявани от близките подпочвени води. При неполивни условия спадат към 5-та бонитетна категория.

Делувиално-ливадните почви се срещат по хълмистите склонове и в подножието им. Имат ограничено разпространение в землищата на селата Пожарево, Хераково, Мала Раковица, Златуша, Росоман и Делян. Отличават се с финочастичен състав - от леко песъчливо-глинест до леко глинест и по-малка големина на скелетните частици. В зависимост от механичния си състав делувиално-ливадните почви се причисляват към 4-та 5-та - 6-та бонитетни категории.

Фиг. № 11 Категория на земеделската земя

4.2 Замърсяване на почви

Замърсяването на почвата е постъпване на такива вещества и организми, които въздействат отрицателно върху плодородието, продуктивността и самопречистването ѝ, понижават технологичната, хранителната и хигиенно-санитарната ценност на отглежданите култури и качеството на другите природни обекти.

В съответствие с чл. 144, ал. 1, т. 1 на ЗООС е утвърдена мрежа за почвен мониторинг. Мониторинговата мрежа е структурирана съгласно изискванията на ЕК/ЕАОС.

- Замърсяване с тежки метали и нефтопродукти

Групата на замърсителите, наречени тежки метали, обхващат 2/3 от таблицата на Менделеев. Тежките метали активно участват в биологичните процеси, главно в състава на много ферменти. Тези елементи се намират в почвата, но от порядъка на природни микроконцентрации, които зависят от геохимичния състав на почвообразуващата скала.

По тежестта на опасност тежките метали се разделят на три основни групи:

- Първа група – живак, кадмий, олово, арсен, селен, цинк, титан.
- Втора група – кобалт, никел молибден, мед и хром.
- Трета група – барий, ванадий, манган, стронций и алуминий.

Източниците на тежки метали могат да бъдат природни и антропогенни.

Природните източници са изветрелите продукти от скалите и минералите, ерозионните процеси, вулканичната дейност.

Антропогенни източници са добивът и преработката на полезни изкопаеми, изгарянето на полезни изкопаеми, металургията, торенето и други.

Тежките метали присъстват по естествен път в почвата, но повишеното им съдържание се дължи на:

- Индустрията/ черната и цветна металургия, енергетиката, химическата промишлености.
- Земеделието/ напояване със замърсена вода, употреба на минерални торове.
- Изгаряне на отпадъци.
- Изгаряне на горива.
- Автомобилен транспорт.

Замърсяването на земеделските земи с тежки метали води до намаляване на добивите, повишаване количеството им в продукцията, а оттам до преминаването им в хранителната верига.

В община Божурище няма производства, които да замърсяват почвите с тежки метали /олово, мед, цинк, арсен, кадмий, никел, хром/ и нефтопродукти. Възможно е частично локално замърсяване с нефтопродукти в района на бензиностанциите, но за това няма данни.

Фиг. № 12 Проучване върху съдържанието на тежки метали в почвите на България, Институт „Н. Пушкаров“

- Замърсяване на почви с нитрати

С възстановяването на частната собственост върху земята практиката по наторяване на почвите мина през различни фази: от предозирано и безконтролно към наторяване преобладаващо с естествени торове и в умерена степен с изкуствени. Няма конкретни анализи на почвени проби от района за замърсяване с нитрати.

- Замърсяване на почви с пестициди

Нормите за допустимо остатъчно съдържание на пестициди в почвите са определени за различните видове хербициди, инсектициди и фунгициди.

Повишеното съдържание на пестициди в почвата води до отлагането им в селскостопанските продукти, които се консумират директно от човека и предизвикват увреждане на здравето.

Увреждания на организма на земеделските фермери могат да настъпят и при обработка на замърсена с пестициди почва.

В последните години в земеделските стопанства се употребяват пестициди, които са бързо разграждащи се и нямат остатъчни вредни ефекти върху почвите на територията на общината.

- **Засоляване на почви**

Степента на развитие на процесите на засоляване на почвата се определят от климатичните, хидроложките и стопанските условия. Голяма част от засолените почви, представляват главно изоставени земеделски ниви, които не се обработват поради намалено плодородие.

Засоляването на почвата е процес, при който се увеличава съдържанието на водоразтворимите соли и/или обменен натрий в почвата в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал. Засолените почви са типичен представител на почвите с неблагоприятен състав и свойства за развитие на растенията. Към тях се отнасят т.н. солончаци /същински засолени почви/, чиято най-съществена особеност е значителната концентрация на водоразтворими соли в почвения профил и т.н. солонци /алкални почви, съдържащи и в по-малко количество хидролизно-алкалния нормален натриев карбонат /сода/ и натрий в обменно състояние /над 20% от Т-сорбционен капацитет/.

- **Заблатени почви**

Заблатени (преовлажнени) почви с неголеми площи са разпространени върху най-ниските релефни форми, по протежение на реките (ливадни смолници, алувиално-делувиални почви).

- **Ерозирали почви**

Географските особености на района не благоприятстват ветрова ерозия, но създават условия за водна ерозия. Големите наклони на терените, обемът и интензивността на валежите в съчетание с почвените условия са част от факторите, които определят интензивността на ерозията. Важно е да се има предвид, че скоростта на ерозия е различна при различните типове растителна покривка.

Естествената ерозия се ускорява под влияние на човешката дейност. Незасетите обработваеми земи са подложени на около 30 пъти по-интензивни ерозионни процеси в сравнение с почви под горска покривка.

- Свлачища

През последните години се наблюдава тенденция за увеличаване броя на свлачищата.

Главните фактори, които допринасят за възникване и/или активизиране на свлачищните процеси, са следните:

1. Природни фактори:

- неблагоприятни геоложки условия - неблагоприятни наклони на пластовете, наличие на слаби глинести слоеве, слаби прослойки и системи пукнатини, чиито състояние и физико-механични свойства се влошават при взаимодействие с повърхностни и подземни води;

- съвременни тектонски и сеизмични процеси – нагъване, наклоняване, разкъсване и разместване на земните пластове, формиране на разломни зони, земетресения и др.

- интензивност на валежите, която оказва влияние върху режима на повърхностните и подземните води;

- съвременни и древни геоложки процеси, водещи до влошаване на инженерно-геоложките условия в масива - морска абразия, щурмови вълнения, ерозия и изветрителните процеси, древни свлачищни процеси и др., които обуславят развитието на съвременни свлачищно-абразионни и свлачищно-ерозионни процеси.

2. Техногенни фактори:

- състояние на водоснабдителните и канализационни мрежи и експлоатацията в потенциално опасни райони, водеща до чести аварии и течове;

- липса на канализация при осигурено водоснабдяване – строителство на нерегламентирани попивни ями и др.;

- неправилно отвеждане на повърхностния отток;

-недостатъчна поддръжка на изградените отводнителни, дренажни, противосвлачищни, водопонизителни и противоабразионни съоръжения;

- изработване на устройствени планове без съобразяване с геоложките условия и общата устойчивост на терените и нерегламентирано строителство;

- вертикална планировка на терени, несъобразена с общата им устойчивост – дълбоки строителни изкопи и насипи при изграждане на сгради и линейни съоръжения без необходимите геоложки данни или несъобразени с тях;

- добив на полезни изкопаеми и инертни материали;

- претоварване на склоновете от строителство на сгради и съоръжения.

На територията на община Божурище не са регистрирани свлачища.

- **Земи с висока природна стойност.**

Това са естествени и полуестествени ливади и пасища, които са най-ценните екосистеми на земеделския ландшафт. Същите са резултат на многовековно земеделско стопанисване за паша или за сено. В резултат на това, екосистемите се развиват стабилно и се превръщат в местообитания на ценни растителни видове и местообитания на животински видове, които ги превръщат в „земи с висока природна стойност“.

Земеделските земи с висока природна стойност включват планински и низинни/равнини пасища и ливади, крайречни влажни зони, крайбрежни дюни с тревиста растителност, мозайки от овощни и зеленчукови градини, лозя и необработваеми земи между тях.

Земеделските земи с висока природна стойност могат да бъдат групирани като:

- Земеделски земи със значително участие на естествени и полуестествени растителни видове, в т.ч. и редки и защитени видове – ливади (низинни и планински сенокосни ливади) и пасища;

- Земеделски земи с мозайки от култури, с ниска степен на интензивност на обработка и пояси от естествена растителност (синури, петна от остатъчна естествена дървесно-храстова растителност), малки рекички и вади, скални групи и др. В тези територии са обособени и голям брой екологични ниши и дивите растения и животни могат да съществуват независимо и/или благодарение на земеделските практики;

- Земеделски земи (включващи интензивно култивирани земи и пасища), които поддържат популации на видове животни с европейско и световно природозащитно значение – редки и застрашени видове, защитени от българското и международното законодателство.

Голяма част от земите с висока природна стойност обхващат територии в планинските, полупланинските райони или такива в равнините, но с висока продуктивност, където земеделието е затруднено от фактори като стръмни склонове, бедни почви, голяма надморска височина, малки количества валежи и др.

Природната стойност е пряко свързана и се влияе от използваните земеделски практики. В територии с екстензивно или липсващо селско стопанство, основната заплаха за редица местообитания и видове произтича от изоставянето на земята, резултат от преустановяването на трудоемки селскостопански дейности и практики, които обаче са важни за опазване и поддържане

на биологичното разнообразие.

Практики като косенето на ливадите, умерената паша, поддържането на синурите, води до поддръжка на местообитанията на видовете и природозащитната стойност на земеделските земи.

Земеделските земи с висока природна стойност включват планински и равнинни пасища и ливади, крайречни влажни зони, крайбрежни дюни с тревна растителност, мозайки от овощни и зеленчукови градини, лозя и необработваеми площи между тях.

Земеделските земи с висока природна стойност съхраняват значителен брой редки видове и местообитания, защитени от националното и международното законодателство.

5. Защитени територии и биоразнообразие

5.1 Гори – състояние, видово разнообразие, собственост и други

България е една от най-богатите страни в Европа от гледна точка на уникална флора и фауна (биологично разнообразие), разнообразие от местообитания, обширни гори и други ресурси с биологично значение. Всъщност всички основни естествени местообитания в Европа могат да се открият и в България - от високопланински гори до крайморски езера и пясъчни дюни.

Територията на община Божурище попада към ТП „Държавно горско стопанство Сливница“, което е разположено върху части от планините Вискяр, Завалска и най-южните разклонения на Стара планина, в общините Драгоман, Сливница, Костинброд и Божурище. На север Държавно горско стопанство „Сливница“ граничи с Държавно горско стопанство „Годеч“ и Държавно горско стопанство „Своге“, на изток – с Държавно горско стопанство „София“, на юг-югозапад с държавно горско стопанство „Брезник“ и Държавно горско стопанство „Трън“, на запад посредством държавната граница – с Република Сърбия.

През 2018 г. на територията на ТП „ДГС Сливница“ е извършена инвентаризация на горските територии и самозалесили се земеделски територии, като към момента има действащ Горскостопански план от 2019 г. за горските територии – държавно собственост (със срок 10 години).

Общата площ на ТП „Държавно горско стопанство Сливница“ е 24 426 ха, като 17 238 ха са държавни горски територии. От тях близо 32% са защитени зони по НАТУРА 2000, а 2,2% - гори във фаза на старост.

Лесистостта е 82%. Релефът е хълмисто-планински, преобладават наклонените терени.

Надморската височина варира в диапазона от 450 до 1100 метра.

Най-голямо разпространение в района имат церът, зимният дъб, черният бор и габърът, които заедно с косматия дъб и келявия габър създават облика на дървесната растителност.

Средногодишното ползване по горскостопански план е 17 700 куб. метра.

До повечето горски комплекси водят предимно черни и по-рядко чакълирани пътища, а на места извоза на дървения материал става по коларски пътища, временно приспособени за движение на камиони.

Горските територии в община Божурище са разположени върху площ от 2 255 ха, от която 1 121 ха залесена площ, 1 126 ха недървопроизводителна площ и 8 ха незалесена площ за залесяване. Недървопроизводителната площ е заета от поляни, пътища, скали, просеки и сипеи. По вид гора преобладават иглолистните склопени култури – 431 ха и естествени широколистни издънкови насаждения за превръщане – 418 ха.

Държавните горски територии заемат площ от 1 401 ха, от които залесена – 629 ха, 766 ха недървопроизводителна площ и 6 ха незалесена площ за залесяване. Общинските горски територии са в размер на 173 ха, като залесени са 80 ха, 91 ха са недървопроизводителни и 2 ха са определени за залесяване. Частните гори за разположени върху 681 ха, от тях залесени са 412 ха.

Горите са чисти или смесени, като преобладават смесените широколистни гори. Основните дървесни видове са черен бор, бял бор, габър, цер, келяв габър, дъб и трепетлика. По разпределение на залесената площ (1 121 ха) по дървесни видове, иглолистните (бор и смърч) заемат 419 ха, широколистните високостъблени (дъб, габър, ясен, липи, топола, трепетлика, бреза) – 112 ха, издънкови за превръщане (дъб, габър) – 413 ха, нискостъблени (акация и келяв габър) – 177 ха. На възраст са от 20 до 80г, като преобладават тези до 60 години.

Съгласно Закона за горите, горските територии в съответствие с преобладаващите им функции се делят на три категории:

1. Защитни;
2. Специални;
3. Стопански.

Защитните са горските територии за защита на почвите, водите, урбанизираните територии, сградите и обектите на техническата инфраструктура, горната граница на гората, защитните пояси, както и горите, създадени по технически проекти за борба с ерозията.

Специални са горските територии:

- Включени в границите на защитените територии по смисъла на закона за защитените

територии и защитени зони, обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие, както и такива, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статути и режими.

- Са семепроизводни насаждения и градини, горски разсадници, опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове, дендариуми, научноизследователски и учебно-опитни гори, токовища, до 200 м около туристическите хижи и обекти с религиозно значение, бази за интензивно стопанисване на дивеча.

- С рекреационно значение, за поддържане на ландшафта и с висока консервационна стойност.

Стопански са горските територии, чието стопанисване е насочено към устойчиво производство на дървесина и недървесни горски продукти, както и предоставяне на услуги.

На територията на община Божурище, горите с дърводобивна е среднообразуваща функция са върху площ от 2 046 ха, защитените (противоерозионни и мелиоративни) – 163 ха и със специални функции – 46 ха, като в „НАТУРА 2000“ попадат 44 ха. Запасът на горите е в размер на 194 676 куб. м. с клони, от тях за горите с дърводобивна и средообразуваща функция – 186 071 куб. м., защитните 8 235 куб. м. и на специалните – 370 куб. м. Запасът на иглолистните гори е в размер на 122 771 куб. м., а за широколистните 71 905 куб. м. Запасът без клони е в размер на 163 305 куб. м., от него предвидено за ползване за десетилетието е 10 970 куб. м. (1 097 куб. м. за 1 година), като ползването е само за гори – държавна собственост.

В района на държавното горско стопанство преобладава площната ерозия, развита предимно върху голини, поляни и горски площи с малка пълнота. Борбата срещу нея ще се води чрез залесяване. По – голямо внимание заслужават явленията, свързани с линейната ерозия на почвата – образуването на поройни ровини и долове, свличането на почвените пластове в леглата на пороите и поройните наноси. Тези явления заплашват пътищата, жп . линиите, обработваемите земи и някои населени места. Водената борба с поройните водни течения, ровини и долове на територията на горското стопанство е ефективно и в момента почти не съществуват реки и полове с пороен характер.

В Стратегическия план за развитие на горския сектор в страната (2014-2023 г.) се препоръчва да се използват фондовете за развитие на селските райони. Това ще допринесе за:

- насърчаване на социалните функции на устойчивото управление на горите;
- повишаване на осведомеността, обучението и комуникацията между местните горски производители и органи;
- оценка и подобряване ефекта от мерките в областта на горското стопанство в рамките на политиката за развитие на селските райони;

- подобряване извършваното остойностяване на ползите, които горите осигуряват на обществото, и чрез устойчиво управление на горите да се намери точния баланс между предоставянето на различните стоки и услуги;

Горите и горските екосистеми са тези, които съхраняват най-голям дял от естественото биологично разнообразие.

5.2 Билки с търговско значение, находища , използване

5.2.1 Описание

Уточняването на видовия състав на лечебните растения в дадена територия, където ресурсът нормативно подлежи на управление, е сравнително труден проблем. Това произтича от факта, че се използват различни критерии за причисляване към категорията лечебни растения.

За настоящия анализ е възприета дефиницията за лечебни растения в ЗЛР, а именно:

“Лечебни растения” са тези, които могат да бъдат използвани за получаване на билки.

“Билки” са отделни морфологични растителни части или цели растения, както и плодове и семена от тях, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарствени средства, за хранителни, козметични и технически цели. Около 750 растения от българската флора се ползват като лечебни растения. Повече от 250 от тях се възприемат като стопански ценни видове. България изнася годишно над 15 000 тона билки, при ясно изразена тенденция за увеличаване на това количество.

Най-разпространените и с важно значение са следните растения: бял равнец, камшик лечебен, полски и горчив пелин, червен глог, жаблек, изсипливче, червен и жълт кантарион, гингер, маточина, шипка, черен бъз, бъзак, живовляк, дива тиква, , обикновена леска, мразовец (есенен минзухар), смрадлика, мъждрян, лечебен росопас, бръшлян, обикновена луличка, лечебна комунига, мащерка, мента, гръмотрън, риган, драка, пипериче обикновено, чобанка, телчарка, пача трева, пълзящо прозорче, иглика, трънка, дребнолистна липа, трабузан/бабини зъби, подбел, лопен, върбинка лечебна, великденче, миризлива теменуга, бодлив залист, нисък тревист бъз, бяла върба, черно кучешко грозде, черен оман (заралистче), коприва обикновена, вратига и много други.

Иглика (Primula veris L.) – многогодишно тревисто растение с късо хоризонтално коренище с многобройни тънки корени. Листата са разположени в при основана розетка, елипсовидно ланцетни до яйцевидни. Цветоносното стебло е безлистно – 10-30 см високо. Съцветието е централен или едностранен сенник с 3-10 цвята, разположени на къси дръжки.

Горска ягода (Fragaria vesca L.) – многогодишно тревисто растение с хоризонтално коренище. От пазвите на листата излизат дълги, вкореняващи се във възлите, пълзящи подземни издънки. Листата са сложни тройни с дълги до 20 см. дръжки, събрани при основна розетка.

Глухарче (Taraxacum officinale Weber) – многогодишно тревисто растение с дебел, вретеновиден, вертикален корен. Стеблото е силно скъсено с при основна листна розетка и

безлистни цветоносни стръкове. Цветните кошнички са единични, разположени на дълги и голи дръжки; Само в Европа са класифицирани над 1200 вида и подвида на това растение.

Мащерка (Thymus sp. Diversa) – многогодишни тревисти растения в дървенели - най-малко в основата, формиращи сбити или рехави туфи. Стеблата са разклонени от основата, пълзящи приповдигащи се или изправени, четири ръбести. Цветовете са прешлени по 2 до много събрани във върхни съцветия.

Къпина (Rubus sp. Diversa) – бодлив храст с многогодишни стебла с многобройни шипове. Стеблата са заоблени или ръбести. Листата са последователни, сложни тройни или длановидни с 5 листенца. Цветовете са най-често двуполови, развиват се само по 2 годишните клонки, събрани в гроздовидни или метлицовидни съцветия. Плодът е сборен съставен от многобройни черни, костилкови плодчета.

Шипка (Rosa sp. Diversa) – бодлив храст висок 2-3 м. Клонките са изправени или извити, покрити с различни по големина и форма шипове. Листата са последователи, нечифтоперести, в основата с широки прилистници, срастнали с листната дръжка, листчетата са 5-7 яйцевидни или елиптични. Плодовете са сборни от многобройни едносеменни орехчета, разположени в разрастналите се хипантии, които при узряването се превръщат в несъщински плодове, наречени шипки, със сферична, бутилковидна, елипсовидна, яйцевидна или др. форма.

Жълт кантарион (Hypericum perforatum L.) – многогодишно тревисто растение с хоризонтално пълзящо коренище. Стеблата са изправени или в основата възходящи, 20-100 см високи, цилиндрични с две надлъжни, слабо изпъкнали ребра, голи в горната част силно разклонени. Листата са срещуположни, приседнали, 5-30 мм дълги и 2-15 мм широки. Цветовете са жълти до оранжеви 10-35 мм, разположени на върха на стеблото.

Здравец* (*Geranium Macrorhizum) - Многогодишно тревисто растение с плитко разположение хоризонтално коренище. Стеблата са прави. Листата са на дълги дръжки, 5-7 –делни, назъбени, влакнести. Цветовете са по върховете на стеблата, виолетово-червени. Цъфти през IV-VII. Расте по влажните и сенчести места по горите. Събират се листата, цветовете и коренищата, с което видът се унищожава.

Есенен минзухар (Crocus pallasii) - Многогодишно луковично тревисто растение. Листата са широко издължени. Цветовете са розово-виолетови, големи, в долната си част тънко и дълго тръбести, излизащи направо от луковицата. Развиват се през есента, а листата на следващата пролет. Събират се плодните кутийки, почти напълно узрели, не разпукнали се. Разстилат се в тъмни проветриви помещения за дозряване.

Полски хвощ (Equisetum arvense L.) – Многогодишно растение с черно-кафяво коренище, покрито с власинки. От него напролет се развиват кухи неразклонени прешленести кафяви стъбла, високи до30 см, на върха със спороносно класче, дълго 1-4 см. След разсейването на спорите това стъбло умира и се развиват летни, зелени. безплодни, кухи, пръстеновидно разклонени стъбла дълги до 2 см, с шиловидно заострени зъбци (6-12 на брой).

***Великденче (Veronica officinalis*)** е растителен род от семейство Живеничеви (Scrophulariaceae). У нас се срещат между 40 и 50 вида. Разпространява се по гори, поля и *планини. Събира се надземната част по време на цъфтежа.*

Бъз (Sambucus) е род двусемеделни растения от около 30 вида, основно разпространени в умерения пояс на северното полукълбо, има и в южното. Повечето са храсти или ниски дървета. В България виреят 3 вида: черен, червен бъз и бъзак (тревист бъз). Внимание: зелените или недоузрели плодове, както и семената назрелите плодове съдържат самбуцин и самбунигрин, коитоса отровни. И при трите вида бъз плодовете имат високо съдържание на витамин С.

Еньовче (Galium aparine) – среща се из храсталаците. Използва се стрък от растението.

Мента (Mentha) – вирее навсякъде, където почвата е влажна. Използват се листата.

Пелин (Artemisia absinthium) – среща се из храсталаци, покрай огради и каменисти места. Използват се стръковете, които се берат по време на цъфтежа от юли до август.

Риган (Origanum vulgare L.) – Разпространено по поляни, горски сечища, просветлени гори храсталаци, редки гори и каменисти места. Използват се цветоносните върхни части събрани по време на цъфтеж, като се отрязват на около 20 сантиметра от върха Суши сена сянка.

Липа (Tilia argeantea) – използва се за декоративно дърво при озеленяване и за това често се среща покрай улици и пътища, из паркове. Използваната част са цветовете с прицветниците и кората

на дървото.

Дрян (Kornus mas) – широко разпространен храст или дърво. Събират се плодовете.

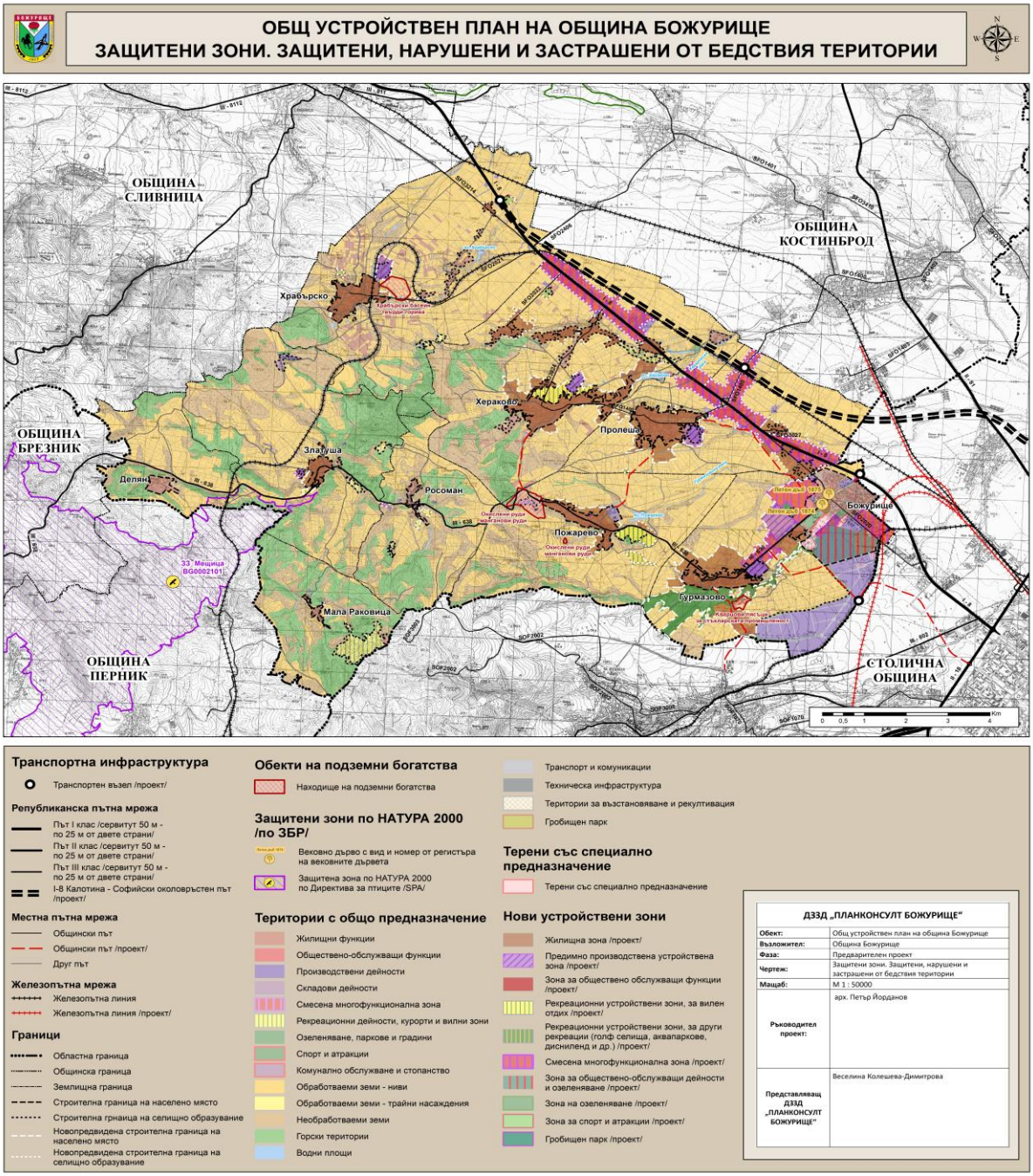
Маточината (Melissa officinalis) е многогодишно тревисто растение растящо в южна Европа и Средиземноморието. На височина достига 70-150 см. Листата имат лека миризма на лимон. В края на лятото се появяват малки цветове, пълни с нектар, които привличат пчели. Расте из храсталаци и редки гори по тревисти и каменисти места. Надземната част на маточината е използвана заради приятния и освежителен мирис, напомнящ на лимонова кора. Не бива да се смесва със силни подправки като мента, индийско орехче, джинджифил.

***Лайката (Matricaria recutita*)** е едногодишно тревисто растение с разклонено стъбло високо до 50 см. Листата са двойно и тройноперести, нишковидни, нарязани. Цветните кошнички са разположени на върховете на многобройните стъблени разклонения на дълги дръжки и се състоят от околовръстни, бели, езичести ,женски цветчета и вътрешни, тръбести, жълти, двуполови цветчета. Цветното легло е изпъкнало, а отвътре – кухо.

5.3. Защитени територии

Законът за защитените територии (ЗЗТ) е приет от Народното събрание през ноември 1998 г. Той определя взаимоотношенията между институциите, отговорни за защитените територии и гарантира по-ефективното опазване на природата и защита на местните интереси. Законът въвежда съвременна и съобразена с международните норми категоризация на защитените територии: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност. Шестте категории защитени територии се различават по състояние и степен на съхраненост на дивата природа в тях. Това определя целите на управление на съответната защитена територия. Като правило може да се окаже, че колкото по-непокътната е природата, толкова е по-строг режимът на защита и управление на съответния природен обект. Това се изразява предимно в ограничаване на човешките дейности в него, с цел съхранение на естествените екосистеми.

Мрежата „Натура 2000” е създадена през 1992 г. с приемането на Директивата за местообитанията, която заедно с Директивата за птиците представлява крайъгълният камък на политиката за опазване на природата в Европа.

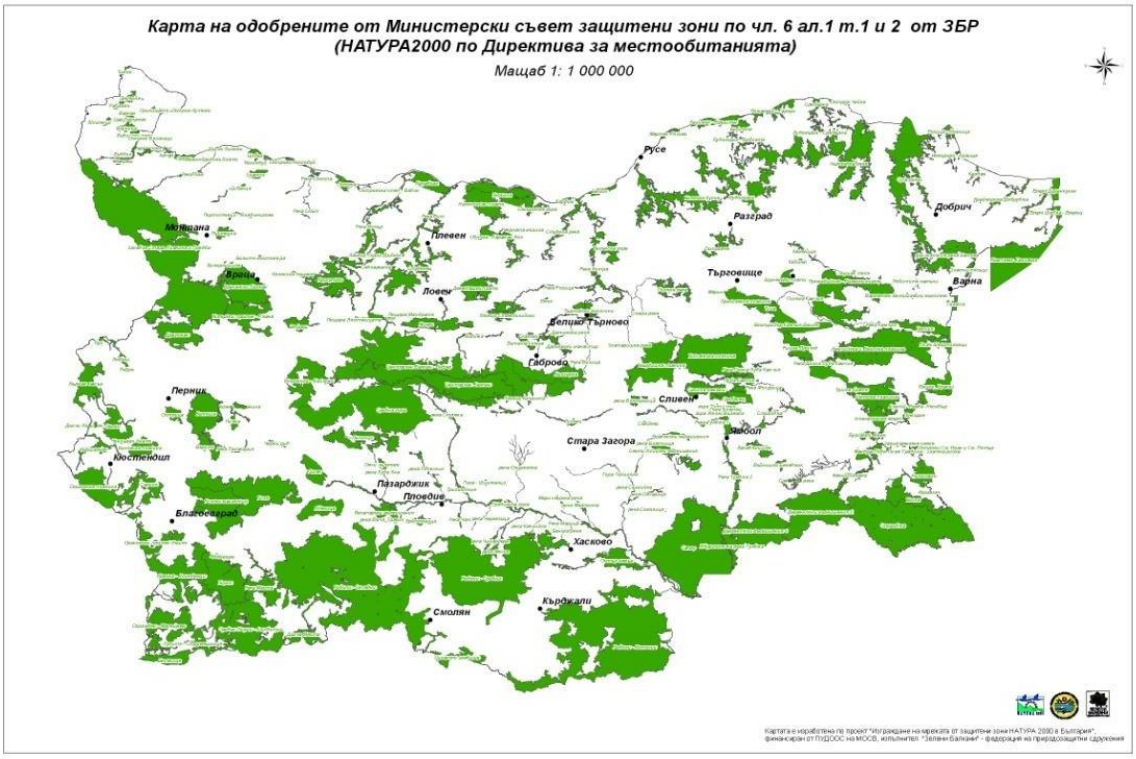

Защитени зони по „Натура 2000" на територията на Община Божурище

Тя е важен елемент от изпълнението на поетия ангажимент от държавните и правителствените ръководители в Европа по време на срещата им на високо равнище в Гьотеборг през 2001 г. за „спиране на загубата на биологичното разнообразие до 2010 година".

Досега в нея са включени около 20 000 обекта, които обхващат почти 20% от територията на ЕС. Целта на мрежата „Натура 2000" е да се опазват и управляват уязвими видове и местообитания

в тяхната естествена област на разпространение в Европа, без оглед на национални или политически граници.

Тя се изгражда на базата на две директиви: Директива 79/409 за опазване на дивите птици, наричана Директива за птиците и Директива 92/43 за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, наричана Директива за хабитатите.

НАТУРА 2000 не е система от строги природни резервати, където всички човешки дейностиса забранени. В много места от мрежата по-голямата част от територията продължава да бъде частна собственост и ударенията ще бъдат върху осигуряването на подходящо екологично, икономическо и социално бъдещо управление. Икономически дейности, които не пречат на опазваните видове или местообитания спокойно могат да бъдат развивани.

Очаква се мрежата „Натура 2000” да обхване почти една пета от територията на ЕС.

На територията на община Божурище няма защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии.

В териториалния обхват на община Божурище, в землищата на селата Делян и Златуша, попада част от защитена зона за опазване на дивите птици „Мещица” (BG0002101), обявена със Заповед № РД-809/06.11.2008 г. на Министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 108/2008 г.).

Предмет на опазване в защитената зона са видовете „ливаден дърдавец” (Crex crex) и „червеногърба сврачка” (Lanius collurio).

Защитената зона е обявена с цел опазване, поддържане и възстановяване на местообитанията на двата вида птици за постигане или подобряване на тяхното благоприятно природозащитно състояние.

В границите на защитената зона е забранено: залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения; използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади; косенето на ливадите преди 1 юли, както и косене от периферията към центъра; добиване на подземни богатства по открит взривен способ.

Съгласно Закона за биологичното разнообразие за вековни дървета на територията на община Божурище са обявени 2 броя летен дъб, съответно № 1874 и № 1875 в държавния регистър Заповед № 693/04.08.1993 г., (обн. ДВ, бр. 74/1993 г.).

5.4. Защитени видове растения и животни

Със специален природозащитен статут на територията на общината са следните видове:

РАСТЕНИЯ

Видове, включени в Прил. 2 на ЗБР :

Bromus moesiacus

Видове, включени в Прил. 2а на ЗБР:

Carex buxbaumii
Carex disticha
Carex punctata
Lathyrus palustris
Poa palustris

Видове, включени в Прил. 3 на ЗБР :

Anemone sylvestris, Astragalus wilmottianus, Dactylorhiza incarnata, Delphinium fissum, Eryngium palmatum, Galanthus elwesii, Goniolimon tataricum, Himantoglossum caprinum,Orchis papilionacea,

Paeonia tenuifolia, Pedicularis palustris, Potamogeton trichoides, Salix rosmarinifolia, Trinia glauca, Verbascum eriophorum, Viola pumila.

Български ендемити:

Bromus moesiacus

Балкански ендемити:

Achillea clypeolata, Armeria rumelica, Astragalus wilmottianus, Asyneuma anthericoides, Bupleurum apiculatum, Campanula sparsa, Centaurea chrysolepis, Cerastium petricola, Chamaecytisus calcareus, Chamaecytisus jankae, Dianthus cruentus, Dianthus moesiacus, Eryngium palmatum, Festuca stojanovii, Hypericum rumeliacum, Knautia macedonica, Minuartia bosniaca, Nonea atra, Pastinaca hirsuta, Peucedanum aegopodioides, Peucedanum oligophyllum, Saponaria stranjensis, Scabiosa triniifolia, Senecio macedonicus, Sesleria atifolia, Tragopogon balcanicum, Tragopogon pterodes, Trifolium dalmaticum, Verbascum eriophorum.

ЖИВОТНИ

Видове, включени в Прил. 2 на ЗБР :

Accipiter brevipes, Aegolius funereus, Alcedo atthis, Anthus campestris, Aquila chrysaetos, Aquila pomarina, Ardea purpurea, Ardeola ralloides, Asio flammeus, Aythya nyroca, Bombina variegata, Botaurus stellaris, Burhinus oedicnemus, Buteo rufinus, Calandrella brachydactyla, Canis lupus, Caprimulgus europaeus, Chlidonias hybridus, Chlidonias niger, Ciconia ciconia, Ciconia nigra, Circus aeruginosus, Circus cyaneus, Circus macrourus, Circus pygargus, Coracias garrulus, Crex crex, Cygnus cygnus, Dendrocopos medius, Dendrocopos syriacus, Egretta alba, Egretta garzetta, Emberiza hortulana, Emys orbicularis, Eriogaster catax, Falco cherrug, Falco columbarius, Falco peregrinus, Falco subbuteo, Falco tinnunculus, Falco vespertinus, Ficedula albicollis, Ficedula parva, Grus grus, Hieraaetus pennatus, Himantopus himantopus, Ixobryhus minutus, Lanius collurio, Lanius minor, Larus minutus, Lullula arborea, Lutra lutra, Lycaena dispar, Melanocorypha calandra, Milvus migrans, Miniopterus schreibersii, Myotis blythii, Myotis capaccinii, Myotis emarginatus, Myotis myotis, Neophron percnopterus, Nycticorax nycticorax, Pandion haliaetus, Pernis apivorus,Philomachus pugnax, Picus canus, Plegadis falcinellus, Pluvialis apricaria, Polyommatus, eroides, Porzana parva, Porzana porzana, Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum,Rhinolophus hipposideros, Spermophilus citellus, Sterna hirundo, Sylvia nisoria, Tringa glareola, Triturus karelinii, Vormela peregusna.

Видове, включени в Прил. 2а на ЗБР :

Anser albifrons

Merops apiaster

Видове, включени в Прил. 3 на ЗБР :

Ablepharus kitaibelii, Accipiter gentilis, Accipiter nisus, Acrocephalus arundinaceus, Acrocephalus palustris, Acrocephalus scirpaceus, Aegithalos caudatus, Alauda arvensis, Alcedo atthis, Anguis fragilis, Anthus trivialis, Apus apus, Asio otus, Athene noctua, Aythya nyroca, Bombina variegata,Bufo bufo, Bufo viridis, Buteo buteo, Buteo rufinus, Calandrella brachydactyla, Caprimulgus europaeus, Carduelis carduelis, Carduelis chloris, Charadrius dubius, Ciconia ciconia, Cinclus cinclus, Circus aeruginosus, Coccothraustes coccothraustes, Coronella austriaca, Corvus corax, Crex crex, Delichon urbica, Dendrocopos major, Dendrocopos medius, Dendrocopos minor, Dendrocopos syriacus, Elaphe longissima, Emberiza cirlus, Emberiza citrinella, Emberiza hortulana, Emberiza melanocephala, Emberizaschoeniclus,

Eptesicus serotinus, Erithacus rubecula, Falco vespertinus, Fringilla coelebs, Galerida cristata,Gallinula chloropus, Hieraaetus pennatus, Hirundo daurica, Hirundo rustica, Hyla arborea, Hypsugo savii, Jynx torquilla, Lacerta viridis, Lanius collurio, Lanius minor, Lanius senator,Lullula arborea, Luscinia megarhynchos, Miniopterus schreibersii, Monticola saxatilis, Motacilla alba, Motacilla cinerea, Motacilla flava feldegg, Myotis blythii, Myotis capaccinii, Myotis emarginatus, Myotis myotis, Natrix natrix, Natrix tessellata, Nyctalus leisleri, Nyctalus noctula, Oenanthe oenanthe, Oriolus oriolus, Otus scops, Parnassius mnemosyne, Parus ater, Parus lugubris, Parus major, Parus palustris, Passer hispaniolensis, Passer montanus, Perisomena caecigena, Phoenicurus ochruros, Phylloscopus collybita, Picus canus, Picus viridis, Pipistrellus nathusii, Pipistrellus pipistrellus, Plecotus austriacus, Podarcis muralis, Podiceps cristatus, Porzana parva, Porzana porzana, Ptyonoprogne rupestris, Remiz pendulinus, Rhinolophus blasii, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros, Salamandra salamandra, Saxicola rubetra, Saxicola torquata, Serinus serinus,Sitta europaea, Strix aluco, Sylvia atricapilla, Sylvia borin, Sylvia communis, Sylvia curruca, Sylvia nisoria, Tachybaptus ruficollis, Triturus karelinii, Triturus vulgaris, Troglodytes troglodytes, Turdus merula, Turdus philomelos, Turdus viscivorus, Tyto alba, Upupa epops, Vanellus vanellus, Vespertilio murinus, Vipera ammodytes, Zerynthia polyxena.

6. Зелени площи в населените места

Най-важна роля за градската околна среда, санитарно-хигиенните условия на живеене и свързания с това здравен статус на населението на община Божурище има зелената система.

Зелената система включва следните категории зелени площи:

- Обществени паркове и градини;
- Специализирани паркове и градини;
- Санитарно-защитни озеленяване;
- Транспортно озеленяване;
- Озеленяване за ограничени ползване;

Те имат следните по-важни социални и екологични функции: рекреационни (задоволяват потребностите от спорт и отдих; естетически и ландшафтно-естетически; биоклиматични – приток на свеж чист въздух от крайградските зони, подобряване на микроклиматичните характеристики на средата; мелиоративни – преразпределение на повърхностния и подземен отток на водите; екологични – предотвратяване миграцията на замърсителите от урбанистичните дейности и

транспорта, продуцират кислород, поглъщат част от вредните газове и праха, блокират миграцията на тежките метали (от транспорта и промишлеността) в почвата и околната среда.

Местата за отдих и зелена система включват градинки и зелени площи в общинския център и кметствата, които са приоритетно оформени пред сградите с обществено предназначение.

Зелените структури в санитарно-защитното озеленяване са с основно екологично предназначение – ветрозащитни пояси, озеленени крайречни сервитути, озеленени дерета и оврази, санитарно-защитни пояси, транспортно озеленяване.

Транспортното озеленяване включва зеленината и уличните дървета по протежението на главните и второстепенни улици.

Основа на зелената система са озелененените площи, предназначени за широко обществено ползване – паркове, градини, улично озеленяване, представляващи публична собственост

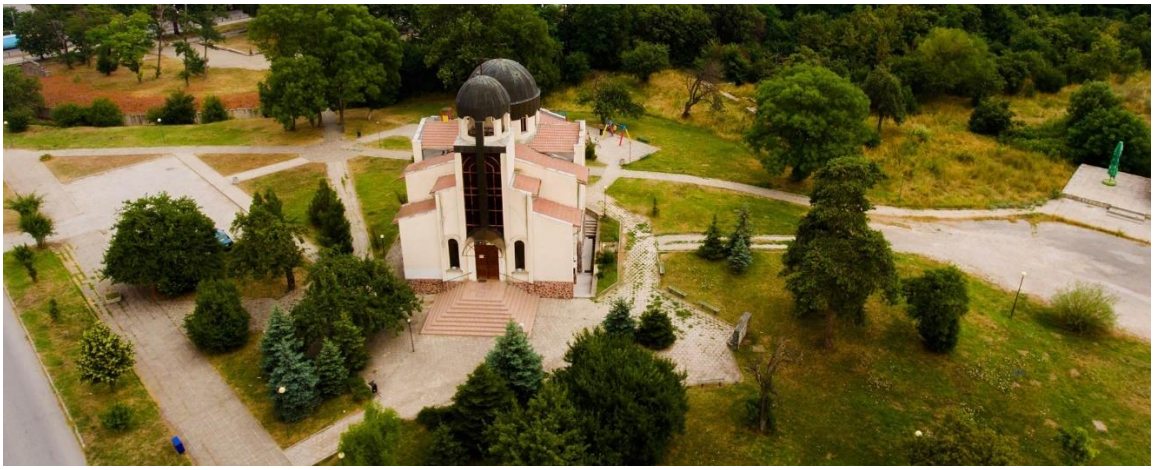
Системата на зелените площи в населеното място представлява взаимно съгласувано разполагане на различните видове зелени и свободни площи с цел да се осигурят най-благоприятни хигиенни условия, декоративни ефекти и създаване на условия за отдих на населението.

Зелената система включва следните структурни елементи: тревни площи, декоративна растителност, алеи, площадки и архитектурни декоративни елементи и съоръжения.

Озеленяването влияе на температурата, относителната влажност, скоростта на движение на въздуха; върху подобряване на химичния състав на въздуха, намаляване на праха в него, както и на намаляването на шума в градската среда.

Озелененените площи за широко обществено ползване и площите със специфично предназначение са публична собственост на държавата и общините.

Зелените системи и озелененените площи се устройват в съответствие с одобрените общи и подробни устройствени планове на урбанизираните територии и подробни устройствени планове за парковете и градините, като се спазват правилата и нормативите в наредбата.

7. Шум, радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения

Източници на шума и население, подложено на въздействия

Шумът и шумовото „замърсяване“ на околната среда представляват един от големите екологични проблеми на нашето време.

От физична гледна точка шумът представлява звук, състоящ се от тонове, чиито честоти и интензитет имат случаен характер.

От хигиенна гледна точка шум е всеки звук, който действа неблагоприятно върху здравето,

нарушава отдиха, смущава контакта на човека с околната среда.

Шумът е един от основните физични фактори с неблагоприятно въздействие върху населението и водещ до акустичен дискомфорт в околната среда особено в големите градове. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Не случайно законодателството в областта на защита от шума в околната среда урежда проблемите, свързани с разработването на мерки за избягване, предотвратяване и намаляване на вредното въздействие на шума, целящи чрез тяхното осъществяване защита на човешкото здраве и околната среда, както и осигуряване на качество на живот на населението.

Развитието на промишленото производство, интензивното развитие на пътническите, товарните и въздушните транспортни средства и масовият градски транспорт са източници на шум. Шумът оказва въздействие при хората върху:

- централната нервна система – преумора, смущения в психиката и паметта, главоболие, нарушен сън, увреждане на слуха, раздразнителност, смущения в цветоусещането, нарушения при оценката на разстояния;

- вегетативната нервна система - усилен съдов тонус, циркулаторни прояви; - сърдечно-съдовата система - повишено кръвно налягане, нарушен сърдечен ритъм; - дихателната система – ускорено и повърхностно дишане;

- храносмилателната система - забавено преминаване на храната през храносмилателните органи, различни по вид и степен увреждания на стомаха;

- ендокринната система – промени в количеството на кръвната захар, повишаване на основната обмяна, задържане на вода в организма;

- слуха – при над 80 dB настъпва невъзвратимо увреждане на слуховия анализатор, а при над 120 dB – пълна глухота, която понякога настъпва изведнъж.

Транспортен шум

Основния източник на шумово натоварване в урбанизираната среда на гр. Божурище е автомобилният транспорт.

За високите стойности на шумовите нива допринасят характерните особености на териториално – устройствените планове на града и другите населени места:

- Липсата на околовръстни пътища, поради което целият транзитен моторен поток минава през населеното място;

- Липсата на защитни „зелени екрани”
- Двустранно плътно застрояване по главните улици;
- Остарелият автомобилен парк.

На негативното влияние на шума са подложени в най-голяма степен живеещите на главните улици на града, както и живеещите в близост до основните пътни артерии на общината.

Шум от битови източници

На следващо място по отношение на източниците на шум са локалните източници от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, сметоизвозването на отпадъците, игри на деца (училища, детски градини, детски площадки) и др.

Следващият по значение фактор, който влияе върху акустичната среда на града е шумът, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервизи и работилници, разположени в непосредствена близост до жилищни сгради.

Към настоящия момент значителни интензивни строителни мероприятия в общината не се осъществяват и поради това не се генерира сериозен строителен шум. Освен това този вид шум е ограничен по време (предимно в светлата част на денонощието) и е с невисок интензитет.

Източници на шум от производствени дейности

Шумът от производствените дейности заема трето място. В голямата си част производствените дейности в общината са обособени в промишлените зони и/или са извън границите на населените места.

Проблем биха могли да създават производствените предприятия, разположени в близост до жилищни сгради.

Данни от единната система за мониторинг.

Нормирането на шума в Република България е извършено, чрез Наредба № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните частина денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка

на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (Обн. ДВ. бр.58 от 18.07.2006 г.), издадена от МЗ и МОСВ.

Съгласно чл. 11, ал. 1 от Закона за защита от шума в околната среда/ ДВ,бр.74/2005г./ Министърът на здравеопазването организира създаването, функционирането и ръководството на Национална система за мониторинг на шума в урбанизирате територии в съответствие със Закона за здравето.

Съгласно чл. 12, ал. 1 от горе цитирания закон Министърът на околната среда и водите организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван от промишлените инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по Приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда/ЗООС/.

Шумова карта не е изготвяна за града и общината.

Здравно-хигиенни аспекти на околната среда

Състоянието на средата се определя от измененията настъпили в основните нейни параметри, следствие от човешката дейност – замърсяване на атмосферата, водите и почвите с производствени и битови вредности от дейността на транспорта, акустично натоварване на средата, йонизиращи и нейонизиращи лъчения, проблемите с третирането на отпадъците.

Основните проблеми, резултат от антропогенната дейност са:

- Високите нива на шума – резултат от функционирането на транспорта и отделни точкови източници.
- Замърсяването на атмосферата от линейни (транспорт) и точкови (производствени и битови) източници.
- Йонизиращи и не йонизиращи лъчения.

Разкритите екологични проблеми в голяма степен се дължат на:

- Преминаване на производственият сектор към по-евтини технологии за снабдяване с топлоенергия, съпроводени с по-високи емисии в атмосферния въздух.
- Липса на финансови средства в производствения сектор за опазване качеството на атмосферния въздух.

- Липса на финансови средства за осъществяване на инфраструктурни и благоустройствени проекти за опазване качеството на атмосферния въздух.
- Продължаващ процес на подценяване на ролята на зелената система и хаотичното усвояване на земеделски земи за производствени нужди.

Съществуват зони и/или обекти със специфичен хигиенно-охранителен статут. Към тази категория се отнасят зони, които по силата на съответни наредби, следва да бъдат взети под внимание в процеса на планиране. Зоните и обектите със специфичен санитарно-охранителен статус са всички водоснабдителни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, помпените станции за канални води, ГПСОВ, гробищни паркове, депа за отпадъците, кариерите, автосервизи, автогари, гари и летища и много други.

Здравно-хигиенни рискове съществуват и в местата, където обитава предимно население от ромски произход, които имат недостатъчно ефективни водопровод и канализация, инфраструктура, изградени типови постройки и възможности за поддържане на необходимата хигиена. Съществуват реални инфекциозни рискове (вирусен хепатит, морбили и др.), също така стоят на преден план и проблемите с битовите отпадъци и по-специално нерегламентираното им изхвърляне, което може да засегна и живеещото в съседство население. Здравен проблем представлява замърсяването на атмосферния въздух в жилищните зони с дразнещи газове - азотни и серни диоксиди, вещества с общо системен токсичен ефект. Значение имат замърсителите със сенсибилизиращо действие (органични частици, алдехиди, феноли, сажди и катрани).

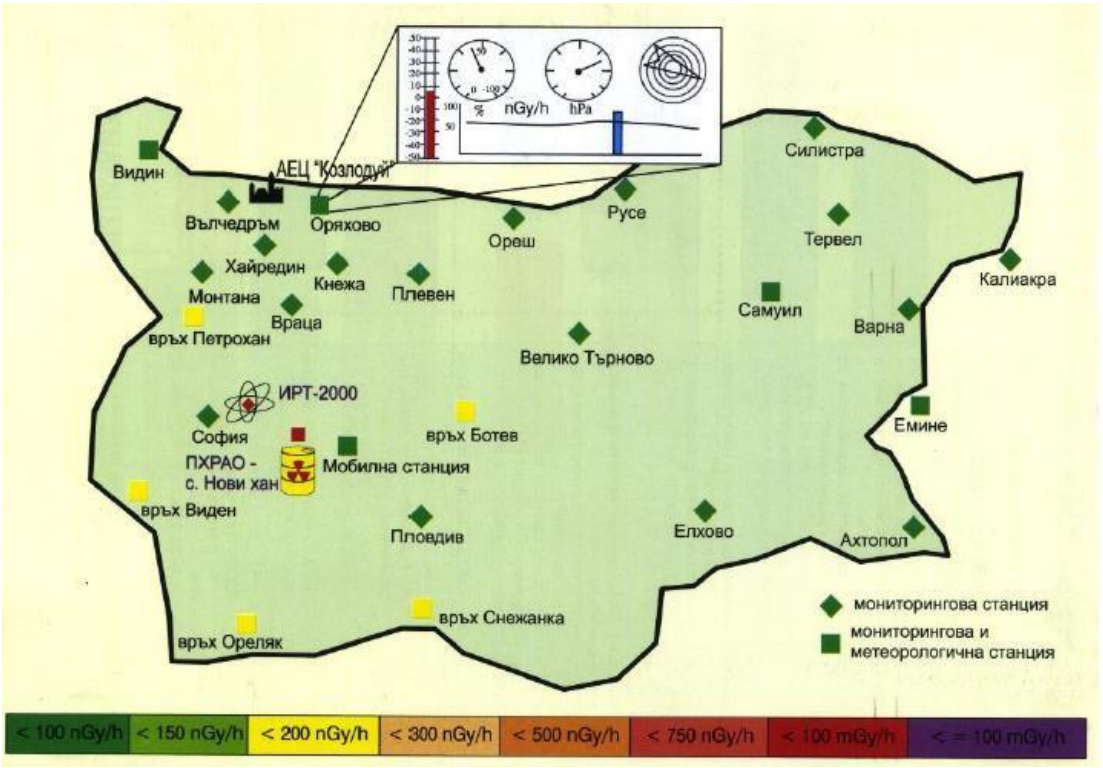
Радиационно състояние на атмосферния въздух

Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда и представлява полето на гама-лъчите, в което се намират всички живи организми на Земята.

Източници на това йонизиращо лъчение са вторичното космично лъчение и естествените радионуклиди, намиращи се в атмосферния въздух, почвите, водите, храните и човешкото тяло.

Измерваната величина е мощност на дозата на гама-фона и е специфична за всеки пункт, област, регион.

Данните за мощността на дозата гама-лъчение за страната се получават в реално време от 27 постоянни мониторингови станции на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон (НАСНКРГФ), администрирана от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС).

Автоматизираната система осигурява оперативна информация в случай на инцидентно повишаване на радиационния фон, както при ядрена авария на територията на страната ни, така и при трансграничен пренос на радиоактивно замърсяване. Системата обезпечава с данни в реално време Аварийния център на Агенцията за ядрено регулиране и Главна Дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението" към Министерството на вътрешните работи, с което се осигурява възможност, в случай на радиационна авария, да се приложат своевременно подходящи мерки за защита на населението и околната среда.

За измерване на радиационния фон на територията на общината има изграден пост за наблюдения. Същият е в дежурната стая, а измерването се осъществява от дежурния по Общински съвет за сигурност три пъти дневно - сутрин в 5:00 часа, на обяд в 12:00 часа и вечер в 18:00 часа. Данните от измерванията се отразяват в специален дневник.

8. Управленски капацитет

8.1. Структура на управлението на дейности, свързани с околната среда

Кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт. В своята дейност кметът на общината се ръководи от законите, от актовете на общински съвет и от решенията на населението. Кметът упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината. Той е първостепенен разпоредител с бюджетни средства.

Кметът на общината назначава за срока на мандата си заместник-кметове, в съответствие с одобрената структура на общинската администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на дейността му. Кметът на общината определя със заповед заместник - кмет, който да изпълнява функциите му при негово отсъствие от общината.

Към функциите на кметовете и кметските наместници в селата спадат: упражняване на контрол за законосъобразното използване и отговаряне за поддържането, охраната и опазването на общинската собственост на територията на населеното място; подпомагат воденето на регистъра на населението и регистрите по гражданското състояние и предоставят свързаните с тях административни услуги на населението в населеното място, изпращат актуална информация на държавните и общински органи и др.

Общинската администрация подпомага кмета при осъществяване на правомощията му и извършва дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Правата и задълженията на Кмета на общината, свързани с опазването на околната среда са регламентирани от националното екологично законодателство.

Съгласно Закона за опазване на околната среда, кметът има следните задължения:

1. Информират населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на закона;
2. Разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
3. Организират управлението на отпадъци на територията на общината;
4. Контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
5. Организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и край селищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
6. Определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролират изпълнението на техните задължения;

7. Организират дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;

8. Определят длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по този закон;

9. Осъществяват правомощията си по специалните закони в областта на околната среда;

10. Определят лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината.

Кметът на общината е компетентния орган, отговарящ за разработването, в т.ч. актуализирането на програмата по опазване на околната среда, като ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране (чл. 79, ал. 5 от ЗООС).

Кметът на общината е компетентния орган, отговарящ за разработването и на други „подпрограми“ влизащи в обхвата на Програмата по околна среда.

Отчетът се представя за информация и в РИОСВ – София. До настоящия момент община Божурище стриктно спазва тези свои законови задължения.

Контрол по опазване на чистотата, околната среда и зелената система на територията на общината се осъществява от еколога на община Божурище - Младши експерт „ИДЕУС“ със съдействието на Общински инспекторат към община Божурище.

В Общинския съвет – Божурище функционира постоянно действаща комисия -„Земеделие, гори, екология и околна среда”;

В общинската администрация няма обособен отдел по опазване на околната среда, но към отдел „Икономически дейности, екология и общинска собственост“ има назначен еколог, който се занимава с всички въпроси, свързани с опазване на околната среда. С управлението на околната среда са директно свързани следните общински Наредби:

- С решение № 139/21.08.2012 г. на Общински съвет – Божурище е приета - Наредба за реда и условията при отглеждане на селскостопански животни в населените места на Община Божурище;
- Изм. с решение № 91 от Протокол № 10/2018-19/30.08.2018 г. на Общински съвет – Божурище е приета - Наредба за управление на отпадъците на територията на община Божурище;
- С решение № 15/06.02.2020 г. на Общински съвет – Божурище е приета - Наредба за реда

за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество на територията на Община Божурище;

- С решение № 5/14.01.2020 г. на Общински съвет – Божурище е приета - Наредба № 1 за обществения ред на територията на Община Божурище;
- С решение № 3/31.01.2019г. на Общински съвет – Божурище е приета - Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Божурище;
- С решение № 91/ 17.09.2015 г. на Общински съвет - Божурище е приета - Наредба за животните компаньони на територията на Община Божурище;
- С решение № 67 / 31.07.2014 г., актуализиран с решение № 58/31.05.2018г. на Общински съвет – Божурище и приет Общинския план за развитие.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кмета на общината отговаря за:

- Осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други.

- Събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;

- Почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

- Избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;

- Разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;

- Организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;

- Организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване;

- Предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;

- Определянето на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;

- Определянето на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Защита от шума в околната среда е уредена, чрез Закона за защита от шума, според който Кмета на общината е длъжен:

- Да упражнява контрол по спазване на Закона;
- Да организира и регулира движението на автомобилния транспорт;
- При необходимост от извършване на измервания на нивото на шум, контролът сеосъществява съвместно с РЗИ.

Съгласно Закона за водите, Кметът на общината е длъжен:

- Да осъществява контрол при изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи на битовите отпадни води;
- Изграждането и поддържането на водопроводните мрежи, изграждането и регистрацията на кладенците за индивидуално ползване.

Съгласно Закона за лечебните растения Кмета на общината:

- Организира изпълнението на дейностите с лечебните растения;
- Издава позволителни за бране на билки от земи общинска собственост.

В Общинския съвет – Божурище функционира постоянна комисия по „Земеделие, гори, екология и околна среда“.

Общинския съвет приема общинската програма за околна среда, както и всички други програми, свързани с компонентите и факторите на околната среда и контролира изпълнението им (чл.79, ал.4 от ЗООС).

Функциите на Общинския съвет са:

- Да определя размера на такса „битови отпадъци” и таксата за поддържане чистотата натериториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;
- Да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;
- Да контролира изпълнението на програмата и ежегодното внасянето на отчети по изпълнението ѝ от кмета на общината;
- Да приема наредби, касаещи управлението на околната среда на общината и

др.

8.2. Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства от компетенциите на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват на които попада общината.

Контролната дейност на територията на общината се извършва от определените със Заповедина кмета длъжностни лица, чиито компетенции са съгласно нормативната уредба. Упълномощените длъжностни лица водят превантивна политика за недопускане на големи отклонения от правилната организация на дейностите по опазване на околната среда.

Отчетността е основен елемент на документирането и систематизирането на събраната информация за състоянието на компонентите и факторите на околната среда. Следвайки йерархичната схема на документиране, е необходимо всички физически и юридически лица, които извършват дейности, оказващи въздействие върху околната среда, да разработват и предоставят на общината нормативно указаната документация. Отчети, както и други документи, все още не се подават от всички причинители на замърсяване, което води до непълноти в събираната информация. Съвременната нормативна уредба дава възможност да се изгради една цялостна система за документиране. Спазването на разпоредбите на специализираните наредби ще осигури основната част от документирането на системата за опазване на околната среда.

Регионалните органи на централни ведомства, с които общината сътрудничи по въпросите за опазване на околната среда и които оказват контрол по всички извършвани дейности са:

- Басейнова Дирекция Дунавски район гр. Плевен;
- РЗИ – София;
- РИОСВ – София;
- Изпълнителна агенция по горите;
- Напоителни системи;
- ОДБХ - София и др.

Съвременната нормативна уредба дава възможност да се изгради една цялостна система за документиране.

Спазването на разпоредбите на специализираните наредби ще осигури основната част от

документирането на системата за опазване на околната среда.

- **Сътрудничество със съседни общини, бизнеса и НПО по проблемите на околната среда**

За решаване на проблемите по управление на отпадъците Божурище работи в тясно сътрудничество с останалите общини, членове на РСУО - Костинброд, а именно: Костинброд, Сливница, Драгоман, Своге и Годеч.

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация трябва да си сътрудничи с всички фирми, бизнес организации и граждани на нейната територия.

Общината членува в следните организации:

- ✓ Национално сдружение на общините в Република България.
- ✓ Регионално сдружение за управление на отпадъците на регион Костинброд и други.

В областта на околната среда общинската администрация и общинския съвет си взаимодействат както с обществени структури, така и с неправителствения сектор. Това сътрудничество осигурява адекватност на общинската програма по опазване на околната среда и на свързаните с нея „подпрограми“ по отношение на обществения интерес.

Програмата е отворен документ и може да бъде актуализирана и допълвана в зависимост от този интерес.

Община Божурище осъществява добро взаимодействие с НПО с интереси към екологията.

При реализирането на проекти и инициативи с екологична насоченост активно участие взимат граждани, ученици, еко-клубове, фирми, както и бизнесмени.

- **Сътрудничество с бизнеса**

Общината поддържа тясно сътрудничество с бизнеса по въпроси, свързани с екологични проблеми.

Експерти от общината участват в проверки, общината съдейства и подкрепя екологосъобразни инвестиционни намерения и проекти.

8.3. Информиране на обществеността – използвани подходи и механизми.

Информация за състоянието на околната среда

Община Божурище активно работи за улесняване достъпа на гражданите до екологична информация, повишаване на тяхната екологична култура и образование, насърчаване на участието им в процесите на вземане на решения, касаещи околната среда. Ръководи се от разбирането, че информираността е важен елемент за осмисляне на местните екологични проблеми от страна на обществеността и за активно формиране на обществено поведение за грижа към околната среда.

Всички актове на Общинския съвет - Божурище се довеждат до знанието на населението, чрез средствата за масово осведомяване или чрез Интернет страницата на Община Божурище. Заседанията на комисиите и сесиите на съвета са публични.

Общинската администрация информира населението на община Божурище за състоянието на околната среда за изпълнението на мерките от общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост, чрез следните механизми:

- ✓ публикуването на информация на интернет страницата на общината
- ✓ Информационни табла
- ✓ Публикации в медии и преса
- ✓ Обществени обсъждания
- ✓ Екологични кампании

9. Икономически фактори

Особеностите на икономическото развитие на община Божурище следва да се разглеждат като резултат от влиянието на редица фактори от природно, социално и демографско естество.

Сред най-важните фактори, оказващи влияние върху състоянието на икономиката, се открояват особеностите на природно-ресурсния потенциал, демографските процеси /количествени и качествени показатели/, изградеността на различни видове инфраструктура, наследените производствени традиции на населението и др.

На територията на община Божурище функционират малки, средни и големи предприятия, чиято продукция се разпространява както на националния, така и международния пазар.

Икономиката на общината е насочена предимно към логистика и леката промишленост – химическа и хранително-вкусова промишленост. Основни производствени обекти по видове производство:

1. Хранително - вкусова промишленост – фабрика за кафе „Спетема“, гр. Божурище, мелница с. Гурмазово, производство на захарни, сладкарски и хлебни изделия - „Милмекс“ ООД, „Маркрит“, „Маркос“, „Кю ен Бренд кампани“;
2. Производство на мебели, паркети, дограма – „Станков“ ЕООД, „Сакс 2000“ ООД, „Метрон и Амо“, с. Пролеша, „Левском – с. Пролеша, „Фопрестрейд, Европанел;
3. Други производства:

- „Неофарм“ и „Кенди“ – твърди дозирани лекарствени форми;
- „Оскар Ел“ – производство на ел-табла;
- „Римпекс“ – производство на метални врати и огради;
- „Ангро“ – строителни материали, бои и лакове;
- „Стром 21“ – изолационни системи;
- „Бета макс Джи Ви Си“ – крепежни елементи за мебели;
- „Термоинженеринг“ – климатични и вентилационни системи;
- Печатница „Запад-Изток“;
- „Геран Био“ ООД – производство на опаковки от хартия и картон;
- „Унитрейд БГ“ ООД – предприятие за преработка и оползотворяване на отпадъци от хартия и пластмаси;
- Конна база и други.

Характерно за развитието на фирмите от хранително вкусовата промишленост е използване наличието на близък пазар, какъвто е град София.

Положително е, че повечето от фирмите в бранша постоянно правят подобрения на базата и условията за работа като по този начин отговарят на европейските изисквания, за което свидетелстват получаваните сертификати и награди.

На територията на общината услугите са сравнително добре развити.

Близостта до София, сравнително добрата инфраструктура, относително ниските цени на земите и действената общинска администрация привлича инвеститори, които търсят подходящи терени за развитие на производствени мощности.

Финансовите институции са представени от клонове на „Уникредит Булбанк“ и „Банка ДСК“. За общината е важно да се подчертае, че данъчните постъпления от фирмите, функциониращи на територията наобщината са значителни. Приходите от дейността на стопански субекти на 1 жител е в пъти по-висока от средната за страната и е показател за съществуващата добра стопанска среда и бизнес активност.

- ***Възможности за развитие на екотуризъм***

Община Божурище разполага с ограничени възможности за развитие на екотуризъм.

- ***Състояние на инфраструктурата – пътища, пристанища и др.***

По своето географско местоположение общината и нейният център заемат много добро място в транспортно-комуникационната система на страната в предвид преминаването на транс европейски транспортни коридори покрай територията на общината. Това ѝ дава предимство пред голяма част от другите общини в България по отношение на транспортните ѝ връзки с останалата част на страната и Европа. Близостта и до Столична Община е едно от основните и преимущества което следва да се има предвид.

През територията на общините Божурище и Столична минават следните трансевропейски транспортни коридори:

- №4 Будапеща – Видин – София – Солун (Истанбул) - представен от Софийски околовръстен път
- №8 Дурас–Тирана–Скопие–София–Пловдив–Бургас–Варна - представен от Софийски околовръстен път
- №10 Белград–София–Пловдив–Истанбул - представен от Софийски околовръстен път и път I-8 (София – Калотина) част от републиканската пътна мрежа.

Републиканска пътна мрежа

Като главни транспортни оси от републиканската пътна мрежа, могат да се определят:

Трасето на I-8 /Е-80/ /Калотина – София/ преминаващо през източната част на общината и осигуряващо достъп до столицата и връзка с Република Сърбия през ГКПП Калотина.

Калотина – София от км. 30+995 до км 43+560. Габарит 14.00 м., състоянието на настилката е добро. Пътят преминава през населеното място Хераково.

III-638 /Гурмазово – Златуша/, преминаващ по направлението изток-запад през територията на общината и достигащо общинския център Брезник. От км. 8+860 до км. 28+889. Пътят преминава през селата Златуша, Росоман, Гурмазово и град Божурище.

Състоянието на настилката е:

от км 8^{+860} до км 12^{+000} - добро

от км 12^{+000} до км 14^{+100} - лошо

от км 14^{+200} до км 20^{+000} - добро

от км 20^{+000} до км 22^{+900} – лошо

от км 22^{+900} до км 28^{+900} - добро

Габаритът на пътя е:

от км 8^{+860} до км 12^{+000} - Г5,60

от км 12^{+000} до км 13^{+000} - Г6,00

от км 13^{+000} до км 14^{+000} - Г4,00

от км 14^{+000} до км 15^{+000} - Г4,30

от км 15^{+000} до км 16^{+000} - Г4,40

от км 16^{+000} до км 17^{+000} - Г4,70

от км 17^{+000} до км 21^{+178} - Г4,20

от км 21^{+178} до км 22^{+000} - Г5,50

от км 22^{+000} до км 23^{+000} - Г6,00

от км 23^{+000} до км 26^{+352} - Г5,00

от км 26^{+252} до км 28^{+900} - Г6,50

Списък на републиканските пътища на територията на община Божурище

Номер на път	От (км)	До (км)	Дължина (км)
I-80	**30,995**	**43,560**	**12,565**
III-638	**7,744**	**28,899**	**21,155**
ОБЩО:			**33,720**

Общинска пътна мрежа

Списък на местните пътища на територията на община Божурище

Номер на път	Наименование	От (км)	До (км)	Дължина (км)
SFO 1400	/II – 81/Костинброд – граници на общ. /Костинброд - Божурище/ - Пролеша - Хераково /SFO3024/	6.000	10.600	4.600
SFO 2020	/I-8/ Божурище – граница общ. /Божурище – София град/ - /I-8/	0.000	3.250	3.250
SFO 2021	/I-8/ - Храбърско	0.000	4.500	4.500
SFO 2023	/I-8/ - Белица	0.000	2.000	2.000
SFO 3024	/I-8/ - Бобен – Хераково /SFO1400/	0.000	2.800	2.800
SFO 3027	/I-8/, Сливница – Божурище / - мах. Черна бара	0.000	0.400	0.400
SFO 3214	I-8/ жп. гара Драгоил - Драгоман – граница общ. /Драгоман - Сливница/ - Сливница – граница общ. /Сливница - Божурище/ - /SFO2021	25.000	27.700	2.700

Като цяло, състоянието на уличната мрежа в селата на територията на община Божурище се определя като незадоволително. Съществува необходимост от ремонт и/или полагане на изцяло нова настилка на повечето улици в селата.

Железопътен транспорт

Територията на община Божурище се обслужва и частично от железопътен транспорт, като това е по направленията София - Банкя и София - Перник.

- Енергийни мрежи и системи

На територията на областта енергоразпределението се осъществява от „ЧЕЗ Разпределение България“ АД.

Електроразпределителната мрежа на ЮЗР е добре развита и разпределена за поемане максимално допустимото натоварване.

Техническото състояние на използваните мрежи и съоръжения е добро. Изключение са периферни тупикови връзки /към хижи, гранични застави и много малки населени места/, които се нуждаят от подмяна.

Енергийната система за захранване на община Божурище е част от електроенергийната система /ЕЕС/ на Република България. Електроразпределението в общината се извършва от „ЧЕЗ Разпределение България“ АД.

На територията на община Божурище няма изградени електрически подстанции и независими източници на електрическа енергия. Захранването на общината изцяло зависи от републиканската електроенергийна система. Електроразпределителната мрежа 20 kV осигуряват необходимата надеждност на захранване за потребители от поне II категория.

Електроразпределението е изпълнено предимно с въздушни електропроводи 20 kV и трафопостове 20/0,4 kV. Мрежата ниско напрежение е почти изцяло въздушна.

В района електропроизводствени мощности са представени от две ФтЕЦ, разположени в общината – ФтЕЦ „Елис“ 75.6 kWp /Хераково/ и ФтЕЦ „Храбърско“ 84 kWp.

През територията на общината преминават електропроводи 400 kV „Люлин“ и 400kV„Рударци”, 220 kV „Житен-Струма“, 110 kV „Обединение“ и 110 kV „Минзухар- Теменуга“.

Всички електропроводи ВН са собственост на “Национална Електрическа Компания” ЕАД. Стопанисвани са от Енергиен Системен Оператор ЕАД и са в много добро състояние. За всички електропроводи ВН са осигурени обслужващи коридори за профилактика и ремонт /предпазна зона/, които следва да бъдат запазени.

Всички населени места от общината са електроснабдени.

В цял свят интересът към енерговъзобновяемите източници нараства - причината за това са намалените разходи на енергия и поддържането на комфортна жизнена среда. Възобновяема енергия

е тази, която използва неизчерпаеми или възстановими в природата енергийни потоци - енергия от слънцето, вятър, океани, водна енергия. Топлината от вътрешността на Земята, т.нар. геотермална енергия също се определя като възобновяем ресурс. Растения, горивни материали или отпадъци от индустрията, селскостопански и домакински отпадъци също могат да бъдат определени като ресурси за възобновяема енергия. Възобновяемите енергийни ресурси допринасят за увеличаване на разнообразието и сигурността на доставките, и за намаляването на изхвърлянето на вредни емисии в атмосферата.

Слънчевата енергия е най-чистият и неизчерпаем източник на енергия, познат на човечеството. Слънчевата радиация е топлина, светлина и е причина за почти всички естествени процеси на Земята. Ултравиолетовото и инфрачервено лъчение също се поглъщат и превръщат в топлинна енергия, която може да се използва целогодишно – и през зимата и през облачни и дъждовни дни. Използването на слънчевата енергия в България се оправдава и от географското местоположение на страната в метеорологична област с висока интензивност на слънчево облъчване и с много слънчеви часове средногодишно. Трансформацията на естествената дневна светлина в електрически ток, чрез фотоволтаични модули, е най-екологичният начин на преобразуване на слънчевата светлина в електричество.

Комуникации

На територията на община Божурище съобщенията и комуникациите се осъществяват от „Виваком“ - най-голямата телекомуникационна компания в България, и двата мобилни оператора- „А1“ и „Теленор“.

- **Водоснабдяване и канализация**

Състоянието на водопроводната мрежа в община Божурище не е добро, но водоснабдителната система е добре развита и в общината няма неводоснабдено селище.

Общият капацитет на наличните резервоари за водоснабдителна система Божурище е достатъчен за задоволяване на потребностите на населението.

Водоснабдяването на община Божурище е предимно помпажно и авариите по електропреносната мрежа оказват негативно влияние на водоснабдяването.

Водоснабдителната мрежа на община Божурище, в преобладаващата си част, не отговаря на техническите и нормативни изисквания, тъй като е изградена в периода преди 1980 г.

Поради силната си амортизация, водопроводните тръби аварират често и загубите на вода от течове са значителни.

В резултат на това се отчита понижаване качеството на водоснабдяването, предизвиква се недоволство в населението от честото спиране на водата при аварии.

Във връзка с горното община Божурище предприема необходимите действия за реконструиране на водопроводните мрежи.

Към настоящия момент на територията на община Божурище има частично изградена канализационна мрежа в гр. Божурище, с. Гурмазово и с. Храбърско. Канализационната мрежа на гр. Божурище е от смесен тип и се експлоатира от „ВиК“ ЕООД - София. Липсва Пречиствателна станция. Всички отпадъчни води от общината се заустват директно към речни корита и дерета.

Домакинствата в района в по-голямата си част използват попивни кладенци или септични ями за заустване на битовите отпадъчни води от сградите. Формираните отпадъчни води най-често се отвеждат в земните пластове или заустват в прилежащи отводнителни канали, дерета и реки преминаващи през териториите на населените места.

В частично изградената канализационна мрежа на общинския център се заустват и производствени отпадъчни води от предприятията с изградени локални пречиствателни съоръжения. Пречистването на водите от промишлените предприятия, заустени в канализационната мрежа, се извършва с различни видове локални пречиствателни съоръжения съобразни типа дейност.

10. Финансови фактори

Общински приходи и разходи

10.1 Приходи

Общинският бюджет е самостоятелна финансова сметка, чрез която се разпределят и балансират приходите и разходите за бюджетната година.

Бюджетът на общината е сред основните финансови показатели, който се анализира, за да се оцени въздействието на финансовите фактори.

Дейностите в общината са диференцирани на делегирани от държавата дейности и местни дейности.

Делегирания бюджет е част от държавния и е насочен към повишаване на финансовата самостоятелността на съответната организация, в случая общината. Това води до успешното развитие на местното самоуправление

Внасяните определени данъци и такси от юридическите и физически лица съобразно действащото законодателство, формират приходната част на общинския бюджет за осъществяване на местни дейности.

Съгласно чл. 6, ал. 1 от Закона за публичните финанси, приходната част се формира на основата на собствени приходи и финансиране, чрез държавния бюджет. Съотношението между собствените приходи и субсидиите от държавния бюджет намира израз в следната таблица:

ГОДИНА	СОБСТВЕНИ ПРИХОДИ %	СУБСИДИЯ %
2019 г.	47,22	52,78
2020 г.	34,17	65,83

За 2021 г. община Божурище прие бюджет в размер на 17 247 000 лева.

Структура на местните приходи към 01.01.2021 г. година:

1. Данъчни приходи:

- данък върху недвижими имоти;
- данък при придобиване на имущество по дарение и възмезден начин;
- данък върху превозните средства;
- окончателен годишен /патентен/ данък.
- туристически данък

2. Местни такси:

- за битови отпадъци;
- за ползване на детски градини и детски ясли;
- за ползване домашен социален патронаж и други общински социални услуги;
- за ползване на пазари, тържища, тротоари, улични платна и др.;
- за административни услуги;
- за технически услуги;
- за откупуване на гробни места
- за притежаване на куче;

- други общински такси, определени със закон.

3. Други неданъчни приходи:

- глоби, санкции, неустойки, наказателни лихви, обезщетения и начети
- наказателни лихви за данъци, мита и осигурителни вноски
- приходи и доходи от собственост
- постъпления от продажба на нефинансови активи

При формирането на приходната част на бюджета общинският съвет е упълномощен да определи постъпленията от:

- местни данъци по видове, определени в Закона за местните данъци и такси;
- стопанисване, управление и разпореждане с общинско имущество;
- глоби и нарушения по наредбите, приети от него;
- неуредените със закон услуги и права, оказвани или предоставени от общината на физически и юридически лица.

С приходите от данъци и такси се финансират всички дейности на територията на общината като административно обслужване, ремонт на водопроводната и улична мрежа, осветление на улици и площади, поддръжка на чистотата в населените места, екология, озеленяване, подпомагане развитието на спорта, проектиране, както и предоставянето на друг вид публични услуги по на решение на общински съвет.

ОТЧЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРИХОДНАТА ЧАСТ НА БЮДЖЕТИ 2019 И 2020		
Вид приход	**2019 г.**	**2020 г.**
1. Държавни приходи	4 269 371 лв.	5 229 341 лв.
Обща субсидия от ЦБ	4 037 759 лв.	4 655 557 лв.
Други целеви трансфери от ЦБ	68 466 лв.	52 969 лв.
Целеви трансфери между бюджети	294 014 лв.	518 409 лв.
Неданъчни приходи	4 895 лв.	2 406 лв.
Остатък в началото на периода	639 718 лв.	803 500 лв.
Остатък в края на годината	/-/ 803 500 лв.	1 045 367 лв.

2. Местни приходи	5 369 119 лв.	6 404 819 лв.
Субсидии от ЦБ	681 600 лв.	718 300 лв.
Данъчни приходи	2 118 397 лв.	1 754 309 лв.
Неданъчни приходи	1 255 594 лв.	3 025 804 лв.
Трансфери	1 308 753 лв.	1 146 434 лв.
Друго финансиране	4 775 лв.	
Трансфер за отчисления	/-/ 172 965 лв.	/-/ 240 028 лв.
Остатък от предходната година	3 122 047 лв.	5 184 917 лв.
Остатък в края на годината	/-/ 5 184 917 лв.	/-/ 5 767 698 лв.

Приходите от местни данъци и такси са с най-голям дял от приходите на общината, а таксата за битови отпадъци и поддържане територията на общината е приоритетна.

На този етап финансовото състояние на общината е повлияно от световната финансова криза, икономическият ресурс, с който разполагаме, както и пандемията от корона вирус - COVID 19.

Възможност за увеличаване на приходната част са банковите кредити, финансиране от фонда за органите на местно самоуправление в България – „ФЛАГ“ ЕАД и временни безлихвени заеми от ЦБ. На този етап най-удачния вариант за финансиране на проекти по ОП на ЕС е „ФЛАГ“ЕАД.

10.2 Разходи

Процесът по децентрализация на правомощия и отговорности от централно към общинско ниво в Република България бележи началото си с въвеждането на новата Конституция на Република България през 1991 г. и ратификацията на Европейската харта за местно самоуправление през 1995 г. Тези съществени нормативни изменения позволяват десетилетие по-късно – през 2002 г. – реалното стартиране на реформи с приемането на Концепцията и Програмата за финансова децентрализация. Ключови за процеса са 2006 г., 2014 г. и 2016 г., когато са приети последователно Стратегията за децентрализация, Законът за публичните финанси и Актуализираната стратегия за децентрализация (2016 – 2025 г.).

Децентрализацията е предоставяне на права и отговорности за осъществяване на определени функции от централната власт към регионални и местни власти. Началото на този процес беше поставен през финансовата 2003 година. Първата крачка е разпределението на отговорностите по предоставяне на публични услуги между централна и местна власт, чрез условно разделение в две групи: делегирани от държавата дейности и местни дейности.

Делегираните от държавата дейности са услуги, за които населението трябва да има

равнопоставен достъп във всички части на страната /образование, здравеопазване, социално подпомагане/.

Местни дейности са тези, които се предоставят в зависимост от потребностите на населението в съответствие с финансовите възможности на общината. Тези дейности са чистота, културни институции, спортни и туристически дейности, изграждане на инфраструктурни обекти.

Трябва да се има предвид, че това деление е условно и се предоговаря всяка година между централната власт и Националното сдружение на общините в Република България. При разделянето на отговорностите има трети вид дейности – споделена отговорност, като за някои дейности средствата за работна заплата и осигурителни плащания са делегирани от държавата дейности, а разходите за издръжка-местни дейности. Такъв характер имат дейностите „Детски градини и детски ясли“ и „Общинска администрация“.

Чрез общинските бюджети в Република България се поемат отговорности за финансиране на образованието, културата, здравеопазването и по този начин се ангажира голяма част от разходите за финансовата година.

10.3 Структура на разходите по функции

ОТЧЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РАЗХОДНАТА ЧАСТ НА БЮДЖЕТИ 2019 И 2020		
ФУНКЦИИ	**2019 г.**	**2020 г.**
Общи държавни служби	1 518 841 лв.	1 756 828 лв.
Отбрана и сигурност	105 635 лв.	102 888 лв.
Образование	3 404 301 лв.	3 830 920 лв.
Здравеопазване	269 242 лв.	191 960 лв.
Социално осигуряване, подпомагане и грижи	477 660 лв.	537 545 лв.
Жилищно строителство, БКС и опазване на околната среда	1 889 785 лв.	2 246 286 лв.
Дейности по почивното, културно и религиозно дело	208 444 лв.	190 947 лв.
Икономически дейности и услуги	215 484 лв.	1 776 867 лв.
ВСИЧКО:	**8 089 392 лв.**	**10 634 241 лв.**

Освен по функции, от значение за бюджета на общината са и следните разходи:

– текущи
– инвестиционни

От особено значение са средствата, заделени за инвестиции. Това са еднократни разходи, които се извършват с цел повишаване качеството и ефективността на предоставената услуга с дългосрочен ефект.

10.4 Ниво на такси за услуги в областта на управлението на отпадъците и водите сравнени със средното за страната, доколко приходите от такси покриват разходите за дейността

Размерът на таксата за битови отпадъци се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка услуга поотделно

- събиране и извозване на битови отпадъци, обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения, поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване и изцяло покрива разходите за тези дейности.

Община Божурище за 2021 г. определи цени на съдове за събиране на битови отпадъци за услугите по сметосъбиране и сметоизвозване и обезвреждане на битовите отпадъци на регионално депо, както следва:

Цени за гр. Божурище

1. 146,12 лева за съд кофа 110 л., при кратност 1 път седмично.
2. 1 341,50 лева за съд “Бобър” 1100 л., при кратност 1 път седмично.
3. 2 562,99 лева за съд “Бобър” 1100 л., при кратност 2 пъти седмично.

Цени за всички села

1. 146,12 лева за съд кофа 110 л., при кратност 1 път седмично.
2. 1 341,50 лева за съд “Бобър” 1100 л., при кратност 1 път седмично.

Община Божурище определи размер на такса за битови отпадъци за 2021 г. за предприятия, както следва:

1. Предприятията заплащат такса битови отпадъци в размер на 3 промила върху по - голямата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти, в т.ч:

1.1. За събиране на битови отпадъци, транспортиране до регионално депо – 1 промил;

1.2. Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депо за битови отпадъци, вкл. отчисленията по чл. 64 от ЗУО - 1 промил.

1.3. За почистване на улични платна, площади, алеи, паркове и други обществени места – 1 промил.

2. Когато предприятията не ползват услугата по сметосъбиране и сметоизвозване и са декларирали това обстоятелство, заплащат такса за поддържане на чистотата на обществени територии в размер на 1 промил върху по-голямата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти.

3. Когато предприятията ползват услугата по сметосъбиране и сметоизвозване на база количество съдове по предварително подадена декларация, съгласно чл. 23, ал. 2 от Наредбата за определянето и администрирането на местни такси и цени на услуги на територията на община Божурище, заплащат стойността на съдовете, определена в т. II и 1 промил върху по - голямата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти за почистване на улични платна, площади, алеи, паркове и други обществени места.

Община Божурище определи размер на такса за битови отпадъци за 2021 г. за населението по населени места, както следва:

1. За имоти, попадащи в границите на районите за сметоизвозване и сметосъбиране и поддържане чистотата на територииите за обществено ползване, определени със заповед № РД498/22.10.2020г. на кмета на община Божурище, таксата се определя като промил върху данъчната оценка на недвижимите имоти (земя и сграда):

1.1 За територията на гр. Божурище – 5 промила, разпределени по услуги, както следва:

- Събиране на битови отпадъци и транспортиране до депо - 2 промила;

- Обезвреждане на битовите отпадъци чрез депониране, включително отчисленията по чл. 64 от ЗУО - 2 промила;

- Почистване на улични платна, площади, алеи, паркове и други обществени места - 1 промил;

1.2 За територията на с. Гурмазово, с. Пожарево, с. Росоман, с. Златуша, с. Делян, с. Пролеша, с. Хераково и с. Храбърско – 13 промила, разпределени по услуги както следва:

- Събиране на битови отпадъци и транспортиране до депо – 5 промила;

- Обезвреждане на битовите отпадъци чрез депониране, включително отчисленията по чл. 64

от ЗУО - 5 промила.

- Почистване на улични платна, площади, алеи, паркове и други обществени места - 2 промила.

2. За имоти, попадащи в границите на районите за почистване на терени за обществено ползване, определени със заповед № РД-498/22.10.2020г. на кмета на община Божурище, таксата се определя като промил върху данъчната оценка на недвижимите имоти (земи и сгради) за услугата:

- Почистване на улични платна, площади, алеи, паркове и други обществени места - 2 промила.

Приходи и разходи съгласно П Л А Н - С М Е Т К А за необходимите средства и тяхното разходване за поддържане на чистотата на населените места в община Божурище за 2019, 2020 и 2021 година.

Година	Приходи /лв./	Разходи /лв./
2019 г.	1 244 200,00	1 244 200,00
2020 г.	1 366 500,00	1 366 500,00
2021 г.	1 402 800,00	1 402 800,00

11. Демографски фактори

Население на община Божурище

Демографската ситуация в община Божурище е резултат от действието на фактори и влияния, които от една страна са характерни за Република България, а от друга специфични за територията на общината, обусловени от географското положение, историко-културно, социално-икономическо и демографско развитие.

Особеностите на географското положение на територията спрямо важни пътни артерии и големи градове в страната оказват пряко въздействие върху характера на демографските тенденции.

Това оказва влияние най-вече върху състоянието на различните видове структури на населението и върху неговите миграционни нагласи и поведение. Съществено влияние оказват раждаемостта и смъртността, миграцията, полово-възрастовата и образователна структури на населението. Те влияят на формирането на човешките ресурси в общината, както в количествено, така и в качествено отношение.

Населението на община Божурище наброява 9 781 жители към 31.12.2020 г. по данни на Националния статистически институт. В сравнение с предходни години се отчита увеличение. Нараства населението и на Югозападния район за планиране в резултат на увеличението на населението на столицата.

В средносрочен хоризонт се наблюдават няколко периода в демографското развитие на общината: непрекъснато нарастване на населението до средата на 70-те години на 20 век , с най-високи темпове през 1956-65 г., след което постепенно намалява интензитетът на нарастване; намаление за периода 1975-92 г., по-значително за годините 1985-92; слабо нарастване след 1992 г. Центърът на общината – град Божурище е с тенденция на нарастване на населението, дължащо се на положително естествено възпроизводство и положителен механичен прираст. Презпоследните 5 години в развитието на населението на общината не се очертават съществени изменения.

Характерно за възрастовата структура е, че продължава процесът на стареене на населението на общината, което се наблюдава и за страната.

Коефициентът на раждаемост (живородени деца на 1000 д. от населението) се движи в рамките на 6,34 ‰.

- ***Структура на населението***

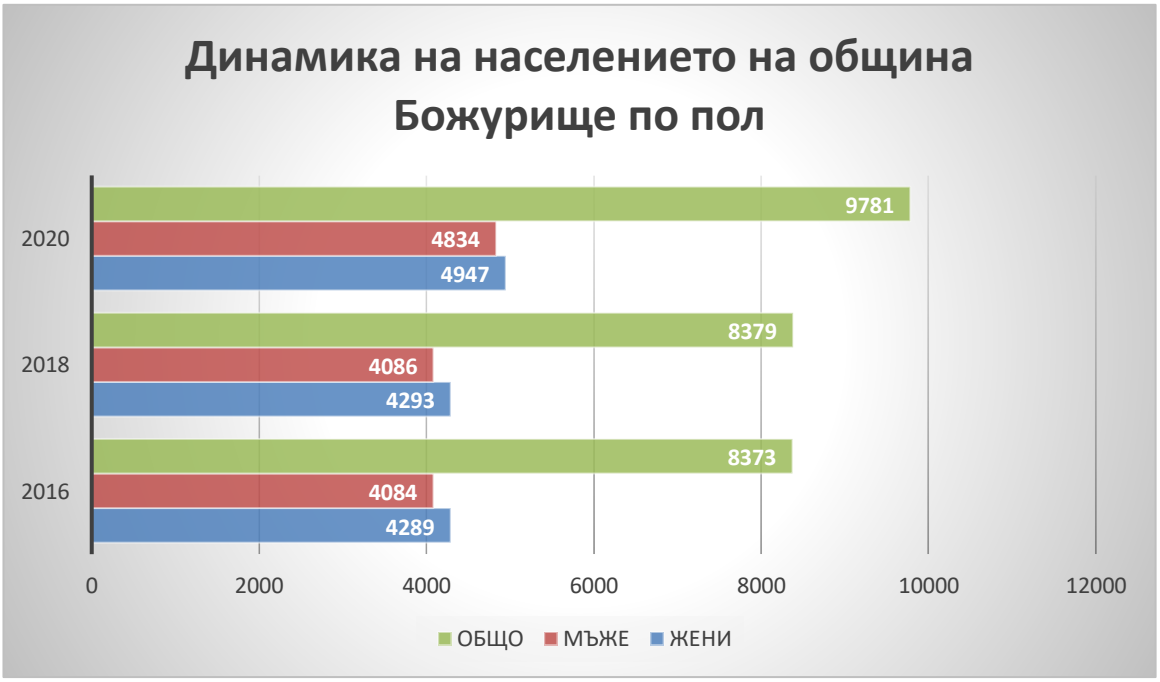
Полова структура

Половата структура на населението показва съотношението между броя на мъжете и жените при населението на определена териториална единица или селище. Значението на половата структура се свързва с различията и особеностите при мъжете и жените като страни в процеса на естественото възпроизводство, тяхното място в семейството, социалния статус и участието им в трудовия процес. Съотношението между мъжете и жените се определя основно от различията в динамиката на смъртността и раждаемостта при двата пола.

Таблица: Полова структура на населението на община Божурище, източник: НСИ

НАСЕЛЕНИЕ ПО ПОЛ В ОБЩИНА БОЖУРИЩЕ			
ГОДИНА	**ОБЩО**	**МЪЖЕ**	**ЖЕНИ**
2016	8 373	4 084	4 289
2018	8 379	4 086	4 293
2020	9 781	4834	4 947

През периода 2016-2020 г. в изследваната територия се наблюдават известни промени в половия състав на населението. Като резултат е налице известен превес на женското население, което се запазва и през 2020 г. Основен фактор за това е повишената миграционна подвижност при мъжкото население в трудоспособна възраст.

За отбелязване е факта, че 60,66 % от населението на община Божурище се съсредоточава в град Божурище, а 39,34 % живее в селата.

Възрастова структура

Възрастовата структура на населението дава представа за разпределението на населението по възрастови групи. Важността на възрастовата структура на населението, произтича от факта, че хората в отделните възрастови групи притежават различни жизнени и трудови възможности и по различен начин участват в материалното производство и духовния живот в обществото. От друга страна населението се поделя на възрастови групи и в зависимост от техните репродуктивни възможности, определящи ролята им в процеса на естественото възпроизводство.

Община Божурище	***Общо***		Население под трудоспособна възраст		Население в трудосп. възраст		Население над трудосп. възраст	
	бр.	%	бр.	%	бр.	%	бр.	%
Декември 2020	9 781	100	1 398	14,30	5 959	60,92	2 424	24,78
Декември 2010	8 132	100	1 069	13,15	4 867	59,85	2 196	27,00

По данни от Националния статистически институт за периода 2010 г. – 2020 г. се наблюдава увеличение на населението, като при населението в трудоспособна възраст увеличението е най-голямо спрямо 2010 г.

Това се дължи, както на положителния естествен прираст, така и на положителния механичен прираст.

- **Сезонно увеличаване на населението през туристически сезон и др. подобни**

Населението се увеличава значително с граждани, ползващи вили през летния сезон, както и със служители на многобройните производствени предприятия на територията на общината.

12. Социално – икономически статус

По данни от Дирекция „Бюро по труда” - гр. Сливница, най-засегнати от безработицата са лицата над 50 годишна възраст, като делът на безработните лица – жени е по-висок, отколкото на мъжете.

През 2020 г. коефициентът на безработица за община Божурище е 3.3 %. Благодарение на близкото местоположението на Общината до гр. София, което предоставя възможности за

формиране на трудови пътувания в двете направления (от/към София), работещите промишлени предприятия, както и постоянното откриване на нови фирми и производства способстват за намаляване на безработицата и поддържане на висок процент на заетост на населението от община Божурище.

IV. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите /SWOT/

В резултат на проведените изследвания и анализи в хода на изготвяне на настоящия документ, на констатираните факти, регистрираните тенденции и направените хипотези, в тази част от текста се извършва оценка на вътрешните за община Божурище силни и слаби страни, както и на външните за нея възможности и заплахи, които се разкриват в контекста на нейното развитие.

- **Възможности:** Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда на общината. Това са благоприятни за общината потенции, от които тя се възползва или би могла да се възползва;
- **Заплахи:** Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда за общината. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на общината;
- **Силни страни:** Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава общината. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство на общината;
- **Слаби страни:** Слабите страни представляват ограниченията или недостига на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на общината.

Между четирите квадранта съществуват зависимости, които индикират към определени организационни потребности и цели.

Анализът на свързаността между силните страни и възможностите дава възможност да се проследят за механизмите, които водят до развитие. Зависимостта между слабите страни и заплахите, които произтичат от външната среда, формира основните проблеми, които могат да възпрепятстват развитието на организацията. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете пред развитието на организацията, докато връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие.

Целта на този анализ е да се оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в региона на община Божурище са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех

и хармонично развитие, чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

В технологията на стратегическото планиране SWOT анализът има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от „анализа на средата" могат да се приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извличането на генералните стратегически цели, които ще преследва община Божурище през следващите години.

За целите на анализа е използвана цялата налична информация за съществуващото положение и тенденциите по компоненти на околната среда.

1. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТ Въздух

ВЪЗДУХ	
Силни страни	**Слаби страни**
• Наличие на чист атмосферен въздух, липса на сериозни източници на замърсяване на околната среда, на наднормен шум и йонизиращи лъчения. • Благоприятни условия за производство на екологично чисти продукти. • Все по-голям процент газифицирани жилища на територията на общината, което намалява влиянието на битовия сектор върху КАВ.	• Основен източник на енергия в общината са все още твърдите горива. • Въздействието на транспортната инфраструктура върху КАВ е силно изразено, поради преминаването на натоварени пътища през населените места на общината.
Възможности	**Заплахи**
• Намаляване използването на конвенционални източници на енергия, включително твърди горива, чрез замяната им с възобновяеми такива. • Възможности за използване на ветрова енергия за собствено потребление. • Повишаване контрола при техническите прегледи на МПС.	• Висока цена за придобиване и използване на нови енергоносители. • Продължителна тенденция за внос на стари автомобили. • Безконтролното изгаряне на отпадъци и стърнища в сектор селско стопанство.

Подобряването на КАВ основно зависи от възможността за намаление на емисиите в битовия, селскостопанския и транспортния сектор.

Основни мерки за намаляване на замърсяването на въздуха са:

- Реализиране на проекти за енергийна ефективност в обществени и жилищни сгради;
- Поддържане на чисти пътища и улична мрежа;
- Оптимизиране на транспортния поток с цел извеждането му от населените места;
- Контрол относно паленето на стърнищата.

2. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТ Води

ВОДИ	
Силни страни	**Слаби страни**
• Водоснабдяване на цялото население с вода за питейно-битови нужди, отговаряща на нормативните изисквания. • Няма неводоснабдени населени места. • Липса на големи промишлени предприятия, замърсяващи водите. • Реализирани проекти за подмяна на водопроводите в големите населени места от общината.	• Загуби на питейна вода и влошаване на качеството ѝ в резултат от амортизацията на водопреносната мрежа. • Липса на изградени канализационни системи за отпадни битови води и липса на изградени пречиствателни станции за отпадъчни води.
Възможности	**Заплахи**
• Изграждане на канализационна система, в по-големите населените места от община Божурище. • Изграждане на ПСОВ. • Рехабилитация на водопреносната мрежа.	• Невъзможност за намаляване загубите на вода в по-голямата част от населените места. • Невъзможност за подмяна и изграждане на всички водопроводни и канализационни мрежи, за които това е необходимо. • Риск за замърсяване на подземните водоизточници от неизградена канализационна система.

Възможните мерки, които следва да се разгледат са:

- Реализация на проекти за рехабилитация на водоснабдителната мрежа.
- Реализация на проекти за изграждане на канализационна мрежа и пречиствателни съоръжения в населените места от община Божурище.

3. АНАЛИЗ НА ФАКТОР Отпадъци

ОТПАДЪЦИ	
Силни страни	**Слаби страни**
• Старото депо за битови отпадъци на община Божурище е в процес на рекултивация. • Община Божурище има собствена нормативна база – общински наредби и програми, както и общи стратегии за развитието на общината, в които управлението на отпадъците е важен елемент. • Община Божурище има осигурени всички услуги по управление на отпадъците за населението и юридическите лица-сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци и екологосъобразното им обезвреждане. • Въведено е разделно събиране на отпадъците от опаковки: хартия, картон, пластмаса, метали и стъкло. • Създадена е организация за разделно събиране на специфични отпадъчни потоци. • Изготвен доклад за морфологичния състав на отпадъците в общината. • На регионалното съоръжение ще се изградят: - Инсталация за предварително третиране на отпадъците. - Компостираща инсталация.	• Високо ниво на депониране на различните видове отпадъци. • Недобра платежоспособност на гражданите в общината. • Тенденция за нарастване на разходите за управление на битовите отпадъци. • Недостатъчна активност на населението в разделното събиране на отпадъци. • Слаб интерес от населението към екологичните проблеми и нарушаване на приетите нормативни разпоредби във връзка с отпадъците. • Негативна прогноза за постигане на целите на региона за разделно събрани отпадъци.
Възможности	**Заплахи**
• Използване на финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците. • Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразното и ефективно управление на отпадъците. • Въвеждане и използване на материални стимули/санкции при спазването/ неспазването на нормативната уредба.	• Значително увеличение на разходите за управление на битови отпадъци и необходимост от повишаване на такса битови отпадъци за населението във връзка с неизпълнение на целите за отпадъци. • Изхвърляне на отпадъци от населението на нерегламентирани места. • Налагане на санкции от РИОСВ за неспазване на нормативните изисквания.

4. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ Почви и нарушени терени

ПОЧВИ	
Силни страни	**Слаби страни**
• Наличие на благоприятен климат и почвени ресурси, позволяващи развитието на земеделие. • Ниско ниво на замърсяване на почвите с отпадъци. • Липсват данни за увреждане на почвите на територията на общината с продукти за растителна защита, с нефтопродукти и др. почви.	• Както в цялата страна, така и в община Божурище има тенденция към ограничаване на видовото разнообразие на отглежданите култури, продиктувано от разнообразни икономически, финансови и технически причини. • Липсата на напояване не позволява да се разгърне в пълна степен продуктивният потенциал на почвите и това значително ограничава набора на отглежданите земеделски култури. • Профилът на всички почви е антропогенизиран и повърхностният слой бавно, но прогресивно е изтощаван и изменен в отрицателна посока в сравнение с първоначалното му естествено състояние.
Възможности	**Заплахи**
• Реализиране на земеустройствени и комасационни проекти в землищата на Общината. • Използване на механизма на субсидирането от Европейските фондове по линия на Оперативните програми, които освен чрез преките инвестиции, също и чрез насърчаването на повишаването на знанията на земеделските стопани, ще подпомагат прилагането на добри земеделски практики, водещи до устойчиво управление на почвите и водите и до опазване на биоразнообразието. • Възможности за реализиране специализирано земеделско производство, за ефективно използване на богатия почвен ресурс и за увеличаване на дела на трайните насаждения, като фактор за подобряване структурата на земеползване. • Възможност за извличане на максималния ефект от пасищата, мерите и обработваемите земеделски площи.	• Няма механизъм с който да се налага прилагането на почвозащитни земеделски практики на частните земеделски производители и на арендаторите, чийто дял е най-голям. • Липса на лесно и достъпно финансиране на инвестиционни проекти за възстановяване на поливната инфраструктура в земеделските земи. • Относно вмененият контрол на общините по опазване на почвите съгласно Закона за почвите, не са предвидени ресурси – финансови и човешки, в рамките на структурата на общинската администрация.

5. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ Биоразнообразие

БИОРАЗНООБРАЗИЕ	
Силни страни	**Слаби страни**
• Богато биологично разнообразие, с висока степен на естественост на местообитанията в защитените територии. • Наличие на редки растителни и животински видове в защитените зони.	• Не е налична система за събиране и обмен на информация, мониторинг и оценка на биологичното разнообразие в екосистемите.
Възможности	**Заплахи**
• Подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания.	• Вредно антропогенно въздействие върху флората и фауната в природните местообитания.

Състоянието на биологичното разнообразие зависи от всички стопански дейности – строителство, туризъм, селско и горско стопанство, промишленост. Тази комплексност на негативно влияние изисква използването на комбинирани защитни методи, при спазване на съответните нормативни правила и регламентираните способи за въздействие.

6. АНАЛИЗ ПО ФАКТОР Шум

Населените места от община Божурище са с добри шумови характеристики, т.е., няма наднормено акустично натоварване на околната среда, въпреки че не се прави непрекъснат шумов мониторинг. Транспортният и битовият шум вътре в населените места може да се редуцират с организационни мерки, като подкрепа на дейности по разширяване на зелената система на общината с цел подобряване на акустичната обстановка и др.

7. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ Вредни лъчения

Не са наблюдавани надфонови стойности на радиационния фон.

8. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ Опасни вещества

Съгласно „Електронна база данни (публичен регистър) на предприятията с нисък и висок рисков потенциал, попадащи в обхвата на глава седма, раздел първи от Закона за опазване на околната среда (ЗООС)“ на територията на община Божурище няма предприятия включени в регистъра.

На територията на общината няма наличие и на предприятия с нисък рисков потенциал,

попадащи в обхвата на глава седма, раздел първи на Закона за опазване на околната среда. Във връзка с горното, не е необходимо местоположението на такива предприятия да се съобрази в ОУПО от гледна точка осигуряване на съответните отстояния.

V. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

При формулиране визията на община Божурище за подобряване състоянието на околната среда на територията на общината са взети под внимание предимствата, които общината има в регионален и национален аспект, както и нагласите на обществото за бъдещото ѝ състояние в дългосрочен план.

Процесът на планиране на общинско ниво търси баланса между различните аспекти на развитието (екологичен, териториален, икономически и социален) и между различните териториални общности, институции и социални групи.

Общинската програма за опазване на околната среда се явява един от основните инструменти за защита и опазване на наличните природни ресурси, запазване на постиженията, където ги има, и подобряване на екологичното състояние в областите, където е необходимо, като е съобразена със сферите на компетенция и възможностите на община Божурище.

Стратегическата част на Програмата следва да се разглежда като динамична част, която има възможност да бъде допълвана и актуализирана съобразно промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други елементи на обкръжаващата среда, оказващи влияние върху протичащите процеси в общината. Програмата е съобразена с основните цели на политиката за опазване на околната среда в Европейския съюз, както и с основните стратегически и планови документи на национално ниво и имащи отношение към опазването и съхранението на околната среда.

Дефинирането на визията, целите и приоритетите в Програмата се основава на извършения анализ на средата, на откроените специфични особености в SWOT анализа и на очакванията и предвижданията за развитие на община Божурище.

Община Божурище е динамично развиваща се териториална единица, с икономика и инфраструктура, повлияни и съобразени със стратегическото и географско положение, природен потенциал и предимствата на общинската територия. Общината е добро място за живот с добре съхранена природа и хармонична среда за обитаване.

Общинското ръководство на община Божурище работи сериозно за подобряване на

икономическото, битово-социалното, културното и демографско състояние на жителите на града.

Всички тези дейности са пряко или косвено свързани и с решаването на проблемите на околната среда.

Общината предоставя информация за предприеманите действия, предстоящи проекти, организира обществени обсъждания на важните за общината и населението проекти, мероприятия и решения свързани с развитието на града и околната среда.

Сегашната визия отразява желанието за запазване и достигане на определено ниво на качеството на околната среда в община Божурище. От една страна тя е консолидирана, обобщена представа на общността за стандарта на живот и качествата на средата, която изгражда, поддържа и обитава, а от друга в нея има приемственост и тя се явява продължение на визията за цялостно развитие на общината през следващите години. Неразделна част от развитието на общината е опазването на предмета и целите на защитените територии и зони, в условията на силно урбанизирана среда, в която трябва да се запази биоразнообразието.

Предвид всичко гореизложено визията за околна среда на община Божурище се формулира като:

Община Божурище – модерна и динамично развиваща се община с чиста околна среда, здравословен начин на живот и социален просперитет, чрез устойчиво икономическо развитие.

Така формулираната визия отразява виждането за развитие на общината съобразено с наличния природен потенциал при отчитане на интересите на местното население.

Визията на Общината може да се постигне, чрез формулирането на адекватни цели и съответстващи на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

С програмата се цели да се фокусират управленските процеси и да се даде рамката за използването на наличните ресурси по такъв начин, че община Божурище да успее да запази и надгради постигнатото до момента и в същото време да създаде и развива конкурентни предимства от потенциала си.

1. Генерална стратегическа цел на програмата

С оглед определянето на конкретните мерки за опазване и възстановяване на околната среда на базата на съществуващото състояние и очакваното развитие на икономиката и инфраструктурата в общината и с оглед на определената визия, стратегическата цел за периода 2021 - 2025 година може да бъде определена по следния начин:

„Устойчиво управление на околната среда в община Божурище за осигуряване на благоприятни условия за живот и работа, чрез продължаващо обновяване на инфраструктурата, благоустрояване на населените места и запазване на природните ресурси“.

За постигането на генералната стратегическа цел на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните приоритети и специфични стратегически цели:

Приоритет	Специфична цел
1. Въздух	***Специфична цел 1:*** *Поддържане на нивата на замърсителите на въздуха в населените места до нормативно определените нива в страната.*
2. Води	***Специфична цел 2:*** *Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси в община Божурище, включващо свеждане до минимум загубите на вода и осигуряване пречистването на отпадъчните води.*
3. Отпадъци	***Специфична цел 3:*** *Осигуряване на екологосъобразното управление на отпадъците, чрез предотвратяване, намаляване или ограничаване на вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.*
4. Почви	***Специфична цел 4:*** *Опазване плодородието на почвите, предотвратяване на тяхното замърсяване и създаване на условия за развитие на екоземеделие.*
5. Биологично разнообразие	***Специфична цел 5:*** *Опазване, възстановяване и поддържане на богатото биоразнообразие и местообитанията.*
6. Зелени площи	***Специфична цел 6:*** *Доизграждане и обогатяване на зелената система с оглед подобряване качеството на живот и създаване на по-добри условия за отдих.*
7. Административен капацитет	***Специфична цел 7:*** *Подобряване на административния капацитет за управление на дейностите по опазване на околната среда и ангажиране на местната общност*

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на община Божурище за периода 2021-2025 г. предвижда изпълнението на конкретни и целенасочени мерки по отделните компоненти на околната среда, с цел постигане на съответствие с действащите норми и стандарти.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

№	Мярка/ дейност	Срок за прилагане	Отговорници	Предлагани източници за финансиране	Ефект
Специфична цел 1	***Поддържане на нивата на замърсителите на въздуха в населените места до нормативно определените нива в страната.***				
1.1	Контрол на емисиите от инсталациите на промишлени предприятия и стопански субекти и проверка по изпълнение на мероприятията за подобряване на екологосъобразната им дейност.	2025 г.	Кмет Общинска администрация	Оперативни програми	Навременно регистриране и решение на проблемите. Повишаване на КАВ.
1.2	Рехабилитация на улична мрежа в населените места от община Божурище.	Постоянен	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет	Подобряване качеството на атмосферния въздух.
1.3	Реализиране на проекти за енергийна ефективност в общински сгради и улично осветление.	Постоянен	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет, Европейски фондове и програми.	Подобряване качеството на атмосферния въздух.

1.4	Реализиране на проекти и дейности за ограничаване вредното въздействие от употреба на твърди горива.	Постоянен	Кмет Общинска администрация	Европейски фондове и програми. Частни инвестиции.	Подобряване качеството на атмосферния въздух.
1.5	Формиране на растителни пояси по протежение на пътища и улици.	Постоянен	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет, Европейски фондове и програми.	Подобряване качеството на атмосферния въздух.
1.6	Разработване / актуализиране на общинска програма за енергийна ефективност.	2025 г.	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет	Подобряване качеството на атмосферния въздух.
1.7	Провеждане на ежегодни информационни кампании за населението относно екологичните и икономическите ползи от енергийната ефективност.	Постоянен	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет	Подобряване качеството на атмосферния въздух.

Специфична цел 2	***Опазване на водите и водните обекти, развитие на водоснабдителната и канализационна инфраструктура.***				
2.1	Извършване на машинно и ръчно почистване на речни корита, дерета и отводнителни канали.	Постоянен	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет и средства от държавата	Почистени водни обекти.
2.2	Изграждане на канализационна мрежа в населените места от община Божурище и съоръжения за пречистване на отпадъчните води.	2025 г.	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет; Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	Свеждане до минимум замърсяването на почвите и водните тела.

2.3	Рехабилитация на водопроводна мрежа в населените места от община Божурище.	2025 г.	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет; Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	Намаляване загубите на вода. Подобряване качеството на водата за питейни нужди.
2.4	Осъществяване на постоянен и периодичен мониторинг относно качествата на подаваната питейна вода на територията на община Божурище.	Постоянен	„В и К“ – София РЗИ - София	„В и К“ – София РЗИ - София	Подобряване качеството на водата за питейни нужди.
Специфична цел 3	***Осигуряване на екологосъобразното управление на отпадъците, чрез предотвратяване, намаляване или ограничаване на вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.***				
3.1	Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското и националното законодателство, както и на местните политики за отпадъци.	Постоянен	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет	Подобрена нормативна уредба на община Божурище, адекватна с Европейското и Националното законодателство.

3.2	Подобряване на системата за управление на разделното събиране на отпадъци.	Постоянен	Община Божурище и „ЕКОБУЛПАК БЪЛГАРИЯ“ АД	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки, Общински бюджет и др.	Подобрена система за управление на отпадъците. Подобряване чистотата на населените места.
3.3	Създаване на действаща система за контрол и адекватни мерки за подобряване чистотата на населените места с привличане на местното население, НПО и др.	Постоянен	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет	Подобряване чистотата на населените места
3.4	Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци.	2025 г.	Община Божурище РСУО	Общински бюджет, средства от държавата и други	Подобрена система за управление на отпадъците.
3.5	Закупуване на компостери за домашно компостиране и реализиране на пилотни проекти по населени места с увеличаване броя на обхванатите домакинства.	2025 г.	Община Божурище	Общински бюджет Отчисления по чл. 64 от ЗУО или ОПОС, ПУДООС и др.	Подобрена система за управление на отпадъците.

3.6	Изграждане на площадка за едрогабаритни отпадъци /ЕГО/.	2025 г.	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет Отчисления по чл. 64 от ЗУО или ОПОС, ПУДООС и др.	Подобрена система за управление на отпадъците.
3.7	Организиране на информационни кампании свързани с управление на отпадъците и опазване на Околната среда.	Постоянен	Община Божурище	Общински бюджет ПУДООС Европейски фондове	Повишаване осведомеността на населението.
3.8	Въвеждане на система за разделно събиране на биоразградими и биоотпадъци: • осигуряване на контейнери и техника за събиране и извозване; • транспортиране на разделно събраните биоразградими и биоотпадъци от територията на общината до регионалната инсталация за компостиране.	2025 г.	Община Божурище	Общински бюджет Европейски фондове	Подобрена система за управление на отпадъците.
3.9	Закупуване на съдове за съхранение на битови отпадъци, транспортни средства и техника за почистване, обезпечаващи функционирането на Общинската система за управление на отпадъците.	2025 г.	Община Божурище	Общински бюджет Отчисления по чл. 64 от ЗУО или ОПОС, ПУДООС и др.	Подобрена система за управление на отпадъците. Подобряване чистотата на населените места.

Специфична цел 4	***Запазване на доброто състояние на почвите и предотвратяване на тяхното замърсяване.***				
4.1	Възстановяване на почвеното плодородие на установените нарушени терени, почистване и рекултивация на нарушени терени.	Постоянен	Община Божурище	Общински бюджет; МОСВ; МЗХ	Опазване качеството на почвите.
4.2	Залесяване в общинския поземлен фонд, неземеделски фонд и общински терени.	Постоянен	Община Божурище	Общински бюджет	Опазване качеството на почвите.
4.3	Осъществяване на почвен мониторинг относно състоянието на почвите и превенция на замърсявания.	Постоянен	Община Божурище, РИОСВ - София	РИОСВ София	Следене за качеството на почвите на територията на общината.
4.4	Изготвяне на „Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите“.	2025 г.	Община Божурище	Община Божурище	Опазване качеството на почвите.
Специфична цел 5	***Опазване, възстановяване и поддържане на богатото биоразнообразие и местообитанията.***				

5.1	Изграждане на нова и поддържане на съществуващата инфраструктура към защитените територии.	Постоянен	Община Божурище ДГС	Общински бюджет; ДГС; Европейски фондове	Поддържане на екосистемите и опазване на биоразнообразието.
5.2	Спазване на ограниченията за опазване на местообитанията и птиците в защитените зони в Общината.	Постоянен	Община Божурище ДГС	-	Съхраняване на биоразнообразието в Общината.
5.3	Мерки за предотвратяване на горски пожари, забрана за палене на стърнища и гори.	Постоянен	Община Божурище ДГС	-	Поддържане на екосистемите и опазване на биоразнообразието.
5.4	Проучване на възможности за развитие на екологичен туризъм.	Постоянен	Община Божурище	Общински бюджет	Развитие на екологичен туризъм.
5.5	Картиране на биологичното разнообразие на територията на общината.	2025 г.	Община Божурище	МОСВ	Съхраняване на биоразнообразието в Общината.
5.6	Проучване на възможности за финансиране на проекти за опазване и подобряване на биоразнообразието в общината.	2021-2025г.	Община Божурище	Общински бюджет Външни източници	Съхраняване на биоразнообразието в Общината.

Специфична цел 6	***Доизграждане и обогатяване на зелената система.***				
6.1	Изграждане на кътове за отдих в населените места от общината.	2025 г.	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет и външно финансиране	Подобряване условията на живот, социалния климат и зелената система на територията на общината.
6.2	Благоустрояване на паркове, зелени площи и зони за отдих и спорт в населените места.	2025 г.	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет; ПУДООС; Европейски фондове	Увеличаване на дела на зелените зони.
6.3	Съвместно изпълнение на нисковъглеродни проекти и залесяване с подходящи дървесни видове за стабилизиране и рекултивация на застрашени от ерозия терени.	Постоянен	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет; Европейски фондове	Увеличаване и съхранение на зелените зони.
Специфична цел 7	***Подобряване на административния капацитет за управление на дейностите по опазване на околната среда и ангажиране местната общност.***				
7.1	Създаване и поддържане на информационна система и база данни за състоянието на компонентите на околната среда.	Постоянен	Кмет, Общинска администрация, РИОСВ-София	Общински бюджет, РИОСВ-София	Актуална информация за околната среда.

7.2	Повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в общинската Администрация.	Постоянен	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет	Повишаване на професионалните умения.
7.3	Създаване на партньорства с НПО и с други общини за съвместно кандидатстване по програми и проекти, касаещи околната среда.	Постоянен	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет	Реализиране на екологични проекти.
7.4	Провеждане на ежегодни обществени кампании за повишаване на съзнанието на жителите на общината по въпросите за намаляване на нерегламентираните замърсявания и опазване на чистотата в населените места.	Ежегодно	Кмет Общинска администрация	Общински бюджет	Повишаване информираността и екологичната култура на населението по проблемите на опазването на околната среда.

VIII. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Организацията за изпълнението на „Програма за опазване на околната среда на община Божурище за периода 2021 – 2025 г.“ може да се определи като процес на системно планиране, събиране и анализ на информация и данни, разработване на проекти, кандидатстване за финансиране, реализация на одобрените проекти и редица други контролни и съпътстващи дейности. В този смисъл е целесъобразно Общината да разработи и прилага единна стройна организация за изпълнението на програмата, в която са ясно определени отговорниците за заложените проекти и дейности.

По отношение реализацията на заложените в Програмата цели и мероприятия за периода 2021-2025 г., основната дейност за координация, изпълнение и отчет се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице.

Наблюдението и оценката на Програмата за опазване на околната среда на община Божурище ще се извършва с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнението ѝ.

Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на Програмата, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им.

Наблюдението, както и изпълнението на програмата е отговорност на Кмета на Общината. В процеса на наблюдение Общинската администрация осигурява спазването на принципите за партньорство, публичност и прозрачност.

Контролът върху изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда се извършва от Общинския съвет на община Божурище.

Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

За целта се изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за предходната година, който се представя в срок до 31 март и се публикува на Интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ – София за сведение.

Оценката включва информация от наблюдението и от други източници на ефектите от предприетите действия и на резултатите от тях. Информация за оценката следва да се предостави по подходящ начин на обществеността, като по този начин се представят пред хората проблемите, планираните инициативи и най-вече напредъка по постигането на визията и главната стратегическа

цел. Общинската администрация следва своевременно да подготвя и внася проекти за финансиране на приоритетните дейности по опазване на околната среда от различни програми и източници.

Актуализация и допълване

Настоящата Програма за опазване на околната на община Божурище за периода 2021 - 2025 г. е стратегически документ с отворен характер. Той може да бъде усъвършенстван, допълван, променян и изменян на база промени в нормативните документи на национално ниво, както и установените резултати, нуждите и финансовата възможност на Общината.

Измененията, допълненията и актуализацията на Общинската програма за опазване на околната среда се приемат от Общински съвет - Божурище по предложение на Кмета на Общината.